

THE LIBERAL ARTS JOURNAL, MAHIDOL UNIVERSITY

Vol. 5 No. 2
July - December 2022

ISSN: 2630-0915 (online)

Table of Contents

	Page
About the Journal	i
Editorial	iv
Book Review	vii
แนวคิด “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ในสถานการณ์แพร่ระบาด โควิด-19: การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ว่าด้วยการรายงานข่าวภาษาจีน เหยา ซื่อฉี	222
The Development of English Language Learning and Teaching on Tenses Using Flipped-Classroom Approach Affecting Learning Achievement of Tenth-Grade Students Theerawoot Bootsuan, Anonglak Nhoomork, Chonlada Kumyach, Pimprapa Kampun	267
เงื่อนไขการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษา: ปรากฏการณ์จากผู้นำนักศึกษา อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง	289
Linguistic Landscape in Thailand: A Case Study of Languages Used on Signs at Suvarnabhumi International Airport Wipapan Ngampramuan	314
INFLATION: Challenges and Threats to Economic Growth in ASEAN Inpong Louangrath	332
สงครามเฟลอปปอนเนซกับการเกลี้ยอำนาจของสปาร์ตาในกรีก ธิตินงค์ มีทอง	367

About the Journal

The Liberal Arts Journal, a publication of the Faculty of Liberal Arts, Mahidol University, was first published in 2018. Two semi-annual issues are scheduled for January - June and July-December each year.

The Liberal Arts Journal publishes articles in Thai, English, and also other languages. The editor welcomes submissions of previously unpublished manuscripts in four categories: academic, research, review articles, and book reviews. Submitted manuscripts will be screened through double-blind review and read by at least three readers from relevant academic disciplines.

Submitted manuscripts must not currently be reviewed for other journals. Complete versions of articles appearing in conference proceedings may be considered, provided that the author(s) has extended the original contents by 60% at the least. In this case, an explicit acknowledgment of the first publishing is required in the extended manuscript.

The Liberal Arts journal accepts articles in two clusters of academic areas.

1. Liberal arts, humanities, social sciences, and education.
2. Interdisciplinary/cross-disciplinary studies within the aforementioned disciplines.

Faculty of Liberal Arts is launching the Liberal Arts Journal as a forum for the publication of research and academic endeavors by Mahidol staff and its reader members. Academicians, researchers, and students are now invited to submit manuscripts. Any further inquiry can be directed to mulajournal@gmail.com

The Liberal Arts Journal

Faculty of Liberal Arts, Mahidol University

Editor

Assistant Professor Dr. Aphilak Kasempholkoon Mahidol University

Internal Editorial boards

Assistant Professor Dr. Rungpat Roengpitya Mahidol University

Assistant Professor Dr. Suthathip Thirakunkovit Mahidol University

Assistant Professor Dr. Sasa Watanapokakul Mahidol University

Assistant Professor Dr. Natthakarn Naknuan Mahidol University

Dr. Khemruthai Boonwan Mahidol University

Dr. Kornsi Boonyaparakob Mahidol University

Dr. Benjamaporn Rungsang Mahidol University

Secretariat

Prapasri Dumsa-ard Mahidol University

Nutthida Dachmit Mahidol University

Ratchaneekorn Nantikanjana Mahidol University

Web Administrator

Panida Nootawee Mahidol University

Graphic Designer

Sutipong Tapaonthong Mahidol University

The Liberal Arts Journal
Faculty of Liberal Arts, Mahidol University

Schedule of Journal

Issue 1 January – June

Issue 2 July – December

Contact us

The Editorial Board

The Liberal Arts Journal

Faculty of Liberal Arts, Mahidol University

999 Phuttamonthon 4 Road, Salaya, Nakhon Pathom 73170

Tel. (66) 2-441-4401 ext. 1201

E-mail: mulajournal@gmail.com

URL: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/lajournal>

บทบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์

วารสารศิลปศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำขึ้นเป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – เดือนธันวาคม 2565 โดยมีบทความที่ผ่านการพิจารณาจำนวน 6 เรื่อง ที่ผ่านการคัดสรร โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่างๆจำนวน 3 ท่านต่อเรื่อง บทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นบทความที่มีเนื้อหาหลากหลาย อยู่ในขอบเขตทางวิชาการของวารสารฯ ทั้งยังเป็นประโยชน์ในเชิงทฤษฎีเพื่อให้นักวิชาการ นักวิจัยนำไปพัฒนาความรู้ ต่อยอดการวิจัย หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่อื่นๆ วารสารฉบับนี้รวมบทวิจารณ์หนังสือด้านภาษาไทยจากมุมมองเชิงภาษาศาสตร์และแบบลักษณ์ภาษาที่น่าสนใจด้วย

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนบทความที่สนใจส่งบทความมาลงตีพิมพ์กับทางวารสารฯ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาอ่านประเมินบทความ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ และที่สำคัญขอขอบคุณคณะทำงาน ที่ปรึกษาทุกท่านที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินการจัดทำวารสารศิลปศาสตร์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ตามมาตรฐาน และกำหนดเวลา

ทั้งนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารศิลปศาสตร์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับผู้อ่านทุกท่าน หากท่านใดสนใจประสงค์ส่งบทความเพื่อเผยแพร่ กองบรรณาธิการยินดีรับบทความและนำไปสู่กระบวนการพิจารณากลับกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอก และหากท่านมีข้อเสนอแนะประการใด กองบรรณาธิการยินดี

The Liberal Arts Journal
Faculty of Liberal Arts, Mahidol University

น้อมรับคำแนะนำเพื่อจะนำไปปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพวารสาร
ศิลปศาสตร์ให้มีมาตรฐานดียิ่งขึ้นต่อไป

เนื่องในโอกาสส่งท้ายปีเก่า ต้อนรับปีใหม่ กองบรรณาธิการ
ขอส่งความสุขให้ทุกท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งภัทร เริงพิทยา
บรรณาธิการประจำฉบับ

Editorial

This issue of the Liberal Arts Journal, Faculty of Liberal Arts, Mahidol University, marks the fifth year of this journal: Volume 5 Number 2 (July – December 2022).

In this issue, six articles with diverse contents in social sciences, languages, and education were vigorously reviewed by three reviewers who are experts in the fields. Together with the six academic and research articles, this issue also includes a review of the latest Thai grammar book from the view of linguistics and typology.

The contribution of all authors is greatly appreciated. We also feel so grateful for the dedication of all reviewers who have provided valuable comments and suggestions to the authors. Last but not least, the success of getting this issue published in a timely manner was from all kinds of assistance from our working staff and consultants.

Our editorial board will consistently run this journal with the hope to make a great contribution to national and international academia. We welcome interested individuals who wish to have their manuscripts published and/or who wish to give us any comments or suggestions.

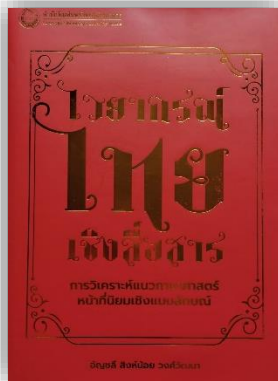
As the festive season and a new year 2023 are coming up, we wish you all the best!

Assistant Professor Dr. Rungpat Roengpitya

Editor

ไวยากรณ์ไทยเชิงสื่อสาร
การวิเคราะห์แนวภาษาศาสตร์หน้าที่นิยมเชิงแบบลักษณ์

เชมฤทัย บุญวรรณ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ชื่อหนังสือ ไวยากรณ์ไทยเชิงสื่อสาร: การวิเคราะห์แนวภาษาศาสตร์
หน้าที่นิยมเชิงแบบลักษณ์
ผู้แต่ง ศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา
สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ปีที่พิมพ์ 2565
จำนวนหน้า 464 หน้า

หนังสือไวยากรณ์ไทยเชิงสื่อสาร : การวิเคราะห์แนวภาษาศาสตร์
หน้าที่นิยมเชิงแบบลักษณ์ ของอัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา เป็นตำรา
ไวยากรณ์ภาษาไทยที่มองภาษาไทยเชิงสื่อสาร และนำกรอบแนวคิด
ภาษาศาสตร์ปริชาน แนวหนึ่งคือไวยากรณ์หน้าที่เชิงแบบลักษณ์
(Functional-typological Grammar) ของTalmy Givón (2001) เพื่อ
อธิบายภาษาไทย หนังสือเล่มนี้เป็นการมองภาษาที่พิจารณาหน้าที่
ในการสื่อสาร โดยเนื้อหาเสนอประเด็นต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับคำ หน่วยคำ
จนถึงการเกี่ยวความระหว่างประโยคหรือการเชื่อมความระหว่างประโยค
ในสัมพันธ์สาร เมื่อเป็นเช่นนี้จะทำให้เข้าใจการเชื่อมโยงในแต่ละส่วนของ
ภาษาตามระดับ เนื้อหาในหนังสือแบ่งเป็น 14 บท ดังนี้

บทที่ 1 คำ หน่วยคำ และหมวดหมู่ไวยากรณ์ บทนี้อธิบายชนิดของ
คำโดยเชื่อมโยงกับอรรถลักษณะและวงความหมาย โดยหมวดหมู่ไวยากรณ์
ด้านเนื้อหา แบ่งชนิดของคำ เป็น 4 ชนิด ได้แก่ คำนาม คำกริยา คำนาม
วิเศษณ์ คำกริยวิเศษณ์ ซึ่งคำแต่ละชนิดอธิบายตามลักษณะ
ทางอรรถศาสตร์ ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และลักษณะทางหน่วยคำ
ส่วนหมวดหมู่หน่วยคำหน้าที่ แบ่งเป็น 8 ชนิด ได้แก่ คำสรรพนาม
คำลักษณนาม คำบ่งกลุ่มนาม คำกริยาช่วย คำอุทาน ตัวบ่งตำแหน่ง: บุพบท
ตัวกำหนด 3 ประเภทตัวระบุเฉพาะ ตัวกำหนดไม่ใช่เฉพาะ และสรรพนาม
แสดงเจ้าของ และตัวเชื่อม วิธีการแบ่งชนิดของคำในภาษาไทยยังลักษณะ
เดิมอยู่ แต่มีการเชื่อมโยงวงความหมาย ความสัมพันธ์เชิงไวยากรณ์ และ
หน่วยคำที่เป็นตัวบ่งบอกหรือแสดงหน้าที่ใดในภาษา

บทที่ 2 ประโยคพื้นฐาน: โครงสร้างหน่วยนามร่วม บทนี้อธิบายการวิเคราะห์ประโยค โดยมีการวิเคราะห์โครงสร้างวลีและแผนภูมิต้นไม้ตามระดับชั้น ประเภทของประโยคพื้นฐานในส่วนชนิดของกริยา ที่แบ่งเป็นสัมพันธ์กริยา กริยากรรมพื้นฐาน กริยากรรมพื้นฐาน กริยากรรมและกรรมอ้อม กริยาพิพจน์ กริยาที่มีกรรมสามหน่วย กริยาเป็นส่วนเติมเต็ม กริยาหลายหมวดหมู่ บทนี้เป็นการอธิบายประโยคที่เน้นกริยาที่ทำหน้าที่แต่ละประเภทในประโยค ซึ่งจะส่งต่อเนื้อหาในบทต่อไปที่กล่าวถึงภาคแสดงในประโยคโดยเน้นที่กริยาเรียง

บทที่ 3 ภาคแสดงซับซ้อน: กริยาเรียง บทนี้อธิบายกริยาเรียงต้นแบบ กริยาเรียงที่ลดความเป็นต้นแบบ กริยาเรียงซับซ้อน การแบ่งส่วนภาคแสดงโดยนำเสนอเนื้อหาที่กริยาเรียงในภาษาไทย ทำให้เห็นว่ากริยาเรียงนั้นมีการใช้หรือปรากฏให้เห็นในรูปประโยคในส่วนของภาคแสดง

บทที่ 4 กาล การณ์ลักษณะ และทัศนภาวะ บทนี้อธิบายถึงกาลต่าง ๆ ที่ปรากฏ ได้แก่ กาลอดีต กาลปัจจุบัน กาลอนาคต และกาลประจำส่วนการณ์ลักษณะ เป็นการเชื่อมต่อหรือการร้อยเรียง ด้านทัศนภาวะเกี่ยวกับคำกริยาที่ปรากฏในลักษณะต่างๆ

บทที่ 5 การปฏิเสธ บทนี้อธิบายถึงการปฏิเสธเป็นพหุคูณ โดยมองจากตรรกะเงื่อนไขความจริง (truth-conditional logic) ความแน่นอนเชิงอัตวิสัย (subjective certainty) และวัจนปฏิบัติศาสตร์เชิงสื่อสาร (communicative pragmatics) สภาวะปริชาของการสื่อสาร เป็นการหยุดความเคลื่อนไหวที่จะเกิดขึ้นและแสดงภววิทยา (ontology) การปฏิเสธและปฏิเสธสัมพันธ์ทางสังคม ขอบเขตของการปฏิเสธ แบบลักษณ์หน่วยคำ-วากยสัมพันธ์ของการปฏิเสธกริยาวลี ความหลากหลายของ

ตัวบ่งปฏิเสธในบริบทไวยากรณ์ การปฏิเสธเชิงเน้นหรือการปฏิเสธนามวลี และการปฏิเสธเชิงวากยสัมพันธ์ เชิงหน่วยคำและเชิงศัพท์

บทที่ 6 การอ้างถึงและความชี้เฉพาะ บทนี้อธิบายถึงการอ้างถึงเป็นคุณสมบัติของคำนามหรือนามวลีในประพจน์ ซึ่งการอ้างถึงมี 2 ประเภท คือ 1) การอ้างถึงได้ (referential) หรือที่ปรากฏจริง และ 2) การอ้างถึงไม่ได้ (non-referential) ความชี้เฉพาะเป็นชนิดย่อยของสภาวะอ้างถึงได้ (referentiality) โดยแบ่งเป็นชี้เฉพาะ (definite) และไม่ชี้เฉพาะ (indefinite) ความสัมพันธ์ระหว่างการอ้างถึงและความชี้เฉพาะ การเข้ารหัสไวยากรณ์การอ้างถึงและความชี้เฉพาะ ซึ่งทั้งการอ้างถึงและความชี้เฉพาะเป็นประเด็นทางงานปฏิบัติศาสตร์หรือเป็นความหมายจากการตีความของผู้พูดและผู้ฟังนั่นเอง

บทที่ 7 ส่วนเติมเต็มกริยา บทนี้กล่าวถึงอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ของส่วนเติมเต็มกริยาโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กริยาทัศนภาวะ (modality verb) กริยาบ่งกระทำ (manipulation verb) และกริยาการรับรู้ ปริชาณ หรือถ้อยคำ (perception, cognition or utterance verb) การรวมเหตุการณ์ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตรูปหน่วยคำของการแปลงเป็นส่วนเติมเต็มในลักษณะ คู่ขนานที่เป็นการรวมความในเชิงอรรถศาสตร์ และวากยสัมพันธ์ระหว่างประโยคหลักและส่วนเติมเต็มกริยา การเข้ารหัสวากยสัมพันธ์ของสหภาพประโยค การกลายเป็นหน่วยไวยากรณ์และสหภาพประโยค

บทที่ 8 ประโยคสัมพันธ์ บทนี้อธิบายหน้าที่ของประโยคสัมพันธ์ ที่มีหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์เป็นส่วนขยายคำนามประเภทหนึ่ง และทำหน้าที่ในการสื่อสาร โดยแบ่งเป็นประโยคสัมพันธ์จำแนก (restrictive) และประโยค

สัมพัทธ์ไม่จำเป็น (non-restrictive) วากยสัมพันธ์ของประโยคสัมพัทธ์ ซึ่งเป็นมุมมองของการละลายใต้การอ้างถึงร่วมกัน (deletion under co-reference) และปัญหาการคืนคืนการก (case recoverability problem)

บทที่ 9 นามวลี บทนี้อธิบายถึงลักษณะทั่วไปของนามวลี ที่กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานนามวลี โครงสร้างและความซับซ้อน แบบลักษณ์ลำดับคำ และประเภทส่วนขยายและลำดับคำ ส่วนประกอบเชิงหน้าที่ในนามวลี ซึ่งเป็นเป็น 9 ประเภท ได้แก่ ส่วนกำหนด ส่วนปริมาณ ส่วนอรรถลักษณะ ส่วนคุณสมบัติ ส่วนแฉก ส่วนเหตุการณ์ ส่วนการก ส่วนตัวอย่างและส่วนชี้เฉพาะ นามวลีกระจายส่วน และนามวลีจากการแปลงเป็นนาม

บทที่ 10 ประโยคแปร: วากยลดการส่งผ่านและกรรมวากย บทนี้อธิบายถึงหน้าที่และประเภทของวากยลดการส่งผ่านเชิงอรรถศาสตร์ และเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์

บทที่ 11 ประโยคแปร: การเจาะเน้นต่าง บทนี้อธิบายถึงประโยคเจาะเน้นต่าง (contrastive-focus clause) ที่เป็นประโยคแปรไปจากประโยคพื้นฐานในการใช้สื่อสารปริบทเฉพาะ ประเภทการเจาะเน้นต่างหน้าที่การสื่อสาร และวากยสัมพันธ์

บทที่ 12 ประโยคแปร: การเป็นหัวเรื่องเด่น บทนี้อธิบายถึงประโยคย้ายส่วนแบบ Y ประโยคหัวเรื่อง-เนื้อความ ประโยคคลาดส่วนไปซ้าย ประโยคคลาดส่วนไปขวา ประโยคปรากฏส่วน

บทที่ 13 ประโยคแปร: วัจนกรรมที่ไม่เป็นบอกเล่า บทนี้อธิบายถึงวัจนกรรมถาม (interrogative speech-act) วัจนกรรมบงการกระทำ (manipulative speech-act) และความต่อเนื่องของประเภทวัจนกรรม

บทที่ 14 การเกาะเกี่ยวความระหว่างประโยค บทนี้อธิบายถึงแนวคิดพื้นฐานของการเกาะเกี่ยวความ หน้าที่ประโยคพิเศษและประโยคลูกโซ่หรือการเชื่อมต่อกันหน้าทีในการสื่อความ และวากยสัมพันธ์

เนื้อหาแต่ละบทในหนังสือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนว่า เพื่อให้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชา วชิวิภาคและวากยสัมพันธ์ และหัวข้อคัดสรรทางวชิวิภาคและวากยสัมพันธ์ เมื่อเป็นเช่นนี้เนื้อหาในหนังสือจึงมีการนำเสนอประเด็นที่มีมุมมองค่อนข้างต่างจากหนังสือไวยากรณ์ไทยที่มีอยู่เดิม แม้ว่าจะมีบางประเด็นที่มีลักษณะคล้ายกันก็ตาม การนำเสนอบางประเด็นนี้นำขึ้นมาเป็นบทหนึ่งในหนังสือซึ่งผู้อ่านควรและ/หรือต้องมีการเชื่อมโยงความรู้(เดิม)ของผู้อ่านเพื่อที่จะเข้าใจเนื้อหาหรือประเด็นที่ผู้เขียนอธิบาย ไม่ว่าจะเป็นชนิดของคำ โครงสร้างประโยค อรรถศาสตร์ วัจนปฏิบัติศาสตร์หรือสัมพันธ์สาร หนังสือนี้จึงเหมาะกับนักวิชาการหรือนักศึกษาที่มีความรู้หรือศาสตร์แขนงต่าง ๆ ทางภาษาศาสตร์เพราะจะเชื่อมโยงแต่ละบทและทำความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น การแบ่งเนื้อหาในแต่ละบทได้แสดงให้เห็นลักษณะของไวยากรณ์ที่มี การเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและตามสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน หนังสือไวยากรณ์ไทยเชิงสื่อสาร: การวิเคราะห์แนวภาษาศาสตร์หน้าที่นิยมเชิงแบบลักษณ์จึงเป็นตำราไวยากรณ์ไทยอีกเล่มหนึ่งที่มีการมองภาษาไทยในมิติหลายศาสตร์ด้านภาษาศาสตร์ในแง่มุมที่ทำให้นักวิชาการหรือนักศึกษาได้เห็นมุมมองและการวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ได้อย่างน่าสนใจ

Reference

Unchalee, S. W. (2022). *Communicative Thai grammar: An analysis of the linguistic approach of morphology*. Naresuan University.

แนวคิด “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน”
ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19: การวิเคราะห์วาทกรรม
เชิงวิพากษ์ว่าด้วยการรายงานข่าวภาษาจีน¹

ทยา ซื่อฉี

คณะภาษาและวัฒนธรรมตะวันออก

มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง

Received: May 5, 2022

Revised: October 31, 2022

Accepted: November 9, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาตัวบท วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศอาเซียนที่สื่อปรากฏในวาทกรรมหนังสือพิมพ์จีน โดยอาศัยกรอบโครงสร้างสามมิติตามแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟ (Fairclough, 1989) ซึ่งใช้การวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์วาทกรรมข่าวเกี่ยวกับ “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ในช่วงที่เกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ข้อมูลที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้มีจำนวน 20 รายการ โดยเก็บรวบรวมจากหนังสือพิมพ์จีน 2

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการสร้างและเผยแพร่วาทกรรมเกี่ยวกับ ‘โชคชะตาาร่วมกัน’ ภายใต้บริบทการป้องกันวิกฤตการณ์โรคไวรัสโคโรนา-19 [“防疫危机语境下的‘命运共同体’话语构建与传播研究”] (项目编号: 2022RC094)]

ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ประชาชนรายวัน และหนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน ผลการวิจัยสรุปได้ 3 ประการ คือ (1) ด้านตัวบท ประกอบด้วยการใช้กลวิธีทางภาษา 2 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ และการใช้คำแสดงทัศนภาวะ (2) ด้านวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม ประกอบด้วย “แหล่งข่าว” กับ “วิธีการเล่าถ่ายทอด” ในการดำเนินการตีความและเข้าใจวาทกรรมข่าว (3) ด้านวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ประกอบด้วยปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ทางการเมืองการปกครอง และทางสังคมและเศรษฐกิจ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์แบบโซ่ขะตาร่วมกันที่ไม่อาจแยกจากกันได้ของประเทศจีนกับประเทศอาเซียน ทั้งสองฝ่ายต่างเฝ้าสังเกตการณ์คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถึงแม้ประเทศจีนและกลุ่มประเทศอาเซียนต้องเผชิญกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 แต่แนวโน้มการเสริมสร้างความแน่นแฟ้นในการร่วมมือกันด้านการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ ระหว่างประเทศจีนและประเทศอาเซียนไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด

คำสำคัญ

โซ่ขะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน, วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์, กรอบโครงสร้างสามมิติของของแฟร์เคลาฟ, สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19

The Concept of “China-ASEAN Community with a Shared Future” During the COVID-19 Pandemic: A Critical Discourse Analysis of Chinese News Reports

Yao Siqi

*Faculty of Asian Languages and Cultures,
Guangdong University of Foreign Studies*

Abstract

This research studied the texts, discursive and social-cultural practices to understand the relationship between China and ASEAN nations by applying Fairclough’s three-dimensional model as a framework. Qualitative research was done to analyze Chinese newspaper discourse about the concept of “China-ASEAN Community with a Shared Future” during the Novel Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic. Data was gathered from 15 February 2020 to 30 November 2020, comprising 20 news reports, *People’s Daily* and *Guangming Daily*, Chinese newspapers. Results had three following aspects: (1) In linguistics practice, news discourse text features were investigated by classification and modality; (2) In discursive practice, different mass media production process for several samples were explored in terms of news source and reporting mode; and (3) In social-cultural practice, cultural, political, societal and economic factors were influential. These findings reflected an inseparable sense of shared common destiny between China and ASEAN nations, marked by mutual assistance and support. Despite challenges confronted by China and the ASEAN nations due to the COVID-19 pandemic, an image persisted of strengthened societal, political, economic, and cultural cooperation.

Keywords

China-ASEAN community with a shared future, Critical discourse analysis, Fairclough's three-dimensional model, COVID-19 pandemic

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนและอาเซียนพัฒนายิ่งขึ้นทุกวัน ความร่วมมือกันของสองฝ่ายลึกซึ้งขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรูปแบบทางความร่วมมือถูกสร้างขึ้นใหม่อย่างไม่ขาดสาย หลายปีมานี้ ด้วยว่าการคิดแผนยุทธศาสตร์ “โชคชะตาร่วมกัน” (命运共同体) ได้กลายเป็นคำที่มีความถี่ในการใช้งานมากสำหรับยุทธศาสตร์ทางการทูตและระบบวาทกรรมของประเทศจีน ไม่เพียงมอบลู่ทางความคิดใหม่ และแนวทางใหม่ให้แก่การพัฒนาความสัมพันธ์ของประเทศจีนและอาเซียน ยังทำให้การสร้างโชคชะตาร่วมกันของประเทศจีน-อาเซียนได้ดำเนินการจากแผนความคิดไปสู่การสืบเสาะเชิงปฏิบัติ (Zhang, 2013)

เริ่มต้นปีใหม่ปี ค.ศ. 2020 ประเทศจีนเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ด้วยการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและลุกลามต่อเนื่องของโรคระบาด ต่อมากลุ่มประเทศบริเวณใกล้เคียงที่อยู่ในอาเซียนก็เริ่มทยอยปรากฏโรค จนกระทั่งกลางเดือนมีนาคม ค.ศ. 2020 สถานการณ์โรคระบาดของหลายประเทศอาเซียนรุนแรงหนักขึ้น ผู้ป่วยที่ยืนยันการวินิจฉัยโรคเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศจีนและประชาชนในแต่ละประเทศอาเซียนจำต้องเผชิญหน้ากับความยากลำบากของโรคโควิดอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ในขณะเดียวกัน สถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ก็กลายเป็นจุดสนใจในการแข่งขันกันรายงานข่าวของสื่อสำนักข่าว ส่วนสื่อสำนักข่าวในฐานะที่เป็นแพลตฟอร์มของการเผยแพร่ข่าวสารนั้น เป็นเวลานานมาแล้วที่ถูกผู้คนมองว่าเป็นช่องทางสำคัญในการส่งต่อข้อมูลและได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ล่าสุดในยามที่โรคระบาดแพร่กระจายปะทุออกมาเป็นวงกว้าง (Hu, 2014) ด้วยเหตุนี้ การรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับการ

ระบาดของโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ก็ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายของนักวารสารศาสตร์และนักภาษาศาสตร์

นอกเหนือจากนี้ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เป็นวิธีการวิเคราะห์ภาษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธีระหว่างภาษากับสังคม และบทบาทของอุดมการณ์ในวาทกรรมผ่านรูปแบบภาษาในวาทกรรมตัวบท โดยเฉพาะนิยมนำวาทกรรมประเภทต่าง ๆ มาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในกรณีศึกษา ไม่ว่าจะเป็นวาทกรรมการรายงานข่าว สุนทรพจน์ทางการเมือง เอกสารทางราชการ หรือวาทกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ใช่วรรณกรรม (Li, 2007)

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการวิเคราะห์วาทกรรมแบบดั้งเดิมแล้ว การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ไม่เพียงแต่มุ่งเน้นไปที่วิเคราะห์ลักษณะและกลวิธีของการใช้ภาษาในวาทกรรมเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์บริบทการดำรงชีวิตและภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมในการผลิต การกระจาย และการบริโภควาทกรรมตัวบทอีกด้วย ส่วนนอร์แมนแฟร์เคลาฟ (Norman Fairclough) นักภาษาศาสตร์ผู้บุกเบิกวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เป็นผู้ผสมผสานการวิเคราะห์วาทกรรมในทิศทางภาษาศาสตร์และทฤษฎีสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเข้าด้วยกัน และเสนอเป็นกรอบโครงสร้างสามมิติของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Fairclough, 1989)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาวาทกรรมข่าวเกี่ยวกับ “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ในช่วงที่เกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ โดยอาศัยกรอบโครงสร้างสามมิติตามแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์เคลาฟ (Fairclough,

1989) เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศอาเซียนที่
สื่อปรากฏในวาทกรรมหนังสือพิมพ์จีน ตลอดจนเพื่อเป็นการสร้างความ
เข้าใจอันดีระหว่างวาทกรรมกับบริบททางสังคมในช่วงวิกฤตการณ์แพร่
ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis, CDA) ถือเป็นหนึ่งวิธีการสำคัญในการวิเคราะห์วาทกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมทางสังคมจริงที่มีวาทกรรมเป็นรูปแบบหลัก (Fairclough and Wodak, 1997) และเน้นการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่างความสัมพันธ์ทางสังคมกับวัฒนธรรมและอุดมการณ์ โดยให้ความสำคัญเริ่มต้นจากปัญหาสังคมที่เฉพาะเจาะจง และวิเคราะห์หัตถบาทของภาษาในนั้น “เพื่อเสนอทฤษฎีและวิธีการในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรม กับการพัฒนาทางสังคมวัฒนธรรมในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน” (Fairclough, 1995)

แฟร์คลาฟ (Fairclough) เป็นผู้ริเริ่มคนสำคัญที่ได้นำเสนอแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ร่วมสมัย โดยอาศัยสังคมศาสตร์และภาษาศาสตร์หน้าที่เชิงระบบ (Systematic Functional Linguistics) เป็นพื้นฐานทางทฤษฎีในการเสนอรูปแบบการวิเคราะห์วาทกรรมในแง่สังคม (Fairclough, 1989) ซึ่งได้รับการยอมรับจากนักวิจัยในสาขาวิชาภาษาศาสตร์อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ Van Dijk (1988) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงปริชานทางสังคมว่า การวิเคราะห์ทางปริชานและการวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดมิได้ในกระบวนการศึกษาวิจัยวาทกรรม ดังนั้น การวิเคราะห์

และเชื่อมโยงภาษา กระบวนการรับรู้ทางสังคม และพฤติกรรมทางสังคม
ร่วมกัน จึงเป็นแนวทางในการวิเคราะห์วาทกรรมได้อย่างเหมาะสม

Wodak (1988) ได้สำรวจวาทกรรมในสภาพแวดล้อมทางสังคม
และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ จากนั้นจึงเสนอวิธีการศึกษาวาทกรรมเชิง
ประวัติศาสตร์ ส่วนกฎการวิเคราะห์วาทกรรมผ่านสื่อกลาง (Mediated
Discourse) ที่เสนอโดย Scollon (2001) นั้นมุ่งเน้นประเด็นศึกษาที่
เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคม มิใช่วิเคราะห์วาทกรรมเพียงอย่างเดียว
ขณะที่ Chilton (2005) ทำการศึกษาและวิเคราะห์วาทกรรมจากมุมมอง
ผสมผสานของจิตวิทยาปริชานและวิทยาศาสตร์ปริชาน

อย่างไรก็ดี ในบรรดารูปแบบการวิเคราะห์ทั้งหลาย รูปแบบการ
วิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์เคลาฟ (Fairclough) ซึ่งพิจารณาถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความคิด กับสังคม ได้กลายเป็นหนึ่งในวิธีการ
วิเคราะห์วาทกรรมที่วงการวิชาการใช้อย่างแพร่หลายและเป็นระบบ
โดยเฉพาะรูปแบบการวิเคราะห์แบบจำลองสามมิติ หรือกรอบโครงสร้างสาม
มิติ (Fairclough's Three-Dimensional Model) ซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่งในการ
นำมาอ้างอิงและประยุกต์ใช้สำหรับการศึกษาวิเคราะห์วาทกรรมสาธารณะ
(Ji and Xin, 2009, p. 22) โดยแฟร์เคลาฟ (Fairclough, 1995) เชื่อว่า
ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นรูปแบบวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม
อย่างหนึ่ง ทุกวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมล้วนได้รับอิทธิพลจาก
สภาพแวดล้อมทางสังคม และถูกจำกัดโดยภูมิหลังทางวัฒนธรรมทั้งนั้น ด้วย
เหตุนี้แฟร์เคลาฟจึงเสนอแบบจำลองในการวิเคราะห์วาทกรรมสามมิติขึ้นมา
เพิ่มเติม พร้อมทั้งได้อธิบาย “วาทกรรม” (Discourse) ว่าเป็นเอกภาพที่
สมบูรณ์ ประกอบด้วยตัวบท (Text) วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discursive

Practice) และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Social-Cultural Practice) สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสามส่วนได้ดังนี้ ตัวบท คือ การวิเคราะห์ภาษาในเนื้อหา ซึ่งเป็นผลผลิตของ “วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม” สำหรับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม หมายถึง กระบวนการผลิตตัวบท (Production) การกระจายตัวบท (Distribution) และการบริโภคตัวบท (Consumption) ซึ่งล้วนถูกกำหนดโดยเงื่อนไขเฉพาะของ “วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม” (Xin, 2002, p. 35)

ส่วนวิถีปฏิบัติทางสังคมมุ่งเน้นความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธีระหว่างความสัมพันธ์พลังอำนาจวาทกรรม วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ส่วนประกอบทั้งสามมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และมีความจำเป็นสำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมอย่างขาดมิได้ (Fairclough, 1992, p. 72) อีกทั้งแต่ละส่วนต่างมีบทบาทเฉพาะ ดังนั้น การวิเคราะห์บทวาทกรรมจึงต้องประกอบด้วยการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรมของตัวบทและบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น โดย Fairclough (1992) ได้จำแนกขั้นตอนในการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิภาษภายใต้พื้นฐานทางทฤษฎีดังกล่าวออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

(1) **การบรรยายความ (Description)** คือ การวิเคราะห์ตัวบท และบรรยายคุณสมบัติของรูปแบบโครงสร้างบทวาทกรรม โดยวิเคราะห์คุณสมบัติของรูปแบบโครงสร้างบทวาทกรรมจากคำศัพท์ ไวยากรณ์ และโครงสร้างบทวาทกรรม เป็นต้น

(2) **การตีความ (Interpretation)** คือ การดำเนินการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรม โดยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบท

วาทกรรมกับกระบวนการสื่อสารในการผลิตตัวบท การกระจายตัวบท และการบริโภคตัวบท

(3) การอธิบายความ (Explanation) คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรมกับวัฒนธรรมทางสังคมเป็นหลัก

บทความวิจัยฉบับนี้ได้นำแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์เคลาฟดังกล่าวมาเป็นกรอบการวิเคราะห์วาทกรรม โดยพิจารณาจากกรอบมิติทั้งสามของแบบจำลองการวิพากษ์วาทกรรมตามแนวทางของแฟร์เคลาฟ เพื่อทำการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคม

2. แนวคิดเกี่ยวกับ “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน”

ด้วยการคบค้าสมาคมและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดรวมถึงการบุกเบิกพัฒนาอย่างต่อเนื่องของประเทศจีนกับอาเซียน การคิดแผนยุทธศาสตร์ “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” (中国-东盟命运共同体)² ได้กลายเป็นแนวคิดใหม่ของนโยบายประเทศจีนที่มีต่ออาเซียน เดือนตุลาคม ค.ศ. 2013 ยามที่ประธานาธิบดีจินจี้จิ้นผิงเยี่ยมเยือนอินโดนีเซีย ได้เสนออย่างชัดเจนว่าเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนและอาเซียนคือ “การจับมือกันสร้างโชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-

² คำว่า 中国-东盟命运共同体 นอกจากแปลเป็นคำว่า “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” แล้ว ยังสามารถแปลเป็นคำว่า “ประชาคมร่วมทุกข์ร่วมสุขจีน-อาเซียน” “ประชาคมร่วมชะตากรรมแบ่งปันแห่งจีน-อาเซียน” “ประชาคมที่มีอนาคตร่วมกันแห่งจีน-อาเซียน” ฯลฯ ได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม คำแปลทั้งสี่คำดังกล่าวล้วนสื่อความหมายตรงตามต้นฉบับภาษาจีน สามารถใช้แทนกันได้ในงานวิจัยนี้ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ โดยไม่ได้เน้นหนักไปถึงกลวิธีการแปลคำศัพท์

อาเซียน” และบ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศจีนเฝ้าติดตามและพิจารณาความสัมพันธ์ของประเทศจีนและอาเซียนด้วยแนวคิด “โชคชะตาร่วมกัน” (命运共同体) มาโดยตลอด

แนวคิด “โชคชะตาร่วมกัน” เป็นแนวคิดใหม่ซึ่งเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ที่รัฐบาลประเทศจีนเน้นย้ำนับครั้งไม่ถ้วนในหลายปีมานี้ (Qu, 2013) โดยเนื้อหาเน้นประกอบด้วย 4 แก่น ได้แก่ ประโยชน์ร่วมกัน (共同利益) ความรับผิดชอบร่วมกัน (共同责任) การพัฒนาร่วมกัน (共同发展) และความเข้าใจร่วมกัน (共同理解) เมื่อพิจารณาจากมุมมองของการพัฒนาโมทัศน์ “โชคชะตาร่วมกัน” หมายรวมถึงจิตวิญญาณร่วมกันและการร่วมมือร่วมกัน เน้นหนักในการสร้างจิตวิญญาณร่วมกันของ “จิตใจที่ผูกพันต่อกัน” (心心相印) “เปิดกว้างให้อยู่” (包容开放) และ “เฝ้าระวังและช่วยเหลือกัน” (守望相助) ในระดับชั้นจิตใจ ส่วนมุมมองแห่งเส้นทางการปฏิบัติขึ้นอยู่กับการสร้างการทำงานร่วมกันของ “ความเชื่อมั่นในการสร้างความกลมเกลียว” (讲信修睦) และ “การร่วมมือกันเพื่อชัยชนะของทั้งสองฝ่าย” (合作共赢) ทั้งสองมุมมองรวมกันเป็นรากฐาน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Ge and Ju, 2014, pp. 26-27)

ยิ่งไปกว่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่าง “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” กับ “โชคชะตาร่วมกัน” เป็นวิชาความสัมพันธ์อันเป็นเอกภาพของลักษณะเฉพาะและลักษณะร่วมกันอย่างหนึ่ง ขณะที่ “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ไม่เพียงเป็นโชคชะตาร่วมกันซึ่งครอบคลุมสิ่งที่มีร่วมกันในทุกแง่มุมรอบด้านทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ฯลฯ หากแต่ยังเป็นตัวพาหะแห่งวัตถุและรูปแบบการแสดงออกทางยุคสมัยของ “โชคชะตาร่วมกัน” (Tao, 2016)

ในขณะเดียวกันที่การคิดสร้างแผนยุทธศาสตร์ “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ได้มอบแนวทางใหม่ให้การพัฒนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnerships) ของประเทศจีนและอาเซียนทั้งสองฝ่ายแล้ว ทั้งยังแสดงออกถึงจุดยืนของประเทศจีนและมอบความคิดความเห็นของประเทศจีนในการส่งเสริมการเชื่อมต่อเชื่อมโยงกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความปลอดภัย วัฒนธรรม และขอบเขตสาขาอื่น ๆ โดยไม่เพียงแต่ได้สร้างสภาวะการณ์ใหม่ในการพัฒนาร่วมกันของประเทศจีนกับประเทศอาเซียนให้บรรลุผล ทำให้ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและสังคมปรองดองกันเกิดขึ้นจริง ทว่ายังสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งมั่นคงในการผลักดันให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพิ่มพูนส่งเสริมความเข้าใจกับการให้อยู่ต่อกัน และความเชื่อมั่นในยุทธศาสตร์ซึ่งกันและกัน (Zhao, Lin and He, 2016, p. 151)

กล่าวโดยสรุปแล้ว เนื้อแท้ของแนวคิด “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” มิได้มีแก่นสารอันเป็นตัวเป็นตน แต่เป็นการเห็นพ้องยอมรับในค่านิยมและมุมมองการพัฒนาขึ้นพื้นฐานต่อทั้งสองฝ่าย โดยกระบวนการสร้างโชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน คือกระบวนการของการเพิ่มความรู้สึกเห็นพ้องต้องกันให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น (Lu, 2015, pp. 44-49) เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่กระทบต่อความปลอดภัยทางสาธารณสุขของประเทศจีนและประเทศอาเซียนอย่างรุนแรง จึงส่งผลให้ประเทศจีนและอาเซียนได้เพิ่มความรู้สึกร่วมกัน และจิตสำนึกในการเป็นประชาคมร่วมกันมากขึ้นในขณะที่ยังได้เคยย้ำเตือนให้แต่ละฝ่ายได้รับความรับผิดชอบร่วมกันและได้รับความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างโชคชะตาร่วมกันอย่างมั่นคงยิ่งขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

1.ขอบเขตข้อมูล

1.1 หนังสือพิมพ์ประชาชนรายวัน (《人民日报》, People's Daily) เป็นหนังสือพิมพ์เชิงองค์กรแห่งคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งเป็นหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันที่ทรงอำนาจและมีอิทธิพลมากที่สุด อีกทั้งมียอดจัดจำหน่ายสูงสุดของประเทศจีน ด้วยยอดขายต่อวันถึง 2.1 ล้านฉบับ จึงได้รับการจัดอันดับจากองค์การยูเนสโกให้เป็น 1 ใน 10 หนังสือพิมพ์ชั้นนำของโลก มีหน้าที่สำคัญในการเผยแพร่หลักการ นโยบายและข้อเสนอของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลจีนไปทั่วทั้งประเทศจีนและทั่วโลกทุกวัน โดยรายงานเชิงลึกถึงเหตุการณ์สำคัญทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศได้อย่างแม่นยำและทันท่วงที ถือเป็นสื่อสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารในวงกว้างเข้าใจถึงทัศนคติของรัฐบาลจีน อีกทั้งยังเป็นช่องทางสำคัญสำหรับทั่วโลกในการสังเกตประเทศจีน

1.2 หนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน (《光明日报》, Guangming Daily) เป็นหนังสือพิมพ์รายวันระดับชาติที่มีลักษณะเฉพาะตัวอย่างครบวงจร มีอิทธิพลกว้างขวางทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ ปฐมฤกษ์เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน ค.ศ. 1949 ซึ่งมีประวัติยาวนาน ได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน และเป็นหนึ่งในสี่สำนักข่าวอย่างเป็นทางการของประเทศจีน ภายใต้สังกัดของกลุ่มหนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน โดยก่อตั้งสำนักข่าว 37 แห่งทั่วประเทศ และนักข่าวท้องถิ่นประจำใน 23 ประเทศและภูมิภาคทั่วโลก มีผู้อ่านครอบคลุมทุกวงการสังคมมากกว่า 120 ประเทศและภูมิภาค รวมทั้งมียอดจำหน่ายหนังสือพิมพ์มากกว่า 1 ล้านฉบับ

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis, CDA) ของ Fairclough (1992) และแนวคิดเกี่ยวกับ “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน”

2.2 เก็บรวบรวมและคัดเลือกข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้คำว่า “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” (中国-东盟命运共同体) เป็นคำสำคัญ และจำกัดการค้นหาในเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ประชาชนจีนรายวัน และหนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน ระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 2020 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการรายงานข่าวสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในความถี่สูง จากนั้นทำการคัดเลือกข้อมูลอีกครั้งตามความเกี่ยวข้องของเนื้อหา โดยมีมาตรฐานคือ การรายงานข่าวจะต้องใช้คำว่า “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” เป็นหัวข้อหลักในการรายงาน หากข่าวใดเพียงกล่าวถึง “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” แต่ไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการรายงานข่าว จะถือว่าไม่สอดคล้องตามเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลตัวบทและไม่รวมอยู่ในการวิจัยครั้งนี้ จากเกณฑ์การพิจารณาที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ผู้วิจัยพบข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 20 รายการ

2.3 วิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยกรอบโครงสร้างสามมิติในวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Fairclough (1992) ทั้งนี้ การวิเคราะห์ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ตัวบทที่ปรากฏในวาทกรรมข่าว “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 (2) การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (3) การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

2.4 สรุปและเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ และนำเสนอรายงานวิจัย

ผลการวิจัย

ผลของการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาประกอบด้วย 1. ตัวบทที่ปรากฏในวาทกรรมข่าว 2. วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และ 3. วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมในรายการข่าว “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ระหว่างช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 ดังนี้

1. ตัวบทที่ปรากฏในวาทกรรมข่าว

เมื่อทำการวิเคราะห์วาทกรรมข้อความในกระบวนการบรรยายความ (Description) ควรให้ความสำคัญกับลักษณะพิเศษของวาทกรรมในการบรรยายความทางภาษาศาสตร์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ (Lexical Classification) ทศนภาวะ (Modality) ตลอดจนระบบชนิดกระบวนการ (Transitivity) เนื่องจากการวิเคราะห์ลักษณะพิเศษของตัวบทเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ในการเรียนรู้และเข้าใจอุดมการณ์ที่แฝงอยู่เบื้องหลังวาทกรรม (Martin and Wodak, 2003)

1.1 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ (Lexical Classification)

Sykes (1985, pp. 83-101) มีความเห็นว่าการเลือกใช้คำศัพท์ที่แตกต่างกันของผู้พูดในขณะที่กำลังพูดถึงสิ่งเดียวกันจะเผยให้เห็นถึงอุดมการณ์หรือจุดยืนทางความคิดของผู้พูด ซึ่งสอดคล้องกับฟาน ไคจ์ (Van Dijk, 1988) ที่เชื่อว่าการเลือกคำศัพท์ในวาทกรรมข่าวมีลักษณะพิเศษที่โดดเด่นมาก ซึ่งสามารถแสดงออกถึงทัศนคติและอุดมการณ์ที่ซ่อนอยู่ คำศัพท์ที่เลือกสามารถสะท้อนได้ถึงค่านิยม บรรทัดฐาน หรือแม้กระทั่ง

ความสามารถในการตัดสินใจของผู้ผลิตตัวบท กล่าวอีกนัยหนึ่ง กระบวนการสร้างตัวบทถือได้ว่าเป็นกระบวนการเลือกคำศัพท์ และการเลือกคำศัพท์จะต้องได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคม อุดมการณ์และความสัมพันธ์เชิงอำนาจบางประการอย่างแน่นอน (Zhu and Huang, 2016) ดังนั้นการเลือกใช้คำศัพท์จึงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้างอุดมการณ์ และคำศัพท์ที่มีความถี่ในการปรากฏสูงมักจะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับหัวข้อข่าวซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่สังคมให้ความสนใจโดยแพร่หลายทั่วไป อีกทั้งยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางนโยบายของประเทศอีกด้วย

จากการศึกษาพบการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏในตัวบทการรายงานข่าว “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 ซึ่งวิเคราะห์ผลโดยแสดงจำนวนหาค่าอัตราส่วนร้อยละดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

จำนวนและคำร้อยละของการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏในตัวบท

ลำดับ	คำสำคัญ	จำนวนครั้ง	คำร้อยละ (%)
1.	战胜疫情/抗击疫情/抗疫 (เอาชนะสถานการณ์โรคระบาด/ ต่อต้านสถานการณ์แพร่ระบาด/ ป้องกันสถานการณ์โรคระบาด)	90	19.15%
2.	人民 (ประชาชน)	88	18.72%
3.	合作 (การร่วมมือ)	66	14.04%
4.	经济 (เศรษฐกิจ)	43	9.15%

ลำดับ	คำสำคัญ	จำนวนครั้ง	ค่าร้อยละ (%)
5.	发展 (พัฒนา)	38	8.09%
6.	中国东盟/中国和东盟/中国与东盟 (ประเทศจีน-อาเซียน/ ประเทศจีนกับอาเซียน/ประเทศ จีนและอาเซียน)	37	7.87%
7.	国际 (นานาชาติ)	22	4.68%
8.	积极 (กระตือรือร้น)	20	4.26%
9.	安全 (ความปลอดภัย)	18	3.83%
10.	支持 (สนับสนุน)	18	3.83%
11.	团结 (สามัคคี)	15	3.19%
12.	命运共同体 (โชคชะตาร่วมกัน)	15	3.19%
รวมทั้งหมด		470	100%

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำศัพท์ที่มีความถี่ในการปรากฏสูงในรายงานข่าวของสื่อจีน เช่น คำว่า “การต่อต้านสถานการณ์แพร่ระบาด” (抗击疫情) “ประชาชน” (人民) “ร่วมมือ” (合作) “ประเทศจีน-อาเซียน” (中国-东盟) “โชคชะตาร่วมกัน” (命运共同体) “สามัคคี” (团结) ฯลฯ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประเทศจีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมมือกับประเทศอาเซียนในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาด โดยคงการสื่อสารและประสานงานกับประเทศต่าง ๆ อย่างแข็งขัน เมื่อเผชิญกับวิกฤตความมั่นคงด้านสาธารณสุขทั่วโลก

ทั้งนี้ ผู้วิจัยยกตัวอย่างที่ปรากฏตัวบทในการรายงานข่าวเกี่ยวข้องกับประเทศจีนและอาเซียนร่วมกันสู้รบต่อต้านสถานการณ์โรคระบาดโดยวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมอธิบายรายละเอียด ดังนี้

- (1) 新冠肺炎疫情暴发以来，中国与东盟国家多次就疫情防控举行会议、分享经验、展开合作。作为山水相依的邻居，中国和东盟相互支持、团结协作，为开展疫情防控国际合作树立了典范。(People's Daily, 2020, April 14)

แปล: ตั้งแต่ที่เกิดสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ปะทุขึ้น ประเทศจีนและประเทศอาเซียนได้จัดการประชุม แบ่งปันประสบการณ์ที่ผ่านมา แลกเปลี่ยนความร่วมมือในการป้องกันและควบคุมสถานการณ์โรคระบาดขึ้นหลายครั้ง ด้วยฐานะเป็นเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่พึ่งพาอาศัยธารน้ำภูเขาร่วมกัน ประเทศจีนกับประเทศอาเซียนต่างสนับสนุน ร่วมมืออย่างสามัคคีซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างแบบอย่างสำหรับการพัฒนาขยายความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและควบคุมสถานการณ์โรคระบาด

- (2) 中国与东盟共同经历了抗击疫情战斗的洗礼，双方人民的友好情谊在潜移默化中得到升华，为构建更加紧密的中国—东盟命运共同体积蓄了新的更大动能。(People's Daily, 2020, April 14)

แปล: ประเทศจีนและอาเซียนได้ผ่านการสู้รบต่อต้านสถานการณ์โรคระบาดร่วมกันมาอย่างโชกโชน มิตรไมตรีของประชาชนทั้งสองฝ่ายจึงเกิดการสกักถ่วงให้ดีขึ้นภายในการสัมผัสจากผลกระทบอย่างไม่รู้ตัว เพื่อส่งสมพลังงานขับเคลื่อนใหม่ที่ใหญ่ยิ่งขึ้นในการสร้างโชคชะตาร่วมกันอันแน่นแฟ้นมากขึ้นของประเทศจีนและอาเซียน

- (3) 更为紧密的沟通和合作是中国与东盟之间的共同需要，疫情过后，中国与东盟之间的经济交往会更加密切。
(Guangming Daily, 2020, April 12)

แปล: การสื่อสารและการร่วมมือกันอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเป็นความต้องการร่วมกันระหว่างประเทศจีนและอาเซียน ภายหลังสถานการณ์โรคระบาด การติดต่อทางเศรษฐกิจจะระหว่างประเทศจีนและอาเซียนจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

จากตัวบทที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศจีนเน้นความร่วมมือกับประชาคมโลก โดยเฉพาะการระดมพลชนในประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศอาเซียนต่าง ๆ ในวงกว้างสำหรับอุทิศตนในการต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาด อีกทั้งการริเริ่มแนวคิดโซ่ชะตากรรมกันที่ครอบคลุมให้ความร่วมมือ และความปลอดภัยอย่างยั่งยืนในการรักษาสุขภาพความปลอดภัยของประชาชนจีนและอาเซียน รวมไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพของทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า การปรากฏซ้ำของกลุ่มคำที่มีความถี่สูงไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญและยังไม่ได้เกิดขึ้นโดยการสุ่ม การใช้คำหรือกลุ่มคำดังกล่าวซ้ำไปซ้ำมาของสื่อจีนที่พบในงานวิจัยนี้สะท้อนอุดมการณ์ที่ประเทศจีนเป็นชาติที่ให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือ เผ่าสังเกตุการณ์คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบอย่างเต็มที่ และร่วมกันฟันฝ่าความทุกข์ยากไปพร้อมกับแต่ละประเทศอาเซียนในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

1.2 การใช้คำแสดงทัศนภาวะ (Modality)

"ทัศนภาวะ" (Modality) เป็นวิธีการสำคัญวิธีหนึ่งที่ใช้เพื่อแสดงหน้าที่ในระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Functions) ตามแนวการวิเคราะห์ทางทฤษฎีเชิงวิพากษ์ โดยอาศัยทฤษฎีภาษาศาสตร์หน้าที่เชิงระบบ (Systemic Functional Linguistics) ซึ่งมีบทบาทที่สามารถช่วยประเมินสถานการณ์และท่าทีต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้ภาษาได้ (Fowler, 1979, p. 85) ดังที่ Saeed (2003, pp. 135-138) ได้ระบุว่า ทัศนภาวะเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้พูดสามารถนำมาใช้ในการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นหรือความศรัทธาในระดับที่แตกต่างกันออกไปในบางเหตุการณ์ รูปแบบภาษาของการแสดงทัศนภาวะนั้นมีมากมายหลากหลาย การใช้คำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์เป็นวิธีหลักในการแสดงออกของระบบทัศนภาวะ ตัวอย่างเช่น

- (4) **相信**在中国—东盟和国际社会共同努力下，我们**一定能**赢得疫情阻击战的最终胜利！**相信**通过并肩抗击疫情战斗的洗礼，中国—东盟团结友好**将**进一步巩固升华，双方高质量共建“一带一路”和同心构筑中国—东盟命运共同体的进程**将**获得新的更大动力！（People's Daily, 2020, February 20）
- แปล:** **เชื่อว่า**ภายใต้ความพยายามร่วมกันของประเทศจีน อาเซียน และสังคมนานาชาติ พวกเราต้องคว้าชัยชนะสุดท้ายของสงครามยับยั้งสถานการณ์ระบาดของโรคได้**แน่นอน** **เชื่อมั่น**ว่า มิตรภาพความสามัคคีของประเทศจีนและอาเซียน **จะ**พัฒนาแข็งแกร่งไปอีกขั้นโดยอาศัยการสู้รบอันโชกโชนในการคอยเคียงบ่าเคียงไหล่ต่อต้านสถานการณ์โรคระบาดด้วยกัน กระบวนการที่ทั้งสองฝ่ายร่วมกันก่อสร้างยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ที่มีคุณภาพสูง และ

สร้างโชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียนด้วยน้ำหนึ่งใจเดียวนั้น
จะได้รับแรงขับเคลื่อนใหม่ที่ยิ่งใหญ่ขึ้น

- (5) 老方高度评价中方采取的防疫举措，坚信在中国党和政府的坚强领导下，在国际社会的共同支持下，中国人民一定能早日战胜疫情。(People's Daily, 2020, February 21)

แปล: ฝ่ายลาวประเมินมาตรการป้องกันโรคระบาดที่ฝ่ายจีนปฏิบัติ
อย่างยกย่อง เชื่อมั่นว่าภายใต้การนำอันแข็งแกร่งของพรรคกับ
รัฐบาลจีน และภายใต้การสนับสนุนร่วมกันของสังคมนานาชาติ
ประชาชนชาวจีนต้องสามารถชนะศึกสถานการณ์ระบาดของโรคได้
ในเร็ววันแน่นอน

- (6) 抗击新冠肺炎疫情是一场全民战“疫”，必须坚定人民立场，
坚决依靠群众，切实保障民生。(People's Daily, 2020,
April 10)

แปล: การต่อต้านสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่
เป็นสงคราม “โรคระบาด” ของประชาชนทั้งหมด จำเป็นต้องหนัก
แน่นในจุดยืนของประชาชนอย่างเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ หนักแน่นในการ
พึ่งพามวลชน รับรองความเป็นอยู่ของประชาชนให้สอดคล้องความ
เป็นจริง

- (7) 疫情是全人类共同的敌人，各国应该放下指责，尊重科学，
携手共同抗疫。(People's Daily, 2020, April 14)

แปล: สถานการณ์โรคระบาดเป็นศัตรูร่วมกันของมนุษยชาติทั้งหมด
ทุกประเทศควรปล่อยวางการกล่าวโทษ เคารพในวิทยาศาสตร์ จับ
มือร่วมกันต้านโรคระบาด

- (8) 2020 年是中国—东盟数字经济合作年。疫情之下，双方可以进一步提升数字经济合作，尝试发展新的经济形态……共同应对疫情带来的挑战，并在危机中激发更足的合作动力，增进彼此之间的互信。(People's Daily, 2020, April 14)

แปล: ปี ค.ศ. 2020 เป็นปีแห่งความร่วมมือทางเศรษฐกิจดิจิทัลของ
ประเทศจีนและอาเซียน ภายใต้สถานการณ์โรคระบาด สองฝ่าย
สามารถยกระดับความร่วมมือทางเศรษฐกิจดิจิทัลให้พัฒนาไปอีกขั้น
ทดลองการพัฒนารูปแบบทางเศรษฐกิจใหม่ได้.....ร่วมตอบโต้ความ
ท้าทายที่สถานการณ์โรคระบาดนำมา กระตุ้นปลุกเร้าให้เกิดพลัง
ขับเคลื่อนแห่งความร่วมมือให้เต็มเปี่ยมยิ่งขึ้น และเพิ่มพูนความ
เชื่อมั่นระหว่างกันในวิกฤตการณ์

จากตัวอย่างที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ศัพท์คติดังกล่าวของ
สื่อจีนในการต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาดเป็นไปในเชิงบวก โดยสื่อจีนได้
ถ่ายทอดความเชื่อมั่นในการเอาชนะโรคระบาดไปสู่ผู้อ่าน อาศัยยุทธวิธีใน
การนำพาให้ประชาชนชาวจีนและกลุ่มอาเซียนเข้าสู่ชะตากรรมร่วมกัน ทำให้
ผู้อ่านได้เกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วม กระทั่งเรียกร้องให้ประชาชนทุกประเทศ
ร่วมกันทำงานเพื่อควบคุมวิวัฒนาการของการแพร่ระบาดโดยเร็วที่สุด และ
เอาชนะการแพร่ระบาดได้อย่างทั่วถึงในที่สุด เช่น คำว่า “เชื่อมั่น” (相信)
ในตัวอย่าง (4) เป็นคำที่แสดงการพัฒนาของสถานการณ์โรคระบาดซึ่งมีความ
ไม่แน่นอน และเป็นไปได้ยากขึ้น ทว่ากลับสามารถเอาชนะและควบคุมโรค
ระบาดได้ในระยะเวลาอันสั้น ในขณะเดียวกัน คำว่า “แน่นอน” (一定) และ
“จะ” (将) แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นอย่างแน่วแน่ของประเทศสมาชิก
ประชาคมจีน-อาเซียนที่จะเอาชนะวิกฤตการณ์แพร่ระบาด นอกจากนี้ คำว่า

“สามารถ” (能) ในตัวอย่าง (5) แสดงให้เห็นว่าประชาชนจีนทั่วประเทศมีความสามารถและมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความยากลำบากร่วมกัน และสามารถควบคุมวิกฤตการณ์แพร่ระบาดโดยเร็วที่สุดภายใต้การนำอันเข้มแข็งของพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลจีน และการสนับสนุนร่วมกันของประชาชนนานาชาติ สำหรับคำว่า “จำเป็นต้อง” (必须) ในตัวอย่าง (6) และคำว่า “ควร” (应该) ในตัวอย่าง (7) แสดงให้เห็นว่าการต่อสู้กับโรคระบาดเป็นความรับผิดชอบและหน้าที่ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของเราในฐานะมนุษย์ ซึ่งกระตุ้นพลังแห่งปฏิบัติการทางสังคมของสมาชิกในประเทศจีนและประเทศกลุ่มอาเซียน ส่วนคำว่า “สามารถ” (可以) ในตัวอย่าง (8) แสดงออกถึงการยินยอมและให้คำแนะนำ สะท้อนถึงการคว่ำโอกาสที่จะรับมือสถานการณ์แพร่ระบาดในช่วงวิกฤต และเร่งพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างจีน-อาเซียนตามความคาดหวังทางสังคม

2. วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม

ในกรอบการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟ (Fairclough) วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมให้ความสำคัญในประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการตีความตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม กล่าวคือ ตัวบทการผลิต การกระจาย และการบริโภคเป็นเช่นใด หรือกล่าวได้ว่าเป็นการตีความถึงกระบวนการผลิตและการทำความเข้าใจวาทกรรม (Fairclough, 1989; Xin and Gao, 2013) โดยแฟร์คลาฟชี้ให้เห็นว่าการผลิตและการบริโภควาทกรรมข่าวเป็นส่วนจำเป็นที่ขาดมิได้ในการชุดค้นอุดมการณ์ซึ่งแฝงอยู่เบื้องหลังวาทกรรมข่าว (Van Dijk, 1993) การผลิตวาทกรรมข่าวประกอบด้วยกิจกรรมปกติขององค์กรอย่างการรวบรวมคัดกรอง และเรียบเรียงข่าวสาร เป็นต้น สำหรับการบริโภควาทกรรมข่าว

หมายถึง ผู้รับสารหรือผู้อ่านรับรู้และบริโภคข้อมูลเช่นใดในขณะที่เหมาะสมหน้ากับข่าวสาร (Xin, 2005) โดยในหัวข้อนี้จะศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการผลิตตัวบทรายงานข่าวด้านสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่จากสื่อจีนในแง่ “แหล่งข่าว” และ “วิธีการเล่าถ่ายทอด” โดยแสดงตัวอย่างพร้อมอธิบายรายละเอียด ดังนี้

2.1 แหล่งข่าว

“แหล่งข่าว” (News Sources) หรือเรียกว่า “แหล่งที่มาข่าวสาร” (Reporting Sources) หมายถึง แหล่งที่มาของวาทกรรมที่ผู้รายงานได้อ้างอิงมา ซึ่งในกระบวนการรายงานข่าว “แหล่งข่าว” เกี่ยวข้องโดยตรงกับข้อเท็จจริง และความถูกต้องของข่าวสาร (Zhan, 2012) โดยทั่วไปแล้วผู้สื่อข่าวมักระบุถึงแหล่งที่มาของข่าวเมื่ออ้างอิงคำพูดหรือความคิดเห็นของผู้อื่นในการแสดงออกถึงทัศนคติของตนเอง โดยเฉพาะเป็นบุคคลที่ทรงคุณวุฒิและมีบารมีในวงการใดวงการหนึ่ง เพื่อให้การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์น่าเชื่อถือ ทั้งทรงอิทธิพลต่อมุมมองและความคิดของผู้อ่านข่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในวาทกรรมข่าวมักหลีกเลี่ยงการประเมินผลแบบอัตวิสัยเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเที่ยงธรรม โดยทั่วไปผู้ให้ข่าวมี 4 ประเภท ได้แก่ รัฐบาล วิสาหกิจ ประชาชนธรรมดา และบุคคลหัวกะทิที่เป็นตัวแทนของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง (Huang, 2017, p. 8) ผลการศึกษาพบว่า สื่อจีนได้อ้างอิงวาทกรรมจากทั้งหน่วยงานรัฐบาลและสื่อทางการของประเทศจีนและประเทศอาเซียนจำนวนมากในขณะที่ยังรายงานถึงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ อีกทั้งยังระบุแหล่งที่มาของข่าวอย่างเจาะจง เช่น สำนักข่าวซินหัว หนังสือพิมพ์ประชาชนรายวัน ข่าวกรุงเทพธุรกิจ สถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติลาว เพื่อให้การรายงานข่าวมีหลักฐาน สามารถ

ติดตามได้ รวมทั้งช่วยเสริมความสมจริง และทรงอำนาจของข่าวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรายงานถึงเหตุการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวเพื่อยืนยันความจริงของเหตุการณ์ ตัวอย่างเช่น

- (9) **海外专家学者认为**，习近平的重要讲话向世界传递了中国战胜疫情的必胜信心和推进经济社会发展的坚强意志，彰显出全国人民团结一致的精神和中国特色社会主义制度的优势。(Guangming Daily, 2020, February 25)

แปล: นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญการต่างประเทศเชื่อว่า คำแถลงสำคัญของสีจิ้นผิงได้ส่งผ่านความมั่นใจในการคว้าชัยชนะศึกสถานการณ์โรคระบาด และปณิธานอันเข้มแข็งในการผลักดันพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจีนทั่วโลก เพื่อแสดงให้เห็นถึงจิตใจแห่งความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันของประชาชนทั้งประเทศ และความได้เปรียบของระบอบสังคมนิยมที่มีอัตลักษณ์ของประเทศจีน

- (10) **东盟各国外长均认为**召开此次特别外长会十分重要及时，都高度赞赏中方为抗击疫情采取的坚定举措以及展现的公开透明和高度负责态度，认为中方的联防联控体系在人类历史上前所未有，决心之大，令人敬佩。(Guangming Daily, 2020, February 21)

แปล: รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของแต่ละประเทศอาเซียนต่างเชื่อว่า การเรียกประชุมพิเศษของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศครั้งนี้มีความสำคัญและทันท่วงทีอย่างมาก ล้วนชื่นชมอย่างยิ่งกับมาตรการอันหนักแน่นที่ฝ่ายจีนใช้สู้รบต้านทานสถานการณ์โรคระบาด ตลอดจนทัศนคติที่แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใส เปิดเผยมต่อสาธารณะซึ่งเป็นที่ประจักษ์และมีความรับผิดชอบอย่างสูง เชื่อว่าระบบการร่วมประสานป้องกันและควบคุมของฝ่ายจีน

ไม่เคยมีปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ความยิ่งใหญ่ของ
เจตนารมณ์ที่เด็ดเดี่ยวนี้ทำให้คนยกย่องนับถือ

- (11) ใน印度尼西亚智库亚洲创新研究中心主席班邦·苏尔约诺看来，虽然这次疫情对中国经济构成挑战，但中国国力今非昔比，完全可以战胜疫情，并顺利实现全面建成小康社会的目标。国际社会在这次抗疫中看到了中国的强大实力，继续看好中国的发展。东盟国家愿意跟中国站在一起共同抗疫，构建更为紧密的中国-东盟命运共同体。(Guangming Daily, 2020, February 25)

แปล: ในความเห็นของบัมบัง ยูโดโยโน ประธานศูนย์วิจัยนวัตกรรม
คลังสมองเอเชียแห่งอินโดนีเซีย ถึงแม้ว่าสถานการณ์แพร่ระบาดของ
โรคครั้งนี้จะเป็นการสร้างความท้าทายต่อเศรษฐกิจประเทศจีน แต่
กำลังชาติของประเทศจีนในปัจจุบันนี้เกินกว่าจะน่าอดิเรกมาเปรียบได้
สามารถพิชิตสถานการณ์ระบาดของโรคได้อย่างแน่นอน และสามารถ
บรรลุเป้าหมายการสร้างสังคมพอกินพอใช้อย่างทั่วถึงได้อย่างราบรื่น
ในการต้านสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคครั้งนี้ สังคมนานาชาติได้
เห็นความสามารถอันเกรียงไกรของประเทศจีน และพิจารณาถึงการ
พัฒนาของประเทศจีนว่าต่อไปจะมีแนวโน้มดีขึ้น โดยประเทศอาเซียน
ยินดีร่วมต้านสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคกับประเทศจีน และสร้าง
โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

จากตัวบทที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็น
นักวิชาการระดับนานาชาติและผู้เชี่ยวชาญในประเทศอาเซียน ซึ่งได้แสดง
ความคิดเห็นต่อความร่วมมือระหว่างประเทศจีนและอาเซียนในการป้องกัน
และควบคุมเหตุการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

นอกจากนี้ ผู้รายงานข่าวยังได้ระบุแหล่งที่มาของวาทกรรมข่าวดังกล่าวอย่างชัดเจน คือ “หนังสือพิมพ์ประชาชนรายวัน” และ “หนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน” นอกจากผู้อ่านจะสามารถเข้าใจแนวทางการพัฒนาของสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในประเทศจีนได้ตามเวลาจริงแล้ว ยังสามารถช่วยเพิ่มลักษณะการเป็นบทสนทนาและความน่าเชื่อถือของวาทกรรม เนื่องจากแหล่งที่มาของข่าวมีความชัดเจนเป็นรูปธรรม ส่งผลต่อความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของการรายงานข่าวให้เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการรายงานจึงมีความเป็นภววิสัยและมีอำนาจมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลงานในการต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาดของประเทศจีนได้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาคนทั่วโลก สำหรับแหล่งข่าวที่เป็นรูปธรรมส่วนมากล้วนมาจากวาทะของผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศอาเซียน แสดงให้เห็นว่าสื่อต่างประเทศมีจุดยืนที่สอดคล้องกับรัฐบาลจีนในการรายงานถึงการต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาดของประเทศจีน ไม่ว่าจะแสดงออกหรือไม่แสดงออกก็ตาม

2.2 วิธีการเล่าถ่ายทอด

“วิธีการเล่าถ่ายทอด” (Reporting Mode) เป็นวิธีการสำคัญอีกประการหนึ่งในวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม มักเกี่ยวข้องกับวิธีการอ้างอิงวาทกรรมของผู้อื่น จากการวิจัยของ Fairclough (1995) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วาทกรรมโดยตรง (Direct Discourse) และวาทกรรมโดยอ้อม (Indirect Discourse) ซึ่งวาทกรรมโดยตรง คือ วิธีการอ้างอิงวาทกรรมต้นฉบับอย่างสมบูรณ์ โดยปกติจะมีเครื่องหมายอัญประกาศกำกับอยู่ เป็นการอ้างอิงวาทกรรมของผู้อื่นอย่างเหมาะสม โดยเนื้อหา (Content) และกาล (Tense) ยังคงไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนวาทกรรมโดยอ้อม คือ มีการเสริมแต่งรูปแบบภาษาภายใต้พื้นฐานการคงไว้ซึ่งเนื้อหา โดยวิธีการบรรยายและ

การใช้ถ้อยคำสำนวนขึ้นอยู่กับผู้รายงาน อย่างไรก็ตาม ผู้รายงานชาวสามารรถเลือกใช้วิธีการเล่าถ่ายทอดในวิธีใดวิธีหนึ่ง ซึ่งทัศนคติและจุดยืนของผู้รายงานนั้นง่ายต่อการสอดแทรกในการรายงานชาวอย่างยิ่ง จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สื่อจีนใช้วาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อมจำนวนมากเกี่ยวกับข้อมูลภาษาในการรายงานสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ แต่ในกระบวนการเล่าถ่ายทอดวาทกรรมจะใช้คำกริยาในการเล่าถ่ายทอดที่ค่อนข้างน่าเชื่อถืออย่างคำว่า “แสดง” (表示) “กล่าวว่า” (说) และ “เชื่อว่า” (认为) เป็นต้น โดยปราศจากความรู้สึกส่วนตัว ส่งผลให้การรายงานมีความน่าเชื่อถืออย่างแท้จริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (12) **王毅表示**，疫情没有国界。中国和东盟各国情同手足，命运与共。应通过更加紧密和积极的合作，有效防止疫情的蔓延扩散，守护各国人民生命健康，构建更为紧密的中国—东盟命运共同体，同时以此为契机，提升地区公共卫生治理水平，为地区和全球公共卫生事业作出新的贡献。(Guangming Daily, 2020, February 21)

แปล: หวังอี้กล่าวว่า สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคปราศจากพรมแดนระหว่างประเทศ ประเทศจีนและแต่ละประเทศในอาเซียนมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นเฉกเช่นพี่น้องได้ร่วมชะตากรรมเดียวกันสมควรอาศัยการร่วมมืออันเหนียวแน่นและกระตือรือร้นมากขึ้นเพื่อป้องกันการลุกลามและแพร่กระจายของสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคอย่างมีประสิทธิภาพ ฝ่าปากป้องกันชีวิตและสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงของประชาชนในแต่ละประเทศ สร้างโชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียนให้แน่นแฟ้นมากขึ้น พร้อมทั้งถือโอกาสนี้ยกระดับการบริหารงานทางด้านสาธารณสุขในภูมิภาคให้สูงขึ้น เพื่อสร้าง

คุณูปการใหม่ ๆ ให้แก่กิจการด้านสาธารณสุข ทั้งในระดับภูมิภาค
และในระดับโลก

ตัวอย่างที่ (12) เป็นตัวอย่างการเล่าถ่ายทอดวาทกรรมโดยอ้อม
ของคำแถลงอย่างเป็นทางการของหวังอี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ
ต่างประเทศแห่งประเทศจีน คือ “สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคปอดจาก
พรมแดนระหว่างประเทศ ประเทศจีนและแต่ละประเทศในอาเซียนมี
ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นผูกพันกันจึงได้ร่วมชะตากรรมเดียวกัน” เพื่อยืนยันถึง
การต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาดทั่วโลก อย่างไรก็ตาม การใช้วาทกรรม
อ้างอิงโดยอ้อมดังกล่าวถือเป็นการเล่าถ่ายทอดวาทกรรมอ้างอิงเชิงบวก ซึ่ง
นอกจากช่วยสื่อถึงความตั้งใจและความมั่นใจของประเทศจีนในการต่อสู้กับ
สถานการณ์โรคระบาดไปสู่ผู้อ่านแล้ว ยังสามารถลดอิทธิพลของวาทกรรมได้
ในระดับหนึ่งเช่นกัน

เมื่อเปรียบเทียบกับวาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อมแล้ว วาทกรรมอ้างอิง
โดยตรงมีลักษณะความเป็นบทสนทนาและมีพลังในการโน้มน้าวมากกว่า
โดยสามารถแสดงท่วงทำนองและลักษณะเฉพาะของวาทกรรมต้นฉบับให้
ปรากฏขึ้นอีกครั้งอย่างสมบูรณ์ ส่งผลให้ผู้อ่านสนใจและให้ความสำคัญมาก
ขึ้น ตัวอย่างเช่น

- (13) 缅甸外交部署战略与国际关系研究所资深研究员吴巴拉埃说：“我在 1 月下旬时曾说过，帮助中国就是帮助世界抗疫，今天的事实证明了这一点。在全球化的今天，全体人类已经成为荣辱与共的命运共同体。疫情是全人类共同的敌人，各国应该放下指责，尊重科学，携手共同抗疫。（Guangming Daily, 2020, April 12）”

แปล: อุบลฮาไอ (U Ba Hla Aye) นักวิจัยอาวุโสแห่งสถาบันยุทธศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศภายใต้สังกัดกระทรวงการต่างประเทศแห่งสหภาพเมียนมาร์ กล่าวว่า “ผมเคยกล่าวไว้ในช่วงปลายเดือนมกราคม การช่วยเหลือประเทศจีนคือการช่วยเหลือโลกในการต่อต้านการแพร่ระบาดของโรค ข้อเท็จจริง ณ ปัจจุบันได้พิสูจน์ให้เห็นถึงประเด็นนี้แล้ว ซึ่งในยุคปัจจุบันแห่งโลกาภิวัตน์ มวลมนุษยชาติได้กลายเป็นชุมชนที่มีโชคชะตากรรมร่วมกัน ต่างมีเกียรติเจริญรุ่งเรืองและเผชิญความทุกข์เชื่อมโยงร่วมกัน สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคเป็นศัตรูร่วมกันของมวลมนุษยชาติ แต่ละประเทศสมควรปล่อยวางการประณาม เคารพในวิทยาศาสตร์ และจับมือกันต่อต้านการแพร่ระบาดของโรค”

- (14) 习近平主席在本届盛会上的致辞大气磅礴，立意高远，向世界宣讲了中国扩大开放的不变初心及合作抗疫的人类共同心声，指出要用足用好中国-东盟博览会平台功能，为中国-东盟乃至东亚地区经贸合作全面发展发挥更大作用。中国-东盟博览会秘书处秘书长王雷说。 (Guangming Daily, 2020, November 28)

แปล: “คำปราศรัยที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้กล่าวในการประชุมใหญ่ปีนี้ยิ่งใหญ่ทรงพลัง และแสดงการตัดสินใจอันสูงส่ง ซึ่งได้กล่าวแถลงแก่โลกถึงปณิธานเดิมของประเทศจีนที่มีได้แปรเปลี่ยนไปในการเปิดประเทศแผ่ขยายสู่โลกภายนอกให้กว้างขึ้น รวมถึงความมุ่งมั่นปรารถนาร่วมกันของมนุษยชาติในการร่วมมือกันต่อต้านการแพร่ระบาดของโรค ซึ่งแสดงให้เห็นว่าต้องใช้ฟังก์ชันของแพลตฟอร์มแห่งงานมหกรรมแสดงสินค้าจีน-อาเซียนอย่างเต็มที่ เพื่อสำแดงบทบาทอัน

ยิ่งใหญ่มากขึ้นในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้า
ของประเทศจีน-อาเซียน หรือแม้แต่เขตภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
อย่างครอบคลุมรอบด้าน” หวังเหลย หัวหน้าเลขาธิการสำนัก
เลขาธิการหน่วยงานมหรณมแสดงสินค้าจีน-อาเซียน กล่าว

ตัวอย่างที่ (13) และ (14) ได้อ้างอิงวาทกรรมของอุบาลาไอ (U Ba Hla Aye) นักวิจัยอาวุโสแห่งสถาบันยุทธศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศภายใต้สังกัดกระทรวงการต่างประเทศแห่งสหภาพเมียนมาร์ และ
หวังเหลย (王雷 Wang Lei) หัวหน้าเลขาธิการสำนักเลขาธิการหน่วยงาน
มหรณมแสดงสินค้าจีน-อาเซียน ซึ่งการใช้วาทกรรมโดยตรงนั้นอ้างอิงคำพูด
ต้นฉบับจากแหล่งข่าวอย่างตรงไปตรงมา และเนื่องจากวาทกรรมเหล่านี้มาจาก
คำพูดของผู้ถูกถ่ายทอดข่าว จึงมักจะมีพลังในการโน้มน้าวใจมาก
สามารถช่วยเพิ่มความสมจริงและความน่าเชื่อถือของข่าวได้

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ผู้ถ่ายทอดได้ผสมผสานวาทกรรม
อ้างอิงโดยตรงลงในวาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อม วอลซินอฟ (Volosinov)
เรียกวิธีการเล่าถ่ายทอดนี้ว่า “วาทกรรมโดยตรงที่ปรุงแต่งไว้ล่วงหน้า” (Preset
Direct Discourse, PDS) (Volosinov, 1973, p. 134) โดยเชื่อว่า “แก่นเนื้อแท้
ของวิธีการเล่าถ่ายทอดนี้ คือ การบรรยายครั้งหนึ่งและอ้างอิงคำพูดครั้งหนึ่ง
วาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อมสร้างขึ้นเพื่อปูทางให้แก่การปรากฏของวาทกรรม
อ้างอิงโดยตรง โดยปรับการรับรู้ที่มีต่อวาทกรรมโดยตรงไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้
สาระสำคัญของวาทกรรมอ้างอิงโดยตรงที่กำลังจะมาถึงนั้นถูกบ่งบอกล่วงหน้า
ด้วยบริบท และถูกเสริมแต่งด้วยน้ำเสียงและการประเมินของผู้สื่อข่าวจาก
การจัดการดังกล่าว ขอบเขตของการเล่าถ่ายทอดวาทกรรมอ้างอิงจึงกลายเป็น
ความคลุมเครือไม่ชัดเจน” (Volosinov, 1973, pp. 134-135) ตัวอย่างเช่น

- (15) **王毅表示**，在习近平主席亲自指挥、亲自部署下，14 亿中国人民团结一心与病毒斗争。我们采取了最全面、最严格、最彻底的防控措施，打造了有效封堵疫情的防控体系，创造了全力救治患者的中国速度，为全球疫情防控赢得了时间，展现了负责任大国的担当。我们坚信，有中国共产党的坚强领导，有国家强大的动员能力，有举国体制的制度优势，有今非昔比的综合国力，中国完全有能力、有把握尽早彻底战胜疫情。(People's Daily, 2020, February 21)

แปล: หวังอีกกล่าวว่า ภายใต้การออกคำสั่งบัญชาการและกำหนดแผนการด้วยตนเองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ประชาชนชาวจีนสิบสี่พันล้านคนจึงร่วมใจสามัคคีกันต่อสู้กับเชื้อไวรัส พวกเราได้เลือกใช้มาตรการป้องกันและการควบคุมที่ครอบคลุมรอบด้านที่สุด เข้มงวดที่สุด และสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งสร้างระบบป้องกันและควบคุมที่มีประสิทธิภาพในการยับยั้งสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค สร้างความรวดเร็วตามแบบฉบับของประเทศจีนในการรักษาผู้ป่วยอย่างสุดกำลังเอาชนเวลาเพื่อการป้องกันและควบคุมสถานการณ์แพร่ระบาดโรคของทั่วโลก เผยให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการรับหน้าที่เป็นประเทศมหาอำนาจ “พวกเราเชื่อมั่นว่า ด้วยความเป็นผู้นำอันเข้มแข็งของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน มีความสามารถในการระดมพลที่ทรงอำนาจของประเทศ มีความได้เปรียบทางระบบของระบอบการปกครองทั่วทั้งประเทศ และปัจจุบันมีพลังของชาติที่ครอบคลุมโดยไม่อาจนำอดีตมาเปรียบเทียบได้ ประเทศจีนมีความสามารถครบถ้วน เชื่อกันว่าจะพิชิตชัยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคให้ได้อย่างสมบูรณ์และรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้”

ตัวอย่าง (15) เป็นตัวอย่างที่ผู้รายงานข่าวได้พรรณนาถึงสภาวะการณ์ตอนที่หวังอี้ได้แนะนำมาตรการที่มีประสิทธิภาพ และแบ่งปันประสบการณ์ที่มีประโยชน์ของประเทศจีนในการรับมือสถานการณ์แพร่ระบาดให้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของ 10 ชาตินสมาชิกอาเซียนเมื่อได้ร่วมการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีน-อาเซียน ว่าด้วยเรื่องโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ตัวอย่างนี้ได้เลือกใช้วิธี “วาทกรรมโดยตรงที่มีการปรุงแต่งไว้ล่วงหน้า” (Preset Direct Discourse, PDS) ในการรายงานข่าว กล่าวคือ เป็นการใช่วาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อมก่อนจากนั้นจึงใช่วาทกรรมอ้างอิงโดยตรงในขั้นตอนถัดไป เพื่อให้วาทกรรมอ้างอิงโดยตรงกลายเป็นคำอธิบายเสริมของวาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อม เนื่องจากวาทกรรมอ้างอิงโดยตรง คือ วาทกรรมที่นำมาอ้างอิงโดยคัดลอกจากข้อความเดิมและใช้เครื่องหมายอัญประกาศกำกับ ขณะที่วาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อมเป็นการบรรยายในลักษณะการจับใจความ ถอดความ หรือสรุปความซึ่งอาจแทรกข้อคิดเห็นของผู้รายงานเป็นบางส่วน จึงส่งผลให้ผู้รายงานข่าวสามารถชักนำผู้อ่านเข้าสู่วาทกรรมอ้างอิงโดยตรงตามความเข้าใจของผู้รายงานเองโดยอาศัยวิธีการใช้ “วาทกรรมโดยตรงที่มีการปรุงแต่งไว้ล่วงหน้า” ทั้งนี้ไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์แห่งประเทศจีนที่เป็นประเทศมหาอำนาจในการรับมือกับภัยพิบัติโลกอย่างเต็มที่ แต่ยังแสดงความสามารถและความเชื่อมั่นของประเทศจีนในการควบคุมสถานการณ์แพร่ระบาด เพื่อให้กำลังใจกับประชาชนจีนและอาเซียนที่มีโชคชะตาร่วมกัน

นอกจากนี้ ผู้รายงานข่าวยังได้นำประโยชน์จากวาทกรรมอ้างอิงโดยตรงที่มีคุณลักษณะแสดงความจริงและข้อเท็จจริงมากกว่าในการช่วยเพิ่มความไว้วางใจของผู้อ่านต่อรายงานมากขึ้น ด้วยวิธีนี้ ผู้รายงานข่าวจึงได้แสดง

ทัศนคติและจุดยืนของตนอย่างชาญฉลาด ส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจของผู้อ่านว่า ประเทศจีนกับอาเซียนเป็นประชาคมที่มีความเข้าใจร่วมกัน และรับผิดชอบแก่กันที่จะพิชิตชัยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคให้ได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต

3. วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

ตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมล้วนถูกกำหนดโดยเงื่อนไขเฉพาะของวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Fairclough, 1989; Xin, 2008; Xin and Gao, 2013) ดังนั้น นอกเหนือจากตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมแล้ว การอธิบายวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมถือเป็นประเด็นที่ขาดมิได้ในกระบวนการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ โดยแฟร์คลอฟฟ์เชื่อว่ามิเพียงการวิเคราะห์เมื่อตัวบทอยู่ในบริบททางประวัติศาสตร์สังคมที่เฉพาะเจาะจงเท่านั้น จึงจะสามารถจัดว่าเป็นภาษาทางสังคมได้อย่างแท้จริง และจะรับรู้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับสังคม เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการสื่อสารที่อยู่เบื้องหลังตัวบทและบริบททางสังคม (Van Dijk, 1993) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในขั้นตอนวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมจะมุ่งเน้นศึกษาถึงบริบทที่ส่งผลให้เกิดวาทกรรม โดยพิจารณาถึงภูมิหลังของวัฒนธรรมในสังคม เพื่ออธิบายถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมในบริบทสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างตัวบทของวาทกรรม สำหรับการรายงานข่าวในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะแยกการอธิบายออกเป็นสามส่วนเพื่อให้เห็นภาพประกอบ ได้แก่ สภาพการณ์ทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม สภาพการณ์ทางการเมืองการปกครอง และสภาพการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม

ประเทศจีนมีวัฒนธรรมที่ยังปรากฏอยู่ในแนวความคิดสำนักปรัชญาขงจื้อ ซึ่งยกย่องความปรองดอง (和谐) ความเป็นธรรม (正义) เน้นย้ำในลัทธิเพื่อส่วนรวม (集体主义) เนื่องจากประเทศจีนได้รับอิทธิพลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตนเองมาอย่างลึกซึ้ง และริเริ่มให้เกิด “วัฒนธรรมแห่งความปรองดอง” (和合文化) ด้วยเหตุนี้ จิตวิญญาณทางวัฒนธรรม “ความกลมเกลียว” (‘和’ 文化) จึงยังปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมชนชาติดั้งเดิมของจีน และเป็นความรู้สึกแห่งชนชาติที่มีเอกลักษณ์ของประชาชนชาวจีน ซึ่งเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้ประเทศจีนได้ส่งเสริมแนวคิดเรื่อง “การสมคบคิดด้วย ‘ความกลมเกลียว’ และร่วมกันสร้างด้วย ‘ความปรองดอง’” (以 ‘和’ 同谋、以 ‘合’ 共建) ในการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศอื่น (Dou, 2011)

ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศจีนยังได้สนับสนุนการพัฒนาทางภูมิภาคอาเซียนอยู่เสมอ และมีทัศนคติที่จะแลกเปลี่ยนและร่วมมือกับแต่ละประเทศอาเซียน ถู่อมมองทางวัฒนธรรมที่มีแนวความคิดสำนักปรัชญาขงจื้อแบบดั้งเดิมเป็นลักษณะสำคัญ โดยเสนอแนวคิดทางการทูตว่าด้วยการพัฒนา ร่วมกันอย่างปรองดอง และ “ใกล้ชิดที่เป็นมิตร จริงใจ ดำรงประโยชน์ และเปิดใจรับกันและกัน” (亲诚惠容) ประเทศจีนและประเทศอาเซียนที่อยู่โดยรอบได้เชื่อมโยงจนกลายเป็นชุมชนที่มีชะตากรรมร่วมกัน มีการแบ่งปันทุกข์สุขในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทั้งประเทศจีนและประเทศอาเซียนล้วนมีเป้าหมายใฝ่หาการพัฒนาาร่วมกัน รวมถึงมีความรับผิดชอบในการร่วมมือส่งเสริมเสถียรภาพทางภูมิภาค ถึงแม้แต่ละประเทศในอาเซียนจะมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่ล้วนศึกษาอ้างอิงจากประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จของ

ประเทศจีน และในกระบวนการต่อสู้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ แนวคิดที่ว่าด้วย “โชคชะตาาร่วมกัน” ได้ปรากฏออกมาอย่างเด่นชัด และจิตสำนึกที่มีโชคชะตาาร่วมกันซึ่งก่อรูปขึ้นโดยประชาชนชาวจีน ร่วมกับทุก ๆ ประเทศอาเซียนภายใต้สภาวะการณ์การแพร่ระบาดของโรคอย่างรุนแรง จึงได้บังเกิดบทบาทสำคัญด้านบวกในการป้องกันและควบคุมสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่

3.2 ปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางการเมืองการปกครอง

ประเทศจีนยึดถือมุมมองการพัฒนาทางการเมืองในเรื่องของ “ความเสมอภาคเชื่อถือซึ่งกันและกัน เพื่อนบ้านสมานฉันท์มีความเป็นมิตร” (平等互信、睦邻友好) ซึ่งได้มอบความเป็นไปได้ให้แก่ประเทศจีนและอาเซียนในการสร้างโชคชะตาาร่วมกัน โดยคนจีนมีความเชื่อว่า การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ขึ้นอยู่กับคำพูดที่เชื่อถือได้ และความเข้ากันได้ระหว่างประเทศกับประเทศซึ่งเน้นความซื่อสัตย์เป็นรากฐาน ภายใต้ผลกระทบจากการพัฒนาสังคมในช่วงระยะเวลายาวนาน ประชาชนชาวจีนโดยเฉพาะรัฐบาลประเทศจีนมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมและความรู้สึกซึ่งเป็นพันธผูกพันต่อประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบที่อยู่บริเวณติดกันอย่างสูง ดังนั้น ประเทศจีนจึงยินดีปฏิบัติต่อกันอย่างซื่อสัตย์จริงใจ คบหากับประเทศอาเซียนด้วยความเป็นมิตร รวมทั้งสร้างความแข็งแกร่งทางการเมือง และเชื่อมั่นในยุทธศาสตร์ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเสมอมา ตลอดจนร่วมแบกรับความรับผิดชอบในการปกป้องคุ้มครองความสงบสุขและความมั่นคงทางภูมิภาค

นับตั้งแต่สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เกิดการปะทุขึ้นอย่างรุนแรง ประเทศจีนได้ยึดมั่นในท่าทีที่เปิดเผยและ โปร่งใสมาโดยตลอด ด้วยการรายงานข่าวสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค และแบ่งปันประสบการณ์ในการรับมือสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคให้ ประชาคมนานาชาติรวมทั้งประเทศอาเซียนได้ทราบอย่างทันทั่วถึง แสดงให้ เห็นถึงการแบกรับภาระหน้าที่ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของประเทศจีนในฐานะ ที่เป็นประเทศมหาอำนาจ ในขณะเดียวกัน ประเทศอาเซียนเองก็เริ่มแสดง ความเห็นสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น และให้การช่วยเหลือแก่ประเทศจีน โดยอาศัยวิธีอันหลากหลายมาอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย สะท้อนให้เห็นถึง มิตรภาพอันล้ำค่าของเพื่อนบ้านที่มีความปรารถนาดีต่อกัน และร่วมฟันฝ่า ความทุกข์ยากระหว่างประเทศจีนและอาเซียน

3.3 ปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ

การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นแรงขับเคลื่อนและพื้นฐานหลักในการ ร่วมมือกันระหว่างประเทศจีนกับอาเซียน เพื่อให้ต่างฝ่ายต่างได้รับ ผลประโยชน์ และการปกป้องคุ้มครองความมีเสถียรภาพทางสังคมในภูมิภาค กับการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบหลักของ ทั้งสองฝ่าย

เศรษฐกิจประเทศจีนย่อมประสบความเสียหายอย่างหนักอย่างมิ ต้องสงสัย เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โคโรนาสายพันธุ์ใหม่ครั้งนี้ และการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนที่ชะลอตัวลง จะสร้างความเสี่ยงเพิ่มเติมให้แก่เศรษฐกิจของประเทศที่อยู่โดยรอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจอาเซียน อย่างไรก็ดี ประเทศจีนและอาเซียน ได้ยึดถือมุมมองการพัฒนาทางสังคมด้วย “การร่วมมือกันแบบต่างฝ่ายต่างได้

ประโยชน์ เฝ้าสังเกตการณ์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” (合作共赢、守望相助) ในการพัฒนาเศรษฐกิจทางสังคมมาโดยตลอด จึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ประเทศจีนและทุกประเทศในอาเซียนได้ร่วมมือกันต่อต้านการแพร่ระบาดของโรคอย่างเข้มแข็ง พร้อมทั้งร่วมแรงในการผลักดันฟื้นฟูเศรษฐกิจให้คืนตัวในยุคหลังการแพร่ระบาด ดังที่เฉินเตอไห่ (陈德海 Chen Dehai) หัวหน้าเลขาธิการศูนย์จีน-อาเซียนได้กล่าวถึงในการประชุมอภิปรายระดับนานาชาติผ่านระบบออนไลน์ว่าด้วย “แผนโครงการกำหนดชัยชนะให้สังคมชนชั้นกลางอย่างสมบูรณ์รอบด้าน ร่วมบรรเทาความยากจนของประเทศจีน-สือมวชนอาเซียนมองดูการต่อสู้บรรเทาความยากจนของประเทศจีน” ว่าประเทศจีนและอาเซียนร่วมเฝ้าสังเกตการณ์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมพิชิตสถานการณ์ยากลำบาก สร้างแบบฉบับในการต้านภัยโรคระบาดในระดับโลก แสดงให้เห็นถึงพลังที่ฮึกเหิมรุ่งโรจน์ในการมีโชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีนและอาเซียน (China Daily, 2020, September 30)

ยิ่งไปกว่านั้น ปี ค.ศ. 2020 นับเป็นปีแห่งการบุกเบิกความร่วมมือทางเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศจีนและอาเซียน ทั้งประเทศจีนและอาเซียนสามารถคว้าโอกาสการปฏิรูปเทคโนโลยีและการปฏิวัติอุตสาหกรรมรอบใหม่ได้ เพื่อสร้างผลงานขับเคลื่อนครั้งใหม่ที่ยิ่งใหญ่เกรียงไกรมากขึ้นให้แก่สังคมและเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่าย พร้อมทั้งพยายามกระตุ้นความร่วมมือของประเทศจีนและอาเซียนให้มีความเข้มข้นขึ้นในหลากหลายสาขา ตลอดจนร่วมกันพิชิตสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค และผลักดันการพัฒนากิจการทางการบรรเทาความยากจนในระดับภูมิภาค กระตุ้นการสร้างคุณูปการใหม่ ๆ เพื่อให้โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียนมีความแน่นแฟ้นมากขึ้น (ASEAN-China Center, 2020, September 18)

บทสรุป

ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็น 3 มิติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มิติที่ 1 ด้านตัวบท พบการใช้กลวิธีทางภาษาศาสตร์ 2 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ และการใช้คำแสดงทัศนภาวะ โดยการเลือกใช้กลุ่มคำที่มีความถี่ในการปรากฏสูง 6 อันดับแรกในรายงานข่าวของสื่อจีน คือ คำว่า “การต่อต้านสถานการณ์แพร่ระบาด” (抗击疫情) “ประชาชน” (人民) “ร่วมมือ” (合作) “ประเทศจีน-อาเซียน” (中国东盟) “โชคชะตา ร่วมกัน” (命运共同体) และ “สามัคคี” (团结) แสดงให้เห็นว่าประเทศจีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการประสานร่วมมือกันกับประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ระหว่างการป้องกันสถานการณ์แพร่ระบาดโรคโควิด-19 สำหรับการใช้คำแสดงทัศนภาวะ โดยภาพรวมแล้วผู้สื่อข่าวจีนมักใช้คำแสดงทัศนภาวะในเชิงบวก เพื่อถ่ายทอดความเชื่อมั่นในการพิชิตโรคระบาดไปสู่ผู้อ่าน และเรียกร้องให้ผู้คนทั้งจากประเทศจีนและประเทศอาเซียนที่มีโชคชะตา ร่วมกันมาควบคุมวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคได้อย่างสมานฉันท์กัน

มิติที่ 2 ด้านวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม มีข้อสรุปจากการค้นพบว่าการตีความวิธีการสร้างและการทำความเข้าใจวาทกรรมข่าวสารจาก 2 แง่มุม ได้แก่ “แหล่งข่าว” กับ “วิธีการเล่าถ่ายทอด” หากพิจารณาในแง่แหล่งข่าว ผู้สื่อข่าวจะยึดแหล่งที่มาของข้อมูลอันนอกเหนือจากของประเทศจีนเป็นหลัก และอ้างอิงวาทกรรมจากหน่วยงานรัฐบาล สื่อทางการของจีน และประเทศอาเซียนจำนวนมาก อีกทั้งเล่าถ่ายทอดมุมมองทางวาทกรรมของเจ้าหน้าที่ข้าราชการต่างประเทศกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการอีกจำนวนไม่น้อย เพื่อก่อสร้างและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่แท้จริงอันเป็นภาวีสัยของประเทศจีนให้มี

ประสิทธิภาพมากขึ้น และเพิ่มเติมระดับความน่าเชื่อถือในการรายงานข่าวให้ดียิ่งกว่าเดิม เมื่อวิเคราะห์ถึงวิธีการเล่าถ่ายทอด พบ 3 วิธี ได้แก่ (1) วาทกรรมโดยตรง (2) วาทกรรมโดยอ้อม และ (3) วาทกรรมโดยตรงที่ปรุงแต่งไว้ล่วงหน้า ซึ่งการใช้งานแบบสลับแทนกันของ 3 วิธีการดังกล่าว สามารถช่วยให้ผู้อ่านเกิดการสลับสับเปลี่ยนระหว่าง 3 ชนิดได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ไม่เพียงแสดงออกถึงทัศนคติกับจุดยืนของสื่อประเทศจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจอุดมการณ์ที่แฝงเร้นอยู่ในการรายงานได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถพิจารณาเนื้อหาการรายงานข่าวในเชิงเหตุผลและเป็นภววิสัยมากขึ้นในยามอ่านข่าวการต่อต้านวิกฤตโรคระบาดเกี่ยวกับ “ประเทศจีน-อาเซียน”

มิติที่ 3 ด้านวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม จากการวิเคราะห์พบว่า วาทกรรมของผู้รายงานข่าวจีนได้รับอิทธิพลจากปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ สภาพการณ์ทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม สภาพการณ์ทางการเมืองการปกครอง และสภาพการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ

จากปัจจัยสภาพการณ์ทั้งสามประการที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่มาของการสร้างตัวบทในวาทกรรมหนังสือพิมพ์จีน ซึ่งหนังสือพิมพ์กำลังทำหน้าที่เป็นพื้นที่แห่งปฏิบัติการทางวาทกรรมในการส่งผ่านแนวคิดและอุดมการณ์ที่ว่าด้วย “โชคชะตากรรมร่วมกัน” อีกทั้งแนวคิด “โชคชะตากรรมร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ที่ประเทศจีนเสนอนั้นเหมาะสมกับยุคสมัยในภาวะวิกฤตในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 กล่าวคือ ประเทศจีนกับทุกประเทศอาเซียนร่วมกันต่อสู้ต้านสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค ล้วนแสดงบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันกระบวนการสร้างโชคชะตากรรมร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน เมื่อประเทศจีนกับประเทศอาเซียนต่างเผชิญหน้ากับแรงกดดันของสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคอย่างหนักหนาสาหัส สองฝ่ายต่างรู้สึกซาบซึ้งซึ่งกันและกันดังประสบ

พบเจอปัญหานั้นด้วยตนเอง จึงได้สร้างตัวบทที่ก่อให้เกิดวาทกรรมความร่วมมือ
สามัคคีกันในการจับมือต่อสู้ต้านสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค ทั้งนี้ยัง
สะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนกับประเทศอาเซียนที่เฝ้าสังเกตการณ์คอย
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถึงแม้ผลกระทบจากการแพร่ระบาดโควิด-19 จะส่งผล
ให้ประเทศจีนและกลุ่มประเทศอาเซียนต้องเผชิญกับสถานการณ์ท้าทายที่ไม่
เคยเกิดขึ้นมาก่อน แต่ในทางกลับกัน แนวโน้มการเสริมสร้างความแน่นแฟ้นใน
ความร่วมมือกันด้านการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ ระหว่าง
ประเทศจีนและประเทศอาเซียนยังไม่มีเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นถึง
ความสัมพันธ์แบบโชคชะตาร่วมกันของทั้งสองฝ่ายที่ไม่อาจแยกจากกันได้

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การวิเคราะห์วาทกรรมข้างใน
การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ผู้อ่านมีจุดยืนที่ชัดเจนขึ้น มีความเข้าใจเกี่ยวกับการ
พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนและอาเซียนอย่างเป็นภววิสัย อีกทั้ง
ได้รับประโยชน์ในการเสริมสร้างความมุ่งมั่นที่มีต่อประเทศจีนกับกลุ่มประเทศ
อาเซียนในการร่วมพิชิตสถานการณ์แพร่ระบาดด้วยความสามัคคี และสร้าง
ความเชื่อมั่นให้กับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

References

- ASEAN-China Center. (2020, September 18). Securing a Decisive Victory in Building a Moderately Prosperous Society——ASEAN Media’s View on China’s Poverty Alleviation. *ASEAN-China Center*, Retrieved September 27, 2021 from <http://www.asean-china-center.org/news/xwdt/2020-09/5206.html> [In Chinese]
- Chilton, P. (2005). Discourse space theory. *Annual Review of Cognitive Linguistics*, (3), 78-116.
- China Daily. (2020, September 30). *Online International Conference on “ASEAN Media’s View on China’s Poverty Alleviation”* Retrieved October 30, 2021 from <http://cn.chinadaily.com.cn/a/202009/30/WS5f73df29a3101e7ce97278e9.html> [In Chinese]
- Dou, W. (2011). *A Comparative Study of Governmental Discourse between the People’s Republic of China and the United States of America*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press. [In Chinese]
- Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. London: Longman Group Limited.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London/New York: Longman.
- Fairclough, N. (Ed.) (1992). *Critical Language Awareness*. New York: Longman Group UK. Limited.
- Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. In T. A. Van Dijk (Ed.), *Discourse as Social Interaction: Discourse Studies 2 (A Multidisciplinary Introduction)* (pp. 258-284). London: Sage.
- Fowler, R., et al. (1979). *Language and Control*. London: Routledge and Kegan Paul.

- Ge, H., & Ju, H. (2014). A Prospect Forecast of the South China Sea Issues under the Concept of China- ASEAN Community of Destiny. *Northeast Asia Forum*, 23(4), 25-34. [In Chinese]
- Guangming Daily. (2020, February 21). *China ASEAN Special Foreign Ministers' Meeting on COVID-19 Held in Vientiane*. Retrieved April 30, 2021 from https://news.gmw.cn/2020-02/21/content_33575422.htm [In Chinese]
- Guangming Daily. (2020, February 25). *Convey Confidence in Victory and Show Strong Will*. Retrieved March 27, 2021 from https://news.gmw.cn/2020-02/25/content_33587276.htm [In Chinese]
- Guangming Daily. (2020, April 12). *Join Hands to Fight the Epidemic and Build China-ASEAN Community of Common Destiny*. Retrieved April 30, 2021 from https://epaper.gmw.cn/gmrb/html/2020-04/12/nw.D110000gmrb_20200412_2-08.htm [In Chinese]
- Guangming Daily. (2020, November 28). *The Space for Cooperation Between China and ASEAN Will be Even Broader*. Retrieved April 30, 2021 from https://news.gmw.cn/2020-11/28/content_34410361.htm [In Chinese]
- Hu, X. (2014). On the Role of Vectors in the Outbreak of Large-scale Epidemic Diseases. *Journalism Communication*, 30(20), 27-18. [In Chinese]
- Huang, S. (2017). A Discourse Analysis Toward the Reported Speech in New York Times With the News Reports on Capsized Ship“Oriental Star”. *Journal of Chongqing Jiaotong University (Social Sciences Edition)*, 17(5), 7-12. [In Chinese]
- Ji, W., & Xin, B. (2009). On Fairclough' s Theory of Critical Discourse Analysis. *Foreign Language and Literature*, 25(6), 21-25. [In Chinese]

- Li, X. (2007). *Critical Discourse Analysis of President Bush's Second Inaugural Speech*. Master's thesis (Foreign Linguistics and Applied Linguistics). Sichuan University. [In Chinese]
- Lu, J. (2015). Belt and Road" Initiative and the Construction of China-ASEAN Community of Common Destiny. *INNOVATION*, 9(5), 44-127. [In Chinese]
- Martin, J., & Wodak, R. (2003). *Reading the Past Critical and Functional Perspective on Time and Value*. Amsterdam: Amsterdam Philadelphia Benjamins.
- People's Daily. (2020, February 20). *Special Moments, Brotherhood*. Retrieved March 27, 2021 from <http://health.people.com.cn/n1/2020/0220/c14739-31595999.html> [In Chinese]
- People's Daily. (2020, February 21). *"Setting a Benchmark for Global Cooperation in Fighting the Epidemic" (See the Truth in Adversity and Fight the Epidemic Together)*. Retrieved March 27, 2021 from <http://qh.people.com.cn/n2/2020/0221/c182757-33815589.html> [In Chinese]
- People's Daily. (2020, April 10). *Carry Forward the Invincible Chinese Spirit, Wisdom and Strength*. Retrieved March 27, 2021 from <http://theory.people.com.cn/n1/2020/0410/c40531-31669246.html> [In Chinese]
- People's Daily. (2020, April 14). *China and ASEAN Fight the Epidemic Hand in Hand*. Retrieved March 27, 2021 from <http://world.people.com.cn/n1/2020/0414/c1002-31672748.html> [In Chinese]
- Qu, X. (2013). The Value Foundation of Community with a Shared Future for Humanity. *QIUSHI*, 25(4), 53. [In Chinese]
- Saeed, J. I. (2003) *Semantics* (2nd ed.). Cornwall: Blackwell Publishing.

- Scollon, R. (2001). *Mediated Discourse: the Nexus of Practice*. London: Routledge.
- Sykes, M. (1985). Discrimination in Discourse. In van Dijk T.A. (Ed.). *Handbook of Discourse Analysis*. New York: Academic Press.
- Tao, L. (2016). The Summary on the China ASEAN Community of Common Destiny since 2013. *Around Southeast Asia*, 36(3), 76-80. [In Chinese]
- Van Dijk, T. A. (1988). *News as Discourse*. Hillsdale. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Van Dijk, T. A. (1993). *Elite Discourse and Racism*. London: Sage Publications.
- Volosinov, V. N. (1973). *Marxism and the Philosophy of Language*. New York: Seminar Press.
- Wodak, R. (1988). *Language, Power and Ideology: Studies in Political Discourse*. Amsterdam: John Benjamins.
- Xin, B. (2002). On the Methodology of Critical Discourse Analysis. *Journal of Foreign Languages*, 24(6), 34-41. [In Chinese]
- Xin, B. (2005). *Critical Linguistics: Theory and Application*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press. [In Chinese]
- Xin, B. (2008). Critical Discourse Analysis: Criticisms and Reflections. *Foreign Language Research*, 30(6), 63-70. [In Chinese]
- Xin, B., & Gao, X. (2013). Critical Discourse Analysis: Goals, Methods, and Dynamics. *Foreign Languages and Their Teaching*, (4), 1-5, 16. [In Chinese]
- Zhan, J. (2012). *Comparing Media System*. Beijing: China Renmin University Press. [In Chinese]

- Zhang, L. (2013). China-ASEAN: A Community of Common Destiny Embarks on A New Journey. *Zhejiang Daily*, October 15 2013 (8) Retrieved from http://zjrb.zjol.com.cn/html/2013-10/14/content_2363463.htm?div=-1 [In Chinese]
- Zhao, T., Lin, K., & He, Y. (2016). An Interpretation of China-ASEAN Community of Common Density. *Guangxi Ethnic Studies*, 32(1), 150-155. [In Chinese]
- Zhu, G., & Huang, J. (2016). China's "One Belt and One Road" Strategy from the Perspective of American Mainstream Media ——CDA based on Washington Post Related Reports. *Press Circles*, 31(17), 58-64. [In Chinese]

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหยา ซื่อฉี

คณะภาษาและวัฒนธรรมตะวันออก

มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง

E-mail: krisevaysq@hotmail.com

The Development of English Language Learning and Teaching on Tenses Using Flipped-Classroom Approach Affecting Learning Achievement of Tenth-Grade Students

*Theerawoot Bootsuan, Anonglak Nhoomork,
Chonlada Kumyarak, Pimprapa Kampun
Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University*

Received: July 25, 2022

Revised: October 26, 2022

Accepted: November 14, 2022

Abstract

The purposes of this study are (1) to develop the efficiency of the lesson plans on English grammar (i.e., tense) using the flipped-classroom approach for the tenth-grade students to meet the standard criterion set at 75/75, (2) to compare the learning achievements of the tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach before and after taking a method of teaching, and (3) to study satisfactions of the tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach. The sample group in this study were 40 tenth-grade students from Thatnaraiwittaya school in the academic year 2021 of the second semester and selected through a random cluster sampling technique. The research instruments were six lesson plans on English grammar using the flipped-classroom approach, achievement tests (pre-test and post-test), and a questionnaire. The statistics for data analysis were percentage, mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), the efficiency of the lesson plans E_1/E_2 , and dependent samples t-test. The results of this research indicated that the efficiency of the lesson plans on English grammar using a flipped-classroom approach for tenth-grade students was 76.84/75.12 which means it was higher than the 75/75 set criteria.

The post-test of grade ten students who studied English grammar using the flipped-classroom approach was higher than the pre-test grades at a significant level of 0.01. Students' satisfaction with English grammar using the flipped-classroom approach was at a high level of ($\bar{x} = 4.40$).

Keywords

Flipped-classroom approach, Learning achievement,
Students' satisfaction

การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เรื่องกาล
(Tense) โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ
ห้องเรียนกลับด้าน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ธีระวุฒิ บุตรสุวรรณ, อนงลักษณ์ หนูหมอก,
ชลดา คิมยะราช, พิมพ์ประภา คำปัน
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ เรื่องกาล (Tense) โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ ห้องเรียนกลับด้าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกาล ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ก่อนเรียนและหลัง เรียน 3. ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 40 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเรื่องกาล

โดยใช้การรูปแบบจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน จำนวน 6 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบวัดความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ E_1/E_2 และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง กาล (Tense) โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 76.84/75.12 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เรื่อง กาล สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง กาล โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$)

คำสำคัญ

การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

Introduction

Given that English is a widely used language, teachers must provide students with a chance to master this language and provide learners with the ability to use English, as it is an important tool for accessing contemporary knowledge and keeping abreast of world changes. (Ministry of Education, 2014, p. 4) English grammar is an important part of learning English, as grammar can help learners to improve the four communicative skills: listening, speaking, reading, and writing. Grammatical ability also helps learners to acquire the language more quickly and helps promote the use of language more effectively (Conradie, 2013 as cited in Sa-e-dee & Charumanee, 2020, p. 320). English grammar is difficult for many learners because it requires an understanding of complex concepts, and it is something intangible for use in everyday communication. (Abdulmajeed & Hameed, 2017, p. 40) Lacking abilities in English grammar may cause learning difficulties and unsuccessful communication in English. Effective communication in English requires the learners to have a basic knowledge of accurate grammar so they can communicate in various situations precisely and quickly, i.e., English Grammatical Ability. (Purpura, 2004 as cited in Suriyarattanaporn et al, 2018, p. 162)

Currently, our world is progressing rapidly because of technology which connects various information around the world. With the current social change that occurs in this 21st century, teachers must be alert and prepared to organize learning techniques that can contend to the rapid changes in the 21st century (Upper secondary education (OBEC), 2017). Moreover, educational institutions around the world have organized instruction by using technology its basis, and Thailand has also recognized the importance of preparing learners for the 21st century. (Panit, 2013, p. 46)

The 21st century has changed the way of organized learning activities by shifting the role of the teacher from lecturer to designer and facilitator of learning activities. This process is known as student-centered active learning. The flipped-classroom approach is the most mentioned in teaching methods recently. It enables learners to develop learning skills in the 21st century. (Sithsungnoen, 2017, p. 171) The flipped-classroom is a student-centered instructional

management approach applying a learning channel from information technology as a tool for students to learn by themselves at home, and emphasize learning activities with friends and teachers in the classroom. (Outamung, 2015, p. 53)

According to the researchers' experience in teaching present perfect tense to tenth-grade students in the English basic course of the academic year 2021 in the first semester at Thatnaraiwittaya school, we found that students' learning achievements are mostly low. Students enrolled in the English course presently learn through teacher-led lectures. This leads students to lose self-learning abilities and it is often seen as a boring learning situation. In other words, this methodology is a traditional teaching method that results in low achievement. Since the current situation with the COVID-19 pandemic, students have been encouraged to study online at home. Consequently, there must be an approach to learning activities in English using an approach that is flexible in every context of teaching and learning that affects students' achievements and satisfaction and assists in reaching the expected learning outcomes.

The current study, therefore, encouraged researchers' attempt to develop lesson plans by using the flipped-classroom approach to enable learners to have better learning achievements and that can make the students more motivated and enthusiastic to study English courses further.

Research Objectives

The objectives of this research are, as follows:

1. To develop the efficiency of the lesson plans on English grammar using the flipped-classroom approach for the tenth-grade students to meet the standard criterion set at 75/75,
2. To compare the learning achievements of the tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach before and after taking a method of teaching, and
3. To study the satisfaction of the tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach.

Literature Review

In this section, it covers the flipped-classroom approach.

1. Flipped-classroom Approach

The flipped-classroom approach is a model born at Woodland Park High School in Woodland Park, Colorado, USA by two Science teachers: Jonathan Bergmann and Aaron Sams. (Bergmann & Sams, 2012, as cited in Ruengkul & Jaiprasong, 2021, p. 32) The concept of the flipped-classroom approach is predicated on teachers encountering problems in learning activities, as many students cannot come to class on time and some being absent due to many reasons, including problems caused by the content in the course that cannot be completed within the class time. They applied technology to learning activities by recording a video of a chemistry lesson for the absent students. Their students like the recorded video because they could study while travelling or in their spare time using devices or other tools, such as computers, tablets, smartphones, or laptops. (Hongkhunthod, 2014)

The flipped-classroom approach requires that students study online from home, and teachers facilitate and design learning activities in the classroom to enable students to be more involved in their self-learning and to stimulate an atmosphere for doing collaborative activities and exchanging their knowledge in the classroom. (Piyawat, 2015, p. 14)

In the flipped-classroom approach, teachers should flip the classroom to follow four pillars: a flexible environment, learning culture, intentional content, and professional education. The first pillar, flexible environment, implies that learning should have many styles which may be related to group work or self-study, time, and place where the flipped-classroom occurs. The second pillar, learning culture, refers to a student-centered approach in which the students can build knowledge through participation in classroom activities. The third pillar, intentional content, indicates that the teacher should intend to study the content, have a strong understanding of the content matter, and have a plan to use any materials to teach that content, including various materials that allow students to search if they wish

to learn more. Finally, the fourth pillar: professional educator, emphasize the role of teachers in designing excellent lessons, videos and materials, interactive classroom activity, evaluating and providing feedback to the students. (Bergmann and Sam, 2014)

The four essential elements of the flipped-classroom can be derived from Schoolwires (2013), Brame and, Director (2013): The first, is prior exposure of the students to content (e.g., recorded lectures, and notes). Second, prompting students to prepare for school (e.g., discussion board, and quizzes). Third, methods for measuring and evaluating students' understanding. Finally, in-class activities which focus on higher-level cognitive activity: active learning, collaborative, and peer learning.

Bergmann and Sams (2012, as cited in Panit, 2013, p. 15) referred to the learning process of the flipped-classroom as follows: designing teaching materials, accessing the media of the students, checking students' viewing videos, and assessing and evaluating the students' performance.

The flipped-classroom approach has various benefits in teaching. According to Dansakul (2015, pp. 30-31) and Piyawat (2015, p. 15), the flipped-classroom approach is suitable for learners in the present age. It provides flexible time to learn, it is a student-centered approach with classroom interaction between teachers, students, and among the students. It considers the individual differences of each student, increases student learning responsibility, develops cognitive thinking skills, develops lifelong learning skills, and encourages self-discipline of the students.

2. Effectiveness of Flipped-classroom

Several recent studies about English teaching have paid attention to the efficiency of flipped-classroom approach. Sakulprasertsri (2017, p. 30) studied the effects of English instruction using the flipped learning approach on English oral communication abilities and motivation in English learning of upper secondary school students. His results indicated that the participants' English oral communication ability improved significantly and the participants' motivation in English learning was higher than before experiencing this instruction. Denprapat & Chuaychoowong (2016, p. 226) also

used the flipped-classroom model to develop English competency and independent attributes for Grade 7 students at Mengrai Maharajwiththayakhom school. Their research indicated that there was significant difference between the mean scores of post-tests ($t(65) = 3.126, p < 0.05$) among the students who took part in the control group than those who were taught by a traditional instruction ($M = 28.91, SD = 6.887$) and experimental group ($M = 33.59, SD = 5.149$). Moreover, Thongwas and Meesuwan (2020, p. 40) developed learning activity packages with flipped-classroom learning processes to develop English listening and speaking skills for Grade 8 students. The findings showed that students' satisfaction in learning with the learning activity packages was at a high level ($\bar{x} = 4.35, S.D. = 0.77$). Empirical research conducted in Arabia, Albahuoth (2020, p. 12) studied the effectiveness of the flipped-classroom in developing 11th graders' grammatical competencies in Arabic. Their analysis revealed statistically significant differences between the mean scores of the post-test of the two groups in favour of the experimental group ($M = 21.64, SD = 6.10$) over the control group ($M = 14.54, SD = 3.82$).

3. Students' satisfaction with the flipped-classroom

Several studies attempted to gauge students' satisfaction with flipped-classroom approaches. Diawtrakoon (2018, p. 137) used a flipped-classroom in teaching English at the tertiary level. His results indicated that the learners were satisfied with their education, they were more committed to English language learning, had a good attitude toward English language learning, and had more interaction with the teacher and other learners. Similarly, Al-Naabi (2020, p. 60) explored the impact of the flipped-classroom on EFL students' grammar. His research indicated that flipped learning had a positive impact on students' understanding and usage of English grammar. Students' perceptions of the flipped approach were positive. In another study, Choe & Seong (2016, p. 71) conducted a case study of the flipped-classroom in a Korean university general English course to explore the satisfaction of students with the flipped-classroom approach by using a research questionnaire. They found that students felt the flipped-classroom gave them more chances to communicate in English, in addition to greater participation, preparedness, and

feedback. Students also reported that the flipped-classroom helped them have a deeper understanding of the course content.

Methodology

1. Research design

The procedures of the research with one group pre-test and post-test design in this research are described as follows:

1. Administering a pre-test (O_1) which proposed to measure students' achievement in English grammar before being given the treatment.

2. Applying an experiment that used a flipped-classroom approach (X) to teach.

3. Administering a post-test (O_2) which proposed to measure students' achievement in English grammar after being given the method.

Table 1 One group pre-test and post-test design.

Pre-test	Treatment	Post-test
O_1	X	O_2

Investigating one group pre-test and post-test, the researchers wanted to find out whether there was any significant difference in students' achievement before and after being taught using flipped-classroom approach.

2. Participants

The participants of this study were the 13 classes of tenth-grade student from Thatnaraiwittaya school. There were 5 classes of Science-Math, a class of Science-Computer, Chinese-English, Japanese-English, Korean-English, Vietnamese-English, Thai-Social studies, Enrichment Science, and English program. They were in the second semester of the academic year 2021 with a total of 495 students. There were 180 male and 315 female students. The sample group in this study were 40 tenth-grade students in Korean-English program from Thatnaraiwittaya school in the second semester of the

academic year 2021 selected through a random cluster sampling technique because each class was divided into 3 groups according to the learner's ability.

3. Research Instruments

In this study, three research instruments were used for teaching, including (1) lesson plans, (2) achievement tests, and (3) questionnaires. Six lesson plans were designed based on the flipped-classroom approach principles for English teaching. The lesson plan consists of 6 parts as follows: 1) the teacher prepares the videos, 2) the teacher prepares the students to know about flipped-classroom approach, 3) the students study the videos, 4) in the classroom, the teacher warms up the students by asking them about the lessons that they had studied, 5) the teacher presents the lesson by reviewing the contents and then the students do the activities, 6) the teacher sums up the lesson. The achievement tests (pre-test and post-test) which were multiple choice (4 options) consisted of 20 items. The questionnaire investigated students' satisfaction after being given the treatment.

4. Data Collection

Before starting the experiment, the researchers sought participants' participation in data collection in order to create a book. Then the researchers met the adviser of tenth-grade room nine students to discuss the "Flipped-classroom Approach" and the procedures for conducting the study. Next, the researchers met the participants for a briefing about the flipped-classroom approach. They received the videos through Google Classroom, and they contacted the researchers through their Line group application. After that, the researchers asked them to conduct a pre-test. In the experiments, the participants were taught by using flipped-classroom lesson plans. There was an hour for Present Simple Tense, two hours for Present Continuous Tense, two hours for Present Perfect Tense, and an hour for Simple Future Tense. While they were learning, one of the researchers observed students' learning as a team by taking down notes. After the experiment, students were asked to do the post-test and asked to do a students' satisfaction questionnaire.

5. Data Analysis

1. Quantitative Data

Descriptive statistics were used to analyze the quantitative data and included the following: 1) review the quality of research instruments before applying them to the sample group. 2) review the efficiency of the lesson plans on English grammar using the flipped-classroom approach consisting of six lesson plans. 3) review the quality of achievement tests (pre-test and post-test) which were multiple choice (4 options) and consisted of 20 items. The achievement tests were reviewed for content validity by experts for considering the Index of Consistency (IOC) between objectives and test items. Then they analyzed the Difficulty Index ($p = 0.20-0.80$) and Discrimination Index ($r = 0.20-1.00$) and analyzed for Reliability by using KR-20 of Kuder Richardson. 4) review the quality of a questionnaire investigating students' satisfaction with the flipped-classroom approach of the tenth-grade students who studied English grammar by considering the IOC between questions and nomenclature.

Analyzing the data to examine the hypothesis are as follows:

1) Analyze the efficiency of the lesson plans on English grammar using the flipped-classroom approach consisted of six plans to meet the standard criterion set at 75/75 was first done. 2) Compare the learning achievement of the tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach before and after taking the treatment by using t-test dependent samples were then performed. 3) Analyze the satisfaction of the tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach by using the average score ($\bar{x}$) and standard division (S.D.) was finally done.

2. Qualitative Data

This study used a content analysis approach to determine the presence of certain words, themes, or concepts within some given qualitative data while teaching and learning.

Results

The results are presented in terms of the quantitative data and the qualitative data.

1. Quantitative data

1. The efficiency of the lesson plans on English grammar using the flipped-classroom approach for the tenth-grade students is shown in table 2 below:

Table 2 The result of developing the efficiency of the lesson plans on English grammar using the flipped-classroom approach for the tenth-grade students.

Items	N	Full Score	$\bar{X}$	S.D.	Percentage
Scores during learning activities	40	64	49.17	1.63	76.84
Post-test	40	20	15.02	1.52	75.12
The efficiency of the lesson plans $(E1/E2) = 76.84/75.12$					

From Table 2, the result found that the lesson plans on English grammar using the flipped-classroom approach for the tenth-grade students had a process efficiency value (E1) of 76.84, the efficiency of the result (E2) of 75.12, efficiency $(E1/E2)$ of $76.84/75.12$. It means that the expected value is higher than the standard criterion set at $75/75$.

2. The comparison of the learning achievements of tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach before and after being given a method of teaching is shown in Table 3 below.

Table 3 The comparison of the learning achievements of tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach before and after being given the treatment.

Test	N	Full Score	$\bar{X}$	S.D.	t
Pre-test	40	20	6.25	2.32	21.620**
Post-test	40	20	15.02	1.52	

** significant difference 0.01

From Table 3, a simple comparison of average scores of both groups indicated that students' scores in the post-test ($\bar{x} = 15.02$, S.D. = 1.52) was higher than pre-test ($\bar{x} = 6.25$, S.D. = 2.23). The results showed that the dependent t-test was a statistically significant difference of 0.01 in pre-test and post-test.

3. The investigation of the satisfaction of tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach is shown in Table 4.

Table 4 The result of investigating the satisfaction of tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach.

NO.	Items	Result		Satisfactions' Level
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	Teaching and learning atmosphere	4.34	0.67	high
2.	Teaching and learning activities	4.37	0.68	high
3.	Teaching and learning materials	4.45	0.67	high
4.	Assessment and evaluation	4.48	0.64	high
5.	The benefits from learning with flipped-classroom	4.38	0.79	high
Total		4.40	0.68	high

From Table 4, the results found that the satisfaction of tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach was at a high level ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.68). When sequencing each item, three items from the most to the lower satisfaction were: an assessment and evaluation ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.64), teaching and learning materials ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.67), and the benefits from learning with flipped-classroom approach ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.79) respectively.

Qualitative data

1. The development of teaching and learning by using flipped-classroom approach.

From observations and informal interviews, the results indicated that students learned the lessons from the videos by themselves before doing activities in the class. They could complete all activities as well because they had learned the lesson before coming to the class. They can apply knowledge to do activities and explain some lessons to their friends when their friends do not understand. As seen from the interview, student 1 explained that “I can pause and reverse the video and get more understanding”. Student 2 stated that “I learn the lesson from the video, and I can do activities as well in the class”. Student 3 commented that “Flipped-classroom approach increased my responsibility because I have to learn by myself”. Student 4 stated that “I am excited with this approach because it is a new learning approach, and it is different from the traditional learning approach”.

2. The development of students’ group work.

From observations and informal interviews, the result indicated that the members in each group helped each other with activities, exchanged their knowledge, and divided duties according to the person’s ability to work in a group to complete their work. There were leaders and followers in each group as well. As seen from interviews, student 5 stated that “My group divided our members to do each task, then we come together and explain it to each other in the group. I think this is easy to understand and did not waste time to do it one by one”. Student 6 explained that “Group work help me to respect other opinions. Some topics I do not understand, my friends can explain them to me clearly”. Student 7 commented that “I can talk to other members, exchange my knowledge, know the other perspectives and learn group work skills”.

Discussion and Conclusion

The purposes of this research were 1) to develop the efficiency of the lesson plans in English grammar using the flipped-classroom approach for the tenth-grade students to meet the standard criterion set at 75/75. 2) to compare the learning achievement of the tenth-grade students who studied English using the flipped-classroom approach before and after taking a method of teaching and 3) to study the satisfaction of the tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach.

The results indicated that the efficiency of the lesson plans in English grammar using the flipped-classroom approach for the tenth-grade students showed an efficiency standard criterion at 76.84/75.12. It means that students who earned points for completing worksheets during class accounted for 76.84 percent and received an average score from the post-test after studying accounted for 75.12 percent. So, the efficiency of the lesson plans on English grammar using the flipped-classroom approach for the tenth-grade students was higher than the standard criterion set at 75/75. This result is consistent with Chaiwech (2018, p. 98) who reported that the constructed instructional design had an efficiency level of 88.83/87.79 which was higher than the set criteria. Similar findings were reported in Wongsrikaew et al. (2021, p. 321) who found that the flipped-classroom for students in grades 1-3 had a process efficiency value (E1) of 75.07, the efficiency of the result (E2) of 80.71, efficiency (E1/E2) of 75.07/80.17 high which had the threshold at 75/75. Also, the result of this study matches the results obtained by Phumphanit et al. (2021, p. 1) who showed that the efficiency (E1/E2) was 83.03/78.54 which was higher than the pre-set criteria. In addition, this study further supports the study of Ponsa et al. (2021, Abstract) who reported that the efficiency (E1/E2) was 82.74/84.3, which was higher than the pre-set criteria. This study also corresponds with those of Wisitthipong et al. (2021, p. 11) who demonstrated that the flipped-classroom for students in grade 4 had a process efficiency value (E1) of 80.08, an efficiency of the result (E2) of 73.98, efficiency (E1/E2) of 74.28/76.26, higher than the set threshold of 70/70.

The results of this study indicated that the post-test of tenth-grade students who participated in English grammar using the flipped-classroom approach was higher than the pre-test at a significant level of .01. This result is consistent with those of Denprapat and Chuaychoowong (2016, p. 226) who reported that there was a significant difference between the mean scores of post-tests ($t(65) = 3.126, p < 0.05$) among the students who took part in the control group ($M = 28.91, S.D. = 6.887$) and experimental group ($M = 33.59, S.D. = 5.149$). Similar findings were reported in Sakulprasertsri (2017, p. 30) who found that participants' English oral communication ability improved significantly and participants'

motivation in English learning was higher than before experiencing this instruction. Also, the result of this study matches the result obtained by Siriprasert and Kongmanus (2021, Abstract) who showed the achievements of Mathayom 2 students studying through the flipped-classroom approach with Kahoot game in the English subject had post-test higher than pre-test at 0.05 of significance. Similarly, Al-Harbi and Alshumaimeri (2016, p. 60) showed that adopting the flipped-classroom strategy appeared to play a role in enhancing the students' grammar performances, as the mean score of the experimental group was higher than that of the control group, but this difference was not statistically significant. Moreover, the findings of this study are in line with Albahuth (2020, p. 12) who reported that the analysis revealed statistically significant differences between the mean scores of the post-test of the two groups in favour of the experimental group ($M = 21.64$, $SD = 6.10$) over the control group ($M = 14.54$, $SD = 3.82$)

The results of this study indicate that the satisfactions of tenth-grade students who studied English grammar using the flipped-classroom approach were at a high level ($\bar{x} = 4.40$). This finding confirms previous research by Diawtrakoon (2018, p. 137) who found that the learners were satisfied with their learning, were more committed to English language learning, had a positive attitude toward English language learning, and had more interaction with the teacher and other learners. Similarly, Thongwas and Meesuwat (2020, p. 40) reported that students' satisfaction in learning with the learning activity packages was at a high level ($\bar{x} = 4.35$, $S.D. = 0.77$). Also, the result of this study matches the results obtained by Choe & Seong (2016, p. 71) who showed that students felt the flipped-classroom gave them more chances to communicate in English, in addition to greater participation, preparedness, and feedback. Students also reported that the flipped-classroom helped them have a deeper understanding of the course content. Moreover, the findings of this study are in line with Al-Naabi (2020, p. 64) who found that flipped learning had a positive impact on students' understanding and usage of English grammar and that students' perceptions of the flipped approach were positive.

References

- Abdulmajeed, R. K., & Hameed, S. K. (2017). Using a linguistic theory of humour in teaching English grammar. *English Language Teaching*, 10(2), 40-47.
<http://doi10.5539/elt.v10n2p40>
- Albahuoth, H. (2020). Effectiveness of flipped-classroom in developing 11th graders' grammatical competences in arabic. *Interactive Learning Environments*, 1-17.
<https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1821714>
- Al-Harbi, S. S., & Alshumaimeri, Y. A. (2016). The flipped-classroom impact in grammar class on EFL Saudi secondary school students' performances and attitudes. *English Language Teaching*, 9(10), 60-80.
<http://dx.doi.org/10.5539/elt.v9n10p60>
- Al-Naabi, I. S. (2020). Is it worth flipping? The impact of flipped-classroom on EFL students' grammar. *English Language Teaching*, 13(6), 64-75.
<https://doi.org/10.5539/elt.v13n6p64>
- Bergmann, J., & Sams, A. (2014). *Flipped learning: Gateway to student engagement*. International Society for Technology in Education.
- Brame, C., & Director, C. A. (2013). *Flipping the classroom*. Vanderbilt University: Center for teaching. Retrieved from <http://cft.vanderbilt.edu/teaching-guides/teaching-activities/flipping-the-classroom/>
- Chaiwech, T. (2018). *Instructional design of the flipped-classroom for phrasal verb reading*. (Master's thesis). Chiang Mai University Digital Collections. Retrieved from <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:126835>
- Choe, E., & Seong, M. H. (2016). A case study of the flipped-classroom in a Korean University general English course. *Journal of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 20(2), 71-93.

- Conradie, C. J. (2013). Grammar-internal mimicking and analogy. *Iconic Investigations*, 12, 63.
<https://doi.org/10.1075/ill.12.07con>
- Dansakul, L. (2015). *Effect of flipped-classroom teaching with Podcast using self-regulated strategies on structured programming achievement and self-regulation of enrichment science classroom students* (Thesis). Web OPAC KMITL Central Library.
<https://opac.lib.kmitl.ac.th/catalog/BibItem.aspx?BibID=b00194015>
- Denprapat, O., & Chuaychoowong, M. (2016). Using flipped-classroom model to develop English competency and independent attributes of Mathayom Suksa 1 students at Mengrai Maharajwittayakhom School. *Journal of Social Academic*, 9(2), 225-239.
- Diawtrakoon, N. (2018). Using flipped-classroom in teaching English in tertiary level. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 17(2), 137–145.
- Hongkhunthod, A. (2014). (2021, December, 22). *Flipped-classroom*. Porntippalacheewa. Retrieved from <https://porntippalacheewa.wordpress.com/>
- Ministry of Education. (2014). *Policy for reforming English language teaching*. Retrieved from http://www.phatthalung2.go.th/myoffice/2557/data/tkk2/25570408_114829_9281.pdf
- Outamung, S. (2015). Flipped-classroom: a dream come true in teaching Thai language. *Journal of Educational by, Faculty of Education, Srinakharinwirot University*, 16(1), 51-58.
<http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/view/6667/6289>
- Panit, W. (2013). *Flipped Classroom*. (2nd ed.). S. R. printing mass-produces company limited.
- Piyawat, J. (2015, August 17). *Flipping Your Class*. GoToKnow.
<https://www.gotoknow.org/posts/612478>

- Phumphanit, Y., Rohmawati, A., & Simpol, W. (2021). Effect of applying flipped-classroom on English achievement of primary 5 students in Covid-19 situation. *Journal Universitas Muhammadiyah Gresik Engineering, Social Science, And Health International Conference (UMGESHC)*, 1(2), 1-10.
<http://dx.doi.org/10.30587/umgeshic.v1i2.3361>
- Ponsa, T., Tasya, A., & Simpol, W. (2021). The development of English-speaking skills of primary 3 students in Covid-19 through flipped-classroom concept integrating with classroom action research. *Journal Universitas Muhammadiyah Gresik Engineering, Social Science, And Health International Conference (UMGESHC)*, 1(2), 198-206.
<http://dx.doi.org/10.30587/umgeshic.v1i2.3382>
- Purpura, J. E. (2004). *Assessing grammar* (Vol. 8). Cambridge University Press. Retrieved from
<https://books.google.com/books?hl=th&lr=&id=DPeBDh3CN34C&oi=fnd&pg=PA63&dq=Grammar->
- Ruengkul, A., & Jaiprasong, S. (2021). Flipping English classrooms as learning in the 21st century. *Manutsat Paritat: Journal of Humanities*, 43(1), 29-48.
- Sa-e-dee, Y., & Charumanee, C. (2020). Achievement on English grammar and opinion towards the use of teacher-fronted instruction and peer teaching strategy. *Journal of Yala Rajabhat University*, 15(3), 319-327.
- Sakulprasertsri, K. (2017). *Effects of English Instruction Using the Flipped Learning Approach on English Oral Communication Ability and Motivation in English Learning of Upper Secondary School Students*. (Doctoral dissertation, Chulalongkorn University). Retrieved from
<https://www.researchgate.net/publication/328449142>

- Schoolwires. (2013). *The Flipped-classroom: A New Way to Look at Schools*. Retrieved from <http://offers.schoolwires.com/flippedclassroomanewway>
- Siriprasert, K., & Kongmanus, K. (2021). The effect of flipped-classroom approach with Kahoot game for the English subject on achievement and self-regulation of Mathayom 2 students. *Journal for Research and Innovation, Institute of Vocational Education Bangkok*, 4(2), 157-180.
- Sithsungnoen, C. (2017). Flipped-classroom: Learning skill in century 21st. *Journal of MCU Social Science Reviews*, 6(2-05), 171-182.
- Suriyaratnapanorm, R., Jirasawad, S., & Panawas, S. (2018). Using Computer Assisted Instruction (CAI) to develop English grammar of Prathomsuksa 6 students. *Suan Dusit Graduate School Academic Journal (GRAD)*, 15(1), 161-174.
- Thongwas, P., & Meesuwan, W. (2020). Development learning activity packages with flipped-classroom learning process to develop English listening and speaking skill for grade 8 students. *Santapol College Academic Journal*, 6(1), 39-47.
- Upper secondary education (OBEC). (2017). *Driving Secondary Education in Thailand 4.0 for 21st Century Employment. The Agricultural Co-operative Federation of Thailand, Ltd. (ACFT)*. <https://secondary.obec.go.th/newweb/wp-content/uploads/2017/12/367-aw-all-e-Book.pdf>
- Wisitthipong, W., Rahmawati, Y., & Simpol, W. (2021). Applying of the flipped-classroom development learning achievement in English language of grade 4 students in Covid-19 situation. *Journal Universitas Muhammadiyah Gresik Engineering, Social Science, And Health International Conference (UMGESHC)*, 1(2), 11-19. <http://dx.doi.org/10.30587/umgeshic.v1i2.3362>

Wongsrikaew, W., Dewi, L. K., & Simpol, W. (2021). Effect of English instruction using the flipped-classroom concept to develop speaking skill of grade 1-3 in Covid-19 situation. *Journal Universitas Muhammadiyah Gresik Engineering, Social Science, and Health International Conference (UMGESHC)*, 1(2), 313-322.
<http://dx.doi.org/10.30587/umgeshic.v1i2.3398>

Authors

Theerawoot Bootsuan
Bachelor of Education, English, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Thailand
E-mail: Theerawoot.bu62@snru.ac.th

Anonglak Nhoomork
- MA in Curriculum and Instruction Development of English
Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Sakon Nakhon
Rajabhat University, Thailand
- Graduate Diploma in Teaching Profession, Faculty of Education,
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.
- Bachelor of English, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
E-mail: Anonglak.n@snru.ac.th

Chonlada Kumyarach
Bachelor of Education, English, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Thailand
E-mail: Chonlada.ku62@snru.ac.th

Pimprapa Kampan
Bachelor of Education, English, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Thailand
E-mail: Pimprapa.ka62@snru.ac.th

เงื่อนไขการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษา:

ปรากฏการณ์จากผู้นำนักศึกษา

อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Received: April 14, 2022

Revised: November 5, 2022

Accepted: November 21, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเงื่อนไขการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษาจากประสบการณ์ของผู้นำนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยาแนวอรรถปริวรรต รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 18 คน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของไคเคิลแมนและอัลเลน (1989) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษา จากประสบการณ์ของผู้นำนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประกอบด้วย 5 ประการ คือ 1) ศิลธรรมขั้นพื้นฐานในการสร้างองค์ความรู้ 2) การรับฟังอย่างลึกซึ้งและไม่ใช้อำนาจ 3) การสื่อสารอย่างสันติและมีพลังบวก 4) การเกิดกระบวนการเรียนรู้ในระดับบุคคล กลุ่มคน และองค์กร และ 5) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในอนาคต

คำสำคัญ

เงื่อนไข, การถอดบทเรียน, ผู้นำนักศึกษาและกิจกรรมนักศึกษา

Conditions of Lessons Learned in Students' Activities: Phenomena of Student Leader Experiences

Abdullah Chelong

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

Abstract

The purpose of this research was to examine the conditions of lessons learned from the experiences of student leaders of the Faculty of Science and Technology, Prince of Songkla University, Pattani Campus using qualitative research methods with hermeneutic phenomenology. Data were collected from documents and in-depth interviews. Purposive sampling was used to select 18 participants for data collection. The data were analyzed using the technique of Dikelman and Allen (1989). The results were presented and discussed by descriptive analysis.

The results of the research showed that conditions for lessons learned from the experiences of student leaders of Faculty of Science and Technology, Prince of Songkla University Pattani Campus had five conditions; 1) basic morality in knowledge building, 2) deep Listening and nonviolent employment, 3) peace and positive communication, 4) formation of learning processes in the level of individuals, groups, and organizations, and 5) adaptation for future to survive.

Keywords

Conditions, Lesson learned, Student leaders, Student activity

บทนำ

การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย หรืออุดมศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ ผลิตบัณฑิตเพื่อตอบโจทยความต้องการทางด้านกำลังคนที่มีมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เพื่อไปสู่บุคคลที่สมบูรณ์ และผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคคลที่มีความพร้อมในมิติร่างกาย ใจ จิตและวิญญาณ รวมถึงเป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม ที่มีความรู้ที่ถูกต้อง เชี่ยวชาญ ชำนาญการ ทั้งทางด้านวิชาการ และวิทยาการต่าง ๆ โดยอาศัย คุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์ ทั้งนี้เพื่อให้บัณฑิตสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นบุคคลที่มีสุขภาพดี มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง การจัดการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงต้องดำเนินการทั้งด้านการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษาหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (Office of the Higher Education Commission, 2012)

การจัดกิจกรรมนักศึกษา ถือเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยของ Suwannaprathet (2001) พบว่า การจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีกรอบแนวทางการทำงานที่ไม่ชัดเจน ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะตัวของนักศึกษาที่ขาดความชัดเจนว่าตนเองมีคุณค่า จุดมุ่งหมาย บทบาท และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติอย่างไร ที่สำคัญนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญในการจัด

กิจกรรมนักศึกษา ในขณะที่การศึกษาสภาพทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อธิบายว่า นักศึกษามีการศึกษาวطنธรรมที่แตกต่างกันอย่างไม่ลุ่มลึก ส่งผลต่อการใช้ชีวิต กระบวนทัศน์ และความคิดที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมที่หลากหลาย นักศึกษามีมุมมองความเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของการเป็นผู้นำไม่ชัดเจน นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ และการประกอบอาชีพแต่ยังไม่ได้รับการวางแผนการทำงานที่ดีในอนาคตเท่าที่ควร (Chelong, 2015)

ที่ประชุมสมาคมกิจการนักศึกษาภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ซึ่งเป็นเวทีการประชุมนักกิจการนักศึกษาทั่วทุกมุมโลก ได้นำเสนอปรัชญากิจกรรม นักศึกษาคนหนึ่งได้นำเสนอใจว่า กิจกรรมนักศึกษาต้องพัฒนาให้เป็นแบบองค์รวม เน้นความถูกต้อง เข้าถึงความจริง มีความรัก ศรัทธาในการทำกิจกรรม มีวิธีการจัดการข้อมูลที่ซับซ้อน วิเคราะห์สถานการณ์รอบข้างได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะร่วมสร้างโลกนี้ให้ดีขึ้น (Office of the Higher Education Commission, 2012) จากความสำคัญดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า มหาวิทยาลัยควรมีวิธีหรือกระบวนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของกลุ่มนักศึกษา เพื่อเป็นช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการทำกิจกรรมระหว่างนักศึกษาตนเอง ผลการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีการถ่ายทอด (Report) ให้กับคนรุ่นหลังเพื่อรับทราบถึงกระบวนการทำงาน แนวทางการทำงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการทำงานอีกด้วย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะเป็นแนวปฏิบัติที่ดี เป็นกระบวนการจัดการความรู้ที่เรียกว่า การถอดบทเรียนในการจัด

กิจกรรมนักศึกษาและเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีให้มีคุณภาพ (Chelong, 2014)

จากปรากฏการณ์ ความสำคัญ และระบบคุณค่าของการถอดบทเรียนดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่นักการศึกษาในยุคปัจจุบันต้องให้ความสำคัญปรารถนาเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นบนพื้นฐานวิธีวิทยาการ แนวคิดทฤษฎีที่เชื่อถือได้ สามารถเป็นแนวทางในการจัดการความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ซึ่งทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นปฐมบทวิจัยไปสู่การพัฒนานักศึกษาอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยาแนวอรรถปริวรรต (Hermeneutic Phenomenology) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจความหมายและระบบคุณค่าทางความคิดความรู้สึกตามการรับรู้ของประสบการณ์ (Heidegger, 1962) ในกลุ่มผู้นำนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเงื่อนไขของกระบวนการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษาจากประสบการณ์ของผู้นำนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยาแนวอรรถปริวรรต (Hermeneutic Phenomenology) เป็นระเบียบวิธีวิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความหมายข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจความหมายและระบบคุณค่าทางความคิด ความรู้สึกตามการรับรู้ของประสบการณ์ (Heidegger, 1962) โดยผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้นำนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสโมสรนักศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 ถึง ปีการศึกษา 2561 และยินดีเข้าร่วมการศึกษา จำนวน 18 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คนละ 2 –3 ครั้ง ตามแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด แนวคำถามนี้เป็นเพียงแนวทางหรือคำถามนำในการค้นหาความหมายของปรากฏการณ์ และมีการถามเพื่อติดตามประเด็น (Follow-up questions) ที่เกิดขึ้นใหม่ หรือประเด็นที่ไม่ชัดเจนในขณะสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของ Diekmann and Allen (1989) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจจากการอ่านข้อมูลหรือข้อความที่ได้จากการถอดเทป
2. บันทึกและสรุปใจความสำคัญจากข้อความที่แปลความ

3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อความตามที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์รวมถึงจากเนื้อหา
4. เมื่อตีความข้อมูลแล้ว เมื่อพบข้อมูลที่ไม่สอดคล้องผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมจากตำรา หนังสือ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง
5. เปรียบเทียบความเหมือนความต่างของข้อมูลและเนื้อหา
6. ค้นหาความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงของประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้น
7. นำเสนอเค้าโครงของประเด็นสำคัญกับทีมเพื่อรวมกันเป็นเค้าโครงสุดท้าย

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเรื่องจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ โดยยื่นเสนอโครงการวิจัยไปยังคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ ทางด้านสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ รหัสหนังสือรับรอง psu.pn.1-005/

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเงื่อนไขการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษาจากประสบการณ์ผู้นำนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตามแนวคิดปรากฏการณ์วิทยา เพื่อวิเคราะห์ตีความหมาย ทำความเข้าใจความหมาย ระบบคุณค่าทางความคิด ความรู้สึกตามการรับรู้ของประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดทางวิชาการที่หลากหลาย เช่นมีการอธิบายแนวคิดด้านการถอดบทเรียนในหนังสือ การจัดการความรู้ กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์สู่ศักยภาพ เสรีภาพและความสุข ที่เชื่อว่า กุญแจของการถอดบทเรียน อยู่ที่การเคารพความรู้ในตัวตนของมนุษย์ อันหมายถึง ความรู้ความสามารถที่เป็นความชำนาญในตัวตนแต่ละบุคคลนั้น แล้วแต่เป็นประสบการณ์ชีวิตและการทำงาน ถ้ามนุษย์มีการเคารพความรู้ในตัวตนของคนทุกคน ก็จะเป็นบุคคลที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีและมีศักยภาพ (Wasi, 2005) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่กระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาของรัฐปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ให้ความสำคัญสูงสุดแก่การเพิ่มพูนวัตถุ เงินรายได้ มีเนื้อหาหลัก เรียนรู้และกระบวนการแบบแยกส่วนที่ไม่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ ในทางตรงกันข้ามยังส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแข่งขัน แบ่งแยก การติดต่อสื่อสารโดยผ่านการใช้เทคโนโลยีมากกว่าการเรียนรู้จากบุคคล มีผลให้ระบบความสัมพันธ์ระดับต่าง ๆ ถูกลดทอน แยกส่วนไปจากปัจเจก กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลเป็นไปเพียงเพื่อผู้บริโภคและผู้ผลิตตามที่รัฐต้องการ มีหน้าซ้ำการศึกษาในระบบยังถูกรอบรับด้วยการศึกษาแบบพาณิชย์ ที่มุ่งผลกำไรและตลาดที่สนับสนุนลัทธิปัจเจกนิยม ยิ่งทำให้เนื้อหา แหล่งเรียนรู้ของสังคมในสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ อยู่ในกระแสเดียวกัน คือ มุ่งผลิตซ้ำกระบวนการเรียนรู้เพื่อขยายวัฒนธรรมบริโภคนิยม อันเป็นวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และมนุษย์กับธรรมชาติ เนื่องจากกระตุ้นปัจเจกบุคคลให้แข่งขันแก่งแย่งกัน แสวงหาความสุขทางวัตถุ และบริโภคนิยมทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัด (Ngamwittayapong, 2006)

การจัดกิจกรรมนักศึกษาจึงมิใช่เพียงการจัดกิจกรรมนักศึกษาตามข้อกำหนดให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาเท่านั้น แต่ต้องสามารถสร้างคุณค่าจากประสบการณ์ให้เป็นที่ประจักษ์ได้ด้วย ตลอดจนมีกระบวนการสำคัญไปสู่การสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ ในขณะที่เวทีการสัมมนาสมาคมกิจการนักศึกษาภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ 13 จัดขึ้น ณ เมืองมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้นำเสนอปรัชญาของกิจกรรมนักศึกษาตอนหนึ่งว่า กิจกรรมนักศึกษาจะต้องกระทำอยู่บนพื้นฐานของความจริง ความถูกต้อง และศรัทธา สามารถพัฒนาแบบองค์รวม (Office of the Higher Education Commission, 2012) ในขณะที่เวทีการสัมมนาสมาคมกิจการนักศึกษาภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ 11 จัดขึ้น ณ เมืองกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้นำเสนอปาฐกถาพิเศษตอนหนึ่งว่า “การดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษานั้น มิใช่เพียงแค่ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แต่เป็นเรื่องของการพัฒนาความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา การจัดกิจกรรมนักศึกษาจะต้องมีวิธีการนำไปสู่การค้นพบตัวตนของนักศึกษาเพื่อสามารถมีชีวิตรอดในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง” (Apssa, 2008) จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการฉายให้เห็นว่า การค้นพบความรู้ชุดใหม่ที่แฝงฝังอยู่ในตัวบุคคลนั้น ต้องอาศัยเงื่อนไขเพื่อไปสู่การค้นพบความจริง บทความวิจัยฉบับนี้จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จในการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษาจากประสบการณ์ผู้นำนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในรอบหนึ่งทศวรรษ (พ.ศ. 2552-2561) ที่ผ่านมานั้นมีเงื่อนไขสำคัญ ดังนี้

1. ศีลธรรมขั้นพื้นฐานในการสร้างองค์ความรู้

ศีลธรรมขั้นพื้นฐานที่กำลังจะกล่าวถึงนี้ คือ การพัฒนาระบบคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาให้มีความหมาย ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาหรือตามโครงสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาที่สถาบันการศึกษากำหนดไว้ การถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษากระทำขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้จากการทำกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการขั้นพื้นฐานของนักศึกษา เพราะความรู้แต่ละอย่างสร้างขึ้นภายใต้ปรัชญา ความคิด ความเชื่อ และโลกทัศน์ของผู้ให้การศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างกัน ผลผลิตความรู้จึงแตกต่างกัน โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีความเห็นแก่ตัว และแก่งแย่งกันอยู่ตลอดเวลา จวบจนเกิดความวิบัติจึงหันมาสร้างความร่วมมือโดยหลักประชาสังคม ด้วยการมีสัญญาประชาคม โดยอาศัยศีลธรรมจึงจะมีความสุข (Plainoi, 2006) อันหมายความว่า การถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษา เป็นพื้นที่ประชาคมสำคัญไปสู่การสร้างความร่วมมือในการหาชุดความรู้ใหม่ เพื่อให้เกิดคุณค่าในตัวของนักศึกษา ดังที่นายเกียรติก้อง (นามสมมุติ) อดีตผู้นำนักศึกษา ได้กล่าวถึงระบบคุณค่าจากการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ผ่านมาว่า “...การจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ผ่านมา นั้น หากขาดการถอดบทเรียน ก็จะไม่สามารถรับรู้ถึงคุณค่าของการจัดกิจกรรม นั้นหมายความว่า ไม่สามารถถล่มทลายความจริงของความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ การถอดบทเรียนเหมือนมาช่วยจัดการความรู้ที่มีอยู่ในตัวเองให้เป็นระบบ สามารถเอามาใช้ในชีวิตจริง และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้อย่างชัดเจน ที่สำคัญกว่าอื่นใดในการทำกิจกรรมนักศึกษาที่ผ่านมา คือ ได้แสดงความสามารถที่มีอยู่ให้เต็มศักยภาพ พร้อมกับปรับปรุงศักยภาพตัวเองไปพร้อมกับความรู้ใหม่ที่ได้จากการถอดบทเรียน และส่วนตัวก็มองว่านั่นคือ

ระบบคุณค่าที่ได้รับการจัดกิจกรรมนักศึกษา...” ในขณะที่นายเทวกุล (นามสมมุติ) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมถึงระบบคุณค่าที่เรียกว่าศีลธรรมขั้นพื้นฐาน ในการสร้างองค์ความรู้จากการจัดกิจกรรมนักศึกษาว่า “...ส่วนตัวที่เข้าศึกษา มหาวิทยาลัยก็เพียงเพื่อฝึกพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านวิชาชีพและวิชาชีพชีวิต การเข้าร่วมกิจกรรมก็เหมือนห้องเรียนนอกระบบ ที่ไม่จำกัดความคิด แต่อาจจะเป็นปัญหาถ้าไม่รู้จักรถอบทเรียน เพราะความรู้ที่ได้รับจาก ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมนั้นมันกระจัดกระจาย การถอบทเรียนจึง เป็นทางเลือกสำคัญ ในการจัดระบบความรู้ ยิ่งเรามองความรู้จากประสบการณ์ ชัดเจนขึ้น เราจะรู้สึกมีคุณค่ามีความหมายมากขึ้นอีกหลายเท่า...” ด้านนาย ปิยเวช (นามสมมุติ) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมถึงระบบคุณค่าของการถอบทเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผ่านมาว่า “...เหตุผลหรือเงื่อนไขสำคัญที่เราเลือกที่จะมีการถอบทเรียนในกิจกรรมนักศึกษา คือ มันจะทำให้กิจกรรม ที่ทำลงไปนั้นติดตัวตลอดชีวิต เช่นเมื่อเราออกไปทำค่ายที่จังหวัดสตูล เราจะ ได้ทราบถึงขั้นตอนการทำงานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ถึงปลายน้ำ ที่สำคัญในทุก เส้นทางของน้ำถ้าเราไม่รู้จักรถอบทเรียนเราจะไม่ได้อะไรกลับไปเลย...” ความเห็นข้างต้นฉายภาพให้เห็นถึงความสอดคล้องกับนักปราชญ์จีนอย่าง ขงจื๊อที่ได้กล่าวถึงความเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ว่า การเรียนรู้โดยไม่ คิดนั้นสูญเปล่า คิดโดยไม่เรียนรู้นั้นก็อันตราย(Trisuriyathama, 2017)

จากปรากฏการณ์ของผู้ให้ข้อมูล แนวคิดและปรัชญาดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการถอบทเรียนนั้น เป็นระบบคุณค่าที่สำคัญใน การสร้างความรู้ ที่ยังคงแฝงฝังอยู่ในตัวมนุษย์ และเมื่อสามารถดึงความรู้ที่มี อยู่ในตัวมนุษย์ออกมาใช้ประโยชน์จะรู้สึกถึงการมีความหมายในความเป็น มนุษย์ ซึ่งเหล่านี้นับถือเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อให้ได้มาซึ่ง

ความรู้ชุดใหม่ การถอดบทเรียนจึงเป็นวิธีวิทยาในการจัดการความรู้ที่มีความหมายเฉพาะ อันหมายถึงการค้นพบความรู้ความชำนาญที่แฝงฝังในตัวคน หาทวนำออกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตกแต่งให้ง่ายต่อการใช้สอย และมีประโยชน์เพิ่มขึ้น มีการต่อยอดให้คงงาม มีนวัตกรรม หรือความรู้ใหม่ ก่อให้เกิดปัญญาร่วมสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาเรื่องยาก ๆ ให้เป็นเรื่องง่ายขึ้น (Wasi, 2005)

2. การรับฟังอย่างลึกซึ้งและไม่ใช้อำนาจ

เมื่อการถอดบทเรียนเป็นระบบคุณค่าของการสร้างความรู้ ความยั่งยืน ความจริงแท้ การถอดบทเรียนจึงต้องอาศัยการรับฟังอย่างลึกซึ้งและไม่ใช้อำนาจ เพื่อเคารพในศักดิ์ศรี และทำให้เห็นถึงแหล่งเรียนรู้อันมโหฬารในตัวบุคคล ซึ่งหนังสือเรื่องการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร ได้อธิบายวิธีจัดระเบียบความรู้ว่าการถอดบทเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ สมองของนักศึกษาหรือมือใหม่ด้านความรู้ จะมีความรู้กระจุกกระจาย ไม่หนาแน่น ยังไม่ค่อยมีการจัดระบบ และการเชื่อมต่อระหว่างความรู้แต่ละชิ้นยังไม่ดี ไม่คล่องแคล่ว ต่างจากสมองของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้หนาแน่น (Panich, 2013) ฉะนั้นแล้ว ผู้ที่อยู่ในกระบวนการถอดบทเรียน ต้องอาศัยการรับฟังอย่างลึกซึ้งและไม่ใช้อำนาจเป็นเงื่อนไขในการถอดบทเรียน ในขณะเดียวกัน เป็นการควบคุมผลลัพธ์ที่จะได้รับจากการถอดบทเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีเช่นนั้นการใช้อำนาจโดยไม่รู้ตัวของผู้ร่วมกระบวนการจะปิดกั้นกระบวนการตามธรรมชาติของความรู้ อำนาจที่มีจะทำให้กระบวนการตามธรรมชาติบิดเบี้ยวเบี่ยงเบนไปจากที่ควรจะเป็น เมื่อผู้ร่วมกระบวนการตระหนักให้ความสำคัญต่อเงื่อนไขนี้ จะส่งผลให้เกิดความเสมอภาคที่แท้จริง

เกิดพลังสร้างสรรค์จากผลลัพธ์ในการถอดบทเรียนได้เป็นอย่างดี (Wasi, 2005) และแนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่พบจริงจากประสบการณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักว่า “...มีครั้งหนึ่งที่ผมเป็นอนุกรรมการ และเราก็มีการถอดบทเรียน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม เรามีความรู้สึกว่ารุ่นพี่เขาจะขัดแย้งทางความคิดกับเรามาก เพราะรุ่นพี่จะคิดแทนเราไปเอง ที่สำคัญด้วยระบบรับน้องที่เราได้รับจากรุ่นพี่ ทำให้เราไม่สามารถแสดงความคิดเห็น เรารู้สึกกลัว ตอนนั้นเรารู้สึกเกรงใจด้วย และเราก็ยังบอกว่าข้อมูลที่จะได้รับจากตัวเราจริงไม่เกิด...” นายปรารถนา (นามสมมุติ)

ข้อมูลดังกล่าวยังสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีข้อมูลใกล้เคียงกัน กล่าวคือ “...ช่วงที่ผมอยู่ปีสอง ตอนนั้นผมเป็นคนทำงานตำแหน่งอนุกรรมการ ซึ่งปกติก็จะมีการประชุมทุกคืน แต่โดยส่วนใหญ่เพราะเราเป็นรุ่นน้อง รุ่นพี่ไม่ค่อยได้ให้เราได้เสนอความคิดเห็น เพราะส่วนใหญ่รุ่นพี่จะโต้แย้งกันเอง และสุดท้ายพอเราเสนอความคิดเห็นไป รุ่นพี่มักจะใช้ความคิดเห็นของตัวเองเป็นหลักในการสรุปบทเรียน และเราก็คิดว่าสิ่งที่ได้รับวันก่อนนั้นคงจะไม่ได้มีประโยชน์มากนัก...” นายกฤษฎา (นามสมมุติ) ด้านผู้ให้ข้อมูลหลักยังได้กล่าวเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดและชี้ให้เห็นว่าการถอดบทเรียนในอดีตนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่ ดังข้อความที่ว่า “...จริง ๆ แล้วการถอดบทเรียนในกิจกรรมทุกครั้งนั้น ไม่ควรแบ่งแยกเรื่องของชั้นปี ไม่ควรใช้อำนาจ ควรให้เกิดความเท่าเทียมกัน เพราะความรู้ที่นั้นเกิดขึ้นจากสิ่งที่พวกเราคุยกัน เกิดขึ้นจากสิ่งที่มีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล ไม่ใช่มาจากอำนาจแต่อย่างใด...” นายกฤษฎา (นามสมมุติ) จากปรากฏการณ์ข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงความสอดคล้องกับแนวคิดทางวิชาการที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นเป็นอย่างมาก การรับฟังอย่างลึกซึ้ง และไม่ใช้อำนาจระหว่างกระบวนการถอดบทเรียนจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะ

ทำให้ระบบคุณค่าและความหมายของการถอดบทเรียนนั้นมีคุณค่า สามารถ
ดึงความรู้ที่แฝงฝังในตัวบุคคลได้เป็นอย่างดี

3. สื่อสารอย่างสันติและมีพลังบวก

ยุคสมัยแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ได้เต็ม
ศักยภาพของความเป็นมนุษย์ คือการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวเอง
(Wasi, 2015) ในขณะที่สังคมมีการเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน เปลี่ยนแปลง
อย่างรวดเร็ว ด้วยพลานุภาพของเทคโนโลยีที่สร้างความสะดวกรวดเร็วใน
การใช้ชีวิต ในทางกลับกันก็เกิดความรุนแรงโกลาหล ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ
การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้จึงเป็นทางรอดสำหรับมนุษย์ใน
โลกยุคปัจจุบัน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่การเรียนรู้ยังอยู่ในห้วงของการพัฒนา
อย่างไรก็ตาม กระบวนการเล็ก ๆ ที่กำลังขับเคลื่อนนักศึกษา คือการเสริม
หลักสูตรพัฒนาตนเอง กิจกรรมนักศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนใน
ระดับอุดมศึกษา แต่ก็ยังพบความอ่อนแอเรื่องกระบวนการสร้างคุณค่าใน
ความเป็นมนุษย์ การถอดบทเรียนจึงเป็นวิธีการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ
ระเบียบ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวเอง ต้องอาศัย
เงื่อนไขบางประการ คือ การสื่อสารอย่างสันติและการคิดบวก ที่จะทำให้องค์
ความรู้ที่แฝงฝังอยู่ในตัวบุคคลได้แสดงออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสาร
อย่างสันติ ได้ถูกกล่าวถึงในวงกว้าง ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ชุมชน
ระดับชาติ และระดับนานาชาติ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการ
ในการปฏิรูปสังคม ต้องให้ความสำคัญต่อเรื่องสันติภาพในทุกระดับ ในขณะที่
ที่บทความเรื่องการสื่อสารอย่างสันติเพื่อยุติร่วมกันบนความหลากหลาย
ได้นำเสนอเรื่องการสื่อสารเพื่อสันติว่า การสื่อสารที่เน้นเป้าหมายแห่งสันติ

มีพื้นฐานมาจากการสื่อสารไร้ความรุนแรง ที่ได้รับการพัฒนาจาก ดร. มาเชลล์ นักจิตวิทยาคลินิกชาวฮิว (Chotiban, 2015) เขาได้พัฒนาการสื่อสารที่สามารถใช้ได้ทั้งในการเจรจาและการร่วมรับฟัง วิธีการนี้ช่วยให้มนุษย์ได้ทำความเข้าใจระหว่างกันได้อย่างลึกซึ้ง และเปิดโอกาสให้ความกรุณาอันเป็นจิตใต้สำนึกที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ได้ผลิบานขึ้น หากมนุษย์นั้นใส่ใจและเพิ่มคุณค่ากับความต้องการของกันและกัน ไม่วิพากษ์วิจารณ์หรือกล่าวโทษผู้อื่น จะทำให้เราละวางความเป็นศัตรู และเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารอย่างสันติในกลุ่มนักศึกษา เป็นการสร้างเงื่อนไขให้การถอดบทเรียนประสบความสำเร็จ และลดพฤติกรรมที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างทำกระบวนการ อันเนื่องจากพฤติกรรมนักศึกษาในช่วงวัยรุ่นมีลักษณะเฉพาะ คือเป็นช่วงของการสร้างอัตลักษณ์ตัวตน ต้องการการยอมรับจากสังคม อารมณ์มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ มีความรุนแรง ควบคุมอารมณ์ยังไม่ได้ บางครั้งมั่นใจสูง บางครั้งพลุ่พล่าน (Chetchaoulit, 1998) ฉะนั้นถ้ากระบวนการถอดบทเรียนมีลักษณะพฤติกรรมความรุนแรงเกิดขึ้นในระหว่างจัดกระบวนการ อาจจะมีผลทำให้เกิดองค์ความรู้ที่บกพร่อง การสื่อสารเพื่อสันติภาพ และมีพลังบวกจะเป็นแนวทางและเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การถอดบทเรียนนั้นประสบความสำเร็จดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวถึงเงื่อนไขเหล่านี้ว่า “...มีช่วงหนึ่งที่พวกเราใช้อารมณ์ในการถอดบทเรียน เพราะพวกเราเหนื่อยจากการทำกิจกรรมแล้ว แต่มีเพื่อนที่คุยกันไม่รู้เรื่อง ใช้อารมณ์ และเราเองก็ใช้อารมณ์ตามไปด้วย ทำให้การถอดบทเรียนนั้น เต็มไปด้วยอารมณ์ และความรุนแรง และเราเองก็บอกว่าการถอดบทเรียนวันนั้นคงไม่ได้มี

ความหมายอะไรมากถ้าเรายังมีการทะเลาะเบาะแว้ง ยังใช้อำนาจทางอารมณ์มากกว่าเหตุผล ส่วนตัวเชื่อมั่นทำให้ข้อมูลที่ได้รับจากการถอดบทเรียนนั้นไม่ได้เต็มศักยภาพ...” นางสาวธัญเสนีย์ (นามสมมุติ) ในขณะที่นายอัครเดชเตชะ (นามสมมุติ) ได้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง เมื่อสมัยที่ตัวเองดำรงตำแหน่งเป็นนายกสโมสรนักศึกษา ซึ่งเหตุการณ์นั้นอยู่ในระหว่างดำเนินการสรุปบทเรียนกิจกรรมนอกพื้นที่ช่วงหนึ่งว่า “...ตัวเองเกิดอารมณ์ร้อนไม่ฟังเพื่อน และเรารู้สึกว่าเพื่อนเองก็ไม่ได้รู้สึกดีอะไรกับเรามาก จนทำให้เพื่อนออกจากห้องประชุม องค์กรประชุมในวันนั้นไม่ครบ มันทำให้ยังรู้สึกแหย่ถึงวันนี้...” จากปรากฏการณ์ที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่า การถอดบทเรียนจะต้องอาศัยสติ มีความกรุณาต่อกัน ควรเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เห็นค่าของกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ดร.มาเชลล์ ที่อธิบายถึงการสื่อสารอย่างสันติว่า การสื่อสารเพื่อสันติเป็นการเผชิญหน้ากับความรู้สึกรุนแรงภายในตนเอง และแปรเปลี่ยนเป็นความเข้าใจ การเข้าใจถึงความต้องการของตนเอง จะช่วยให้เห็นวิธีการอันหลากหลาย ที่สามารถนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของเรา จะรู้สึกมีอิสระ มีพลังในการแก้ปัญหา จะนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในที่สุด เมื่อฝึกปฏิบัติจนทำให้ความเข้าใจตัวเองหยั่งรากลึกและมั่นคงแล้ว จะสามารถคงความกรุณาต่อตนเองและผู้อื่นได้ แม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างกระบวนการถอดบทเรียนก็ตาม (Buddhist Process Leadership Development Project, 2019)

4. เกิดกระบวนการเรียนรู้ในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่ม และองค์กร

“ความสำเร็จที่มนุษย์คาดหวังตามสัญญาชาตญาณ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นจากความพยายามและทุ่มเทของตนเองอย่างแท้จริง แต่มีคนมากมายไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ด้วยเหตุผลนานาประการ เหตุผลหลัก 4 ประการ คือ 1) การขาดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในสิ่งที่ปรารถนา 2) ขาดความมั่นใจ 3) ขาดความพยายาม และ 4) ไม่รู้ว่าตนเองต้องพยายามอย่างไร” บทสรุปตอนหนึ่งในหนังสือ รอให้จบมหาวิทยาลัยก็เกือบสายเสียแล้ว เป็นงานเขียนของ Kwon (2015) ได้อธิบายบทสรุปดังกล่าวได้น่าสนใจ ถ้านำมาเปรียบเทียบกับความต้องการของนักศึกษาในการจัดกิจกรรมนักศึกษา เพราะการจัดกิจกรรมนักศึกษาได้ถูกออกแบบให้มีการประเมินคุณค่าเป็นชั่วโมงกิจกรรม โดยขาดการให้ความสำคัญถึงคุณค่าของการจัดกิจกรรมอย่างแท้จริง ที่จะนำมาซึ่งบทเรียนหรือความรู้ที่ได้จากประสบการณ์จริง ดังเช่นบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก กล่าวว่า “... การทำกิจกรรมที่ผ่านมาส่วนใหญ่ทำเพราะต้องการให้ครบชั่วโมงหลักสูตรกิจกรรม ตามที่ประกาศมหาวิทยาลัยกำหนด คือ 100 ชั่วโมง แต่ทางกลับกัน น้อยครั้งที่จะมีการถอดบทเรียนในการจัดกิจกรรม อาจจะสามารถวัดได้ในเชิงปริมาณแต่ไม่สามารถจับต้องได้ถึงคุณค่าแท้จริงของการเข้าร่วม แต่อย่างไรก็ตามถ้าได้ลงมือทำตามความสนใจของตนเองนั้นจะรู้สึกมีความหมายยิ่งกว่า เนื่องจากเกิดจากความต้องการของตนเองและเกิดกระบวนการเรียนรู้จริง ส่งผลดีมาถึงปัจจุบัน เช่น ตอนสอบเข้าทำงานมีการสอบเขียนโครงการ การเขียนหนังสือราชการซึ่งรู้สึกโชคดีที่เคยทำมาก่อน ซึ่งเรื่องราวเหล่านั้นมันไม่ได้อยู่ในห้องเรียน แต่การทดสอบการทำงานมันกลับกลายเป็นอยู่ในช่วงเวลาของการค้นพบชีวิตจริง...” นายปิยบุตร (นามสมมุติ) ในขณะเดียวกัน นายเหวลาศ

(นามสมมุติ) ให้ความเห็นเพิ่มเติมถึงความรู้ที่ได้รับจากการถอดบทเรียนว่า “...การทำกิจกรรมครั้งเดียว ไม่ได้ว่าจะได้ความรู้เลย การทำกิจกรรมคือต้องลงมือไปคลุกคลี ตั้งแต่เริ่มต้นจนไปถึงสรุปโครงการ เราจะเกิดกระบวนการเรียนรู้ ที่สำคัญต้องทำอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความชำนาญยิ่งเราได้ลงมือทำกิจกรรม เหมือนเรากำลังเอาความรู้จากห้องเรียนมาใช้เพื่อทดลองชีวิตในอนาคต...”

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความพยายามเพื่อความสำเร็จไม่ใช่พยายามเพียงครั้งเดียว แต่หมายถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นนิสัย อริสโตเติล นักปราชญ์ผู้เลื่องลือได้กล่าวว่า “สิ่งที่ยอดเยียมไม่ได้เกิดจากการลงมือทำแค่ครั้งเดียว แต่เป็นผลจากการลงมือทำอย่างเป็นนิสัย” ในขณะที่กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการถอดบทเรียนนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักได้นำเสนอได้อาสน่าสนใจว่า “...การถอดบทเรียนนั้นจะเกิดไม่ได้ถ้าขาดเงื่อนไขอีกประการ คือ ผู้ร่วมกระบวนการต้องรับรู้ว่าการถอดบทเรียนนั้นคือกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร...” นายบัญชา (นามสมมุติ) ความคิดเห็นดังกล่าวยังสอดคล้องกับหนังสือการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งได้นำเสนอเรื่องการจัดการเรียนรู้มี 3 ระดับ คือ 1) การเรียนรู้ของบุคคลต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทักษะ ความรู้ เจตคติและค่านิยม อันเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือจากการสังเกต 2) การเรียนรู้ของกลุ่มหรือทีม เป็นการเพิ่มขึ้นของความรู้ ทักษะ และสมรรถนะภายในกลุ่ม สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการกระทำของกลุ่ม และ 3) การเรียนรู้ขององค์กร เป็นการยกระดับอัจฉริยภาพ และความสามารถในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้มาจากการมุ่งมั่นปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งองค์กร (Marquardt, 2002)

ด้านนายเอรินตรา (นามสมมุติ) ได้เล่าถึงความรับผิดชอบต่อการทำหน้าที่
ผู้นำนักศึกษาของเขาว่า “...ตอนรับหน้าที่เป็นผู้นำนักศึกษา ตัวเองก็ไม่ว่า
จะเริ่มต้นอย่างไร แต่โชคดีที่ทีมงานเข้มแข็ง พวกเรามีการประชุมทุกสัปดาห์
มีการติดตามการดำเนินงานของแต่ละฝ่าย และทุกครั้งพวกเราจะเปิดใจ
คุยกันถึงการทำงาน คุยกันตามประสาวัยรุ่นน่ะว่าต้องปรับปรุงตรงไหน
และถ้ามีปัญหาพวกเราก็มองหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกัน และไปสู่วิธีการ
ปรับปรุง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้พวกเราได้รู้จักตัวเอง และรับรู้
ถึงความต้องการของทีมงาน สิ่งสำคัญคือมันทำให้องค์กรกิจกรรมของเรา
เข้มแข็ง และในปีนั้นเองพวกเราได้รับรางวัลองค์กรกิจกรรมดีเด่นของ
มหาวิทยาลัย...” จากการให้ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการถอดบทเรียนนั้น
นอกจากต้องปฏิบัติอย่างเป็นประจำแล้ว ยังจะนำไปสู่การเรียนรู้ตนเอง
เข้าใจผู้อื่น และเป็นเครื่องมือในการยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศอีกด้วย

5. การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในอนาคต

เมื่อโลกในศตวรรษที่ 21 ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม บุคคล กลุ่มคน
และองค์กรทุกระดับ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาล มีการปฏิรูปตนเอง
เพื่อความอยู่รอด องค์กรที่เฉื่อยฉาบและสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วจะ
กลายเป็นองค์กรผู้นำระดับโลก ส่วนองค์กรประเภทไดโนเสาร์เต่าล้านปี
จะไม่อาจอยู่รอดได้ในศตวรรษนี้ (Marquardt, 2002) การปรับตัวจึงเป็นสิ่ง
สำคัญ โดยเฉพาะองค์กรด้านการศึกษาจะต้องปรับตัวเองให้ทันการ
เปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษาต้องได้รับการ
พัฒนาการเรียนรู้แบบใหม่ ที่ยืดหยุ่นมากขึ้น และเข้ากับผู้อื่นได้ดีขึ้น
ตลอดจนต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เข้ากับวิธีการทำงานมากขึ้น

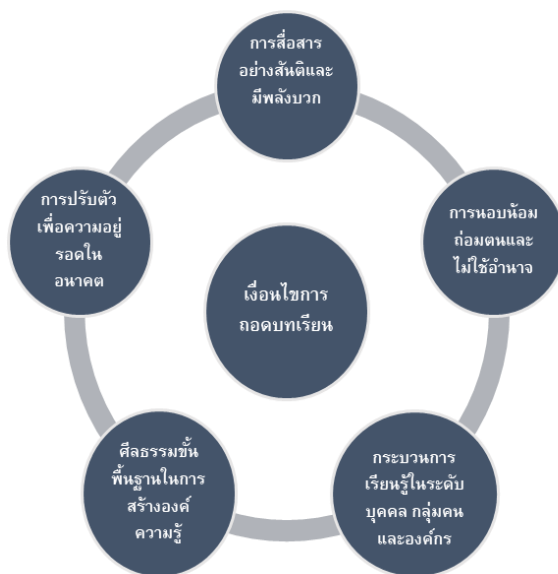
พร้อมต้องเป็นการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น สามารถสร้างความแตกต่างได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ต้องมีการปลูกฝังให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Manville, 2001) งานวิจัยด้านพัฒนานักศึกษาหลายเรื่องในต่างประเทศได้นำเสนอการปรับตัวของการทำกิจกรรมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดการปรับตัวของกลุ่มนักศึกษา กลุ่มองค์กร กิจกรรม และนักศึกษา สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกใหม่ งานวิจัยของ Tong Jingji คณะวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัย Huzhong สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้พูดถึงกระบวนการปรับตัวของกิจกรรมนักศึกษาได้นำเสนอว่า แรงบันดาลใจและวิวัฒนาการการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของกลุ่มนักศึกษา ต้องสามารถพัฒนาการเรียนรู้ที่ให้เกิดการปรับตัวทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การจัดกิจกรรมทุกครั้งต้องสามารถชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมนักศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนคติของนักศึกษา ด้วยการลงลึกเข้าไปในเนื้อหา กิจกรรม (Apssa, 2008) ในขณะที่ Dr. Howard Wang จากมหาวิทยาลัย California State ได้นำเสนอเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้ของกลุ่มนักศึกษาว่า การสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดีเกิดการปรับตัวในกลุ่มศึกษานั้น จะต้องมีการสร้างชุมชนการเรียนรู้และได้รับข้อเสนอแนะแนวทางที่ดีจากกลุ่มนักศึกษาตนเอง ต้องมีแนวทางในการจัดการความรู้ (Apssa, 2008) จากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมนักศึกษาจะต้องถูกออกแบบให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักว่า “...กิจกรรมนักศึกษาที่ทำลงไปต้องวางแผนเรื่องผลลัพธ์ด้วย ไม่ใช่เพื่อให้ได้ทำ เพราะสิ่งที่เหลือจากการทำกิจกรรมนั้นคือบทเรียน ไม่ใช่ตัวกิจกรรม ฉะนั้นแล้วการ

ถอดบทเรียนหรือการสรุปกิจกรรมทุกครั้ง จึงเป็นสิ่งสำคัญและอยากบอกว่า นี่คือเหตุผลของการทำกิจกรรมที่แท้จริง กิจกรรมนักศึกษาต้องสนใจเรื่อง กระบวนการว่ามันให้อะไรเรา เพราะกระบวนการทำกิจกรรมนี้แหละ ที่จะเป็นความรู้ หรือชุดความรู้ในการปรับตัวในชีวิตการทำงาน กิจกรรมนักศึกษา ต้องสามารถประยุกต์จากห้องเรียนด้วย การออกแบบกิจกรรมจะต้อง สอดคล้องกับยุคสมัย เพราะเราต้องมีชีวิตรอดสำหรับอนาคตอีกด้วย...” นายมาหารูเม (นามสมมติ) จากประสบการณ์การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลหลัก และกระแสการเปลี่ยนแปลงที่กล่าวถึงในเอกสารทางวิชาการข้างต้น ชี้ให้เห็น ว่า การถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษา ต้องอาศัยเงื่อนไขที่เป็นมุมมองของการปรับตัวเพื่อให้การถอดบทเรียนนั้นมีความหมายและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น พร้อมตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ยุคปัจจุบันได้อีกด้วย

สรุป

ผลการวิจัยนี้ได้ทราบถึงเงื่อนไขการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษา อันเป็นเงื่อนไขที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการถอดบทเรียนกิจกรรม นักศึกษา การวิจัยนี้ใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยาแนวอรรถปริวรรต เพื่อ วิเคราะห์ตีความหมาย ทำความเข้าใจความหมาย ระบบคุณค่าทางความคิด ความรู้สึกตามการรับรู้ของประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก อันจะเป็นคุณค่า และชุดความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ผู้พบปะสังสรรค์กับปรากฏการณ์ใน อดีต ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษาต้อง อาศัยเงื่อนไขสำคัญหลัก 5 ประการคือ 1) ศีลธรรมขั้นพื้นฐานในการสร้าง องค์ความรู้ 2) การนอบน้อมถ่อมตนและไม่ใช้อำนาจ 3) การสื่อสารอย่าง สันติและมีพลังบวก 4) การเกิดกระบวนการเรียนรู้ในระดับบุคคล กลุ่มคน

และองค์กร และ 5) การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในอนาคต จากเงื่อนไข ทั้ง 5 ประการข้างต้น ถือเป็นปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาจากรอบ 1 ทศวรรษ (พ.ศ. 2552 – 2561) ของผู้นำนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้งนี้ผลการศึกษาสอดคล้องกับการรวบรวม เอกสารทางวิชาการได้อย่างลงตัว และถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเป็น แนวทางของกระบวนการถอดบทเรียนในกิจกรรมนักศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ ออกแบบบทสรุปเงื่อนไขการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษาให้เป็นภาพกรอบ แนวคิด เพื่อง่ายต่อการนำไปใช้และทำความเข้าใจ ดังนี้

ภาพที่ 1 เงื่อนไขกระบวนการถอดบทเรียนกิจกรรมนักศึกษา
หมายเหตุ. จาก อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

References

- Appsa. (2008). Promoting the All-around Development of Students. *Proceedings of the International Conference in Asia Pacific Student Services Association*. (pp. 32-33). China: Huazhong University of Science and Technology.
- Buddhist Process Leadership Development Project. (2019). Kindly communicating. Bangkok: The Office of the Fund supports health promotion.
- Chelong, A. (2014). *Study of student attitude towards student activities, Prince of Songkla University Pattani campus (Research Report)*. Pattani: Prince of Songkla University.
- Chelong, A. (2015). *The study of life skills in 21st century among student of Faculty of Science and Technology Prince of Songkla University, Pattani campus (Research Report)*. Pattani: Prince of Songkla University.
- Chetchaoulit, T. (1998). *Development of various aspects of early adulthood*. Retrieved January 12, 2020. From www.baanjomayut.com/library_2/extension1/concepts_of_developmental_psychology/025.html
- Chotiban, P. (2015). Peaceful communication to coexist on diversity. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 2(1), 79-83
- Diekelmann, N., & Allen D. (1989). *Hermeneutic Analysis of the NLN's Criteria for the Appraisal of the Baccalaureate Programs*. New York: National League for Nursing.
- Heidegger, M. (1962). *Being and Time* (MacQuarrie J., & Robinson E trans). New York: Harper & Row.

- Kwon, O. (2015). *Waiting to finish university is already late*. Nonthaburi: Pran Printing.
- Manville, B. (2001). Learning in the new economy. *Leader to leader*, 20(4), 36-45.
- Marquardt, M. J. (2002). *Building the learning organization: Mastering the 5 elements for corporate learning*. United States of America: Nicholas Brealey Publishing.
- Ngamwittayapong, O. (2006). *Learning process in Thai society and change: from community era to modern development*. Bangkok: College of Social Management.
- Office of the Higher Education Commission. (2012). Higher Education Plan Framework (pp.98-99). Bangkok: Ministry of Education.
- Office of the Higher Education Commission. (2012). Summary of the Asia Pacific Student Affairs Association Seminar (pp.45-48). Bangkok: Ministry of Education.
- Panich, V. (2013). How learning happens (61-62). Bangkok: SR Printing.
- Plainoi, S. (2006). *Lessons of Transcription of Civil Society Knowledge Management*, Nakhonpathom: Mahidol University: P.A. Living Co., Ltd.
- Suwannaprathet, N. (2001). *Student activities of Lower Northern Rajabhat Institute*. Phitsanulok: Pibulsongkram Rajabhat University.
- Trisuriyathama, P. (2017). *Past (former intelligence)*. Bangkok: Open Society.

Wasi, P. (2005). Knowledge Management: The Process of Releasing Humans to Potential, Freedom and Happiness. Bangkok: Institute for the Promotion of Knowledge Management for Society.

Wasi, P. (2015). *Learning to change*. Bangkok: SR Printing.

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคม วัฒนธรรม และการพัฒนามนุษย์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: Abdullah.c@psu.ac.th

Linguistic Landscape in Thailand: A Case Study of Languages Used on Signs at Suvarnabhumi International Airport

Wipapan Ngampramuan
Faculty of Liberal Arts, Mahidol University

Received: August 17, 2022
Revised: November 28, 2022
Accepted: December 2, 2022

Abstract

This paper focuses on the languages used on signs at Suvarnabhumi International Airport, the main international airport of Thailand and one of the leading aviation hubs in Asia. Knowing the language trend on signs at this airport could be beneficial to other airports because airport authorities could use the research results to consider which languages to include on their signs. In 2009, the biggest group of signs at the airport were bilingual Thai and English (57%), while only 2.4% of signs were trilingual (Thai, English and Chinese or Arabic or Japanese). Over a decade, by 2021, the number of Chinese tourists in Thailand was continuously increasing. This triggered the research question as to whether the increase in the number of Chinese tourists would influence the choice of languages used on signs at the airport. The current study reported that the number of signs at the airport increased 2.3 times from 401 in 2009 to 914 in 2021. The number of signs containing Chinese increased from 5.7% in 2009 to 22.1% in 2021. Moreover, the number of trilingual Thai, English and Chinese signs increased from 2.4% in 2009 to 11.7% in 2021. This implies that the number of Chinese tourists influenced the inclusion of Chinese on signs. However, the role of Chinese as a foreign language on signs was not as significant

as the role of English, the world's most important international language, which was widely used on signs at Suvarnabhumi International Airport and is still considered the principal foreign language in Thailand.

Keywords

Linguistic landscape, Linguistic landscape in Thailand, Airport, Signs, Thailand

ภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์ในประเทศไทย: กรณีศึกษา ภาษาที่ใช้บนป้าย ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

วิภาพรรณ งามประมวญ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาภาษาที่ใช้บนป้ายในท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นสนามบินหลักของประเทศไทยและเป็นหนึ่งในสนามบินที่สำคัญของเอเชีย การรู้แนวโน้มภาษาที่ใช้บนป้ายในท่าอากาศยานนี้ สามารถเป็นประโยชน์กับท่าอากาศยานอื่นๆ ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานสามารถใช้ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ในการพิจารณาว่าควรเพิ่มภาษาใดบ้างลงบนป้าย ในปี พ.ศ. 2552 ป้ายที่พบในท่าอากาศยานส่วนใหญ่ คือ ป้ายสองภาษา ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (57%) ส่วนป้าย 3 ภาษา (ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ, ภาษาจีน, ภาษาอารบิก หรือภาษาญี่ปุ่น) มีเพียง 2.4% เท่านั้น กว่า 1 ทศวรรษที่ผ่านมา ในปี 2564 จำนวนนักท่องเที่ยวจีนในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นได้ต่อเนื่อง จึงเป็นที่มาของคำถามวิจัยว่า ปริมาณนักท่องเที่ยวจีนที่เพิ่มขึ้นนี้จะส่งผลต่อการเลือกใช้ภาษาบนป้ายในท่าอากาศยานแห่งนี้หรือไม่ งานวิจัยชิ้นนี้พบว่าปริมาณป้ายในท่าอากาศยานเพิ่มขึ้น 2.3 เท่าจาก 401 ป้ายในปี 2552 เป็น 914 ป้ายในปี 2564 ปริมาณป้ายที่มีภาษาจีนเพิ่มจาก 5.7% ในปี 2552 เป็น 22.1% ในปี 2564 ยิ่งไปกว่านั้นปริมาณป้ายสามภาษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เพิ่มขึ้นจาก 2.4% ในปี 2552 เป็น 11.7% ในปี 2564 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปริมาณนักท่องเที่ยวชาวจีน มีผล

ต่อการเพิ่มภาษาจีนลงบนป้าย อย่างไรก็ตาม บทบาทของภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศบนป้าย ยังคงไม่สามารถเทียบเท่ากับบทบาทของภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางที่สำคัญที่สุดของโลกได้ ภาษาอังกฤษได้ถูกใช้อย่างแพร่หลายในท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ และยังคงเป็นภาษาต่างประเทศหลักที่สำคัญในประเทศไทยอีกด้วย

คำสำคัญ

ภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์, ภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์ในประเทศไทย, สนามบิน, ป้าย, ประเทศไทย

Introduction

The tourism industry has long been considered one of the most important sectors generating income for Thailand, and it is seen by the government as a key driver of economic development (Ministry of Tourism and Sports of Thailand, 2022). Prior to the COVID-19 outbreak in 2020, Thailand welcomed 39,916,251 tourists in 2019, in comparison with 14,149,841 tourists visiting in 2009 (Ministry of Tourism and Sports of Thailand, 2022). It can be seen that in just over a decade, the number of international visitors to Thailand increased 2.8 times.

It is interesting that in 2009, there were 815,708 Chinese tourists, while in 2019, there were 10,997,169 Chinese tourists visiting Thailand (Ministry of Tourism and Sports of Thailand, 2022), which indicates that the number of Chinese tourists increased around 13.5 times. Owing to the dramatic rise in the figure of Chinese tourists, the researcher hypothesized that the Chinese language should be more regularly used on signs at Suvarnabhumi Airport and questioned whether the role of Chinese would be more important than the role of English on signs at the airport or not. These hypotheses led to the two research objectives given below.

Research Objectives

The objectives of this research are

- 1) To explore the relevance between the rise in the number of Chinese tourists and the presence of the Chinese language on signs at Suvarnabhumi Airport; and
- 2) To find out about the role of the Chinese language on signs at the airport in comparison with English and other foreign languages.

Literature Review

As this paper focuses on the languages used on signs, it directly involves the linguistic landscape, which is the study of language texts in public areas (Shohamy, 2019). In addition, because the work also looks at the roles of various languages on signs, it is closely related to the field of multilingualism or the use of more than one language (Rubino, 2019). This section discusses some of the important studies on linguistic landscape and multilingualism worldwide and in Thailand.

Linguistic Landscape and Multilingualism on Signs

Landry and Bourhis (1997, p. 25) defined ‘linguistic landscape (LL) as “the language of public road signs, advertising billboards, street names, place names, commercial shop signs, and public signs on government buildings combine to form the linguistic landscape of a given territory region, or urban agglomeration”. The studies of the linguistic landscape started from the assumption that signs can express other things beyond just the languages they displayed (Kallen, 2010). It is believed that the linguistic landscape can reveal the social context or the multilingual nature of a society if more than one language is found (Gorter, 2006).

Previously, most of the linguistic landscape studies were conducted under the theme of multilingualism in order to find out which language was dominant in multilingual cities as presented in the work by Backhaus (2007), Lawrence (2012) and Rubino (2019).

Backhaus (2007) conducted his research into multilingualism in Japan, with a focus on power and solidarity in society. The signs were divided by the sense of ownership into *official*, or the signs that belonged to the government, and *nonofficial* or the signs that belonged to private businesses. The research found that multilingual signs could still be found in many places around Tokyo and that both official and nonofficial multilingual signs contained more English than Japanese. In relation to Backhaus’ work, this research hypothesized that in spite of Thailand being a monolingual society, the signs at Suvarnabhumi Airport should

contain more English than Thai, owing to the fact that non-Thai travelers cannot read Thai. In addition, there should be an increase in the number of signs with the Chinese language in comparison with the data in 2009 because of the dramatic rise in Chinese visitors to Thailand in recent years before the pandemic started in 2020.

In 2012, Lawrence (2012) conducted research into the existence of English, Korean, ‘Konglish’ (a mixture of English and Korean), and Chinese on public signs in seven regions of Seoul, the capital city of South Korea. The signs were analyzed based on (1) languages, (2) locations and (3) domains. The study revealed that there was an inverse correlation between English and Korean. If English signs increased, Korean signs would decrease, and vice versa. On the other hand, there was a positive correlation between English and Konglish, so if English signs increased, Konglish signs would also increase. Lawrence (2012) came to the conclusion that in the linguistic landscape of contemporary Korea, English was regarded as the dominant foreign language, which also served as a marker of modernity, luxury and youth.

Rubino (2019) conducted research into bilingualism on signs in two areas in Sydney, Australia, where Italian immigrants and Italian Australians lived. The signs were categorized into two main groups, namely bilingual English and Italian signs, and trilingual Italian, Italian dialect and English signs. The work focused on the use of the languages in shops and restaurants in order to index ‘Italianness’ and appeal to customers by letting them feel a sense of authenticity and/ or professionalism. The research found that most of the bilingual English-Italian signs displayed the same messages, using English with smaller letters underneath the Italian to help readers feel that Italian was the principal culture; hence, the Italianess. Moreover, English was added as a complementary language for communicating with customers of non-Italian descent. The results from Rubino’s research could be similar to the use of English on signs at Suvarnabhumi Airport in that English is widely used for communication and clarification of the original language, Thai.

Linguistic Landscape in Thailand

Huebner (2006) did his research into the linguistic landscape in Bangkok, Thailand by collecting data from fifteen areas to discover the influence of English as a global language on Thai society by focusing on the codemixing between English and Thai signs and the influence of other foreign languages on signs. Huebner (2006) categorized signs into *government* and *nongovernment* to see which language played a leading role on signs owned by the two groups. The research revealed that there were more monolingual Thai signs than bilingual Thai and English signs among the government signs, while the nongovernment signs contained more bilingual Thai and English than monolingual Thai.

Ngampramuan (2009) conducted research into the linguistic landscape on signs at major public transport hubs in Thailand with a focus on the role of English for wider communication on signs in three major public transport hubs, namely (1) Suvarnabhumi International Airport, (2) Don Muang Airport, which was then used for domestic flights, and (3) the Southern Bus Terminal, which was used mainly by local people. The signs were categorized based, first, on the sense of ownership into *official* and *commercial* and, second, on the languages they displayed, namely monolingual, bilingual, trilingual and multilingual, to see the role of foreign languages, if any, on signs in these transport hubs.

At the three transport hubs, Ngampramuan found that there were 401 signs in total: 125 official signs (31.2%) and 276 commercial signs (68.8%). The results showed that English was the most frequently used foreign language on signs at Suvarnabhumi Airport, as there were 383 signs (95.5%) containing English out of 401 signs, but there were only 23 signs (5.7%) containing Chinese. In the official group, there were 21 monolingual English signs (5.2%), while there were 117 monolingual English signs (29.1%) in the commercial group. The numbers of bilingual Thai and English signs were quite similar for both groups: 96 official Thai and English signs (23.9%) and 99 commercial Thai and English signs (24.6%). There were only 10 trilingual signs (2.4%), which displayed Thai, English

and Japanese or Arabic or Chinese. In addition, all of these 10 signs belonged to the commercial group, which means there were no trilingual signs that belonged to the airport (Ngampramuan, 2009).

Although other foreign languages, namely Japanese, Arabic and French were present on some of the signs, their roles were not significant as there were only 8 signs (1.5%). Finally, the research concluded that the existence of English on signs was associated with the target audience and the number of international visitors at each data collection site because English signs were found at Suvarnabhumi Airport the most, followed by Don Muang Airport and the Southern Bus Terminal (Ngampramuan, 2009).

In another study, Suaykratok (2018) stated in his work about the inclusion of a minority language on public signs in the South of Thailand that the inclusion of the minority language, or Malaysian, on signs would make visitors from Malaysia feel more welcome, and feel better about Thailand. Similarly, as one-thirds of the international tourists visiting Thailand in 2015-2019 were Chinese, the present researcher hypothesized that the airport should display more Chinese signs so that Chinese tourists could feel more welcome.

Methodology

The data, i.e., the photos of signs in this research, were collected from Suvarnabhumi Airport between June and August 2021. Prior to taking photos of signs at the airport, it was necessary for the researcher to send a letter to the authorities and ask them for permission for safety and security reasons. The data were collected from all main areas at the airport, ranging from the arrival hall, the departure hall, check-in counters and all the way to the gates. All signs that were salient to travelers were collected and counted as part of the data. Repetitive signs, which were exactly the same, such as the exit sign, would be counted as one. In total, 914 signs were used for data analysis in this research.

With regard to the research methodology, linguistic landscape studies allow researchers to apply various kinds of methodology and multidisciplinary approaches for a better understanding depending on each individual study (Gorter, 2006). This study deployed mixed methods as the data were collected from the real world setting, Suvarnabhumi Airport, and then categorized based on the ownership and languages. The analyses were based on the number of signs, related theories in previous studies, the researcher's observations and analyses and the information from interviews with some airport officials.

In general, data in linguistic landscape studies are categorized based on the sign ownership into *top-down* (a sign that belongs to the state and/ or central bureaucracies), and *bottom-up* (a sign that belongs to autonomous social actors or individuals) (Shohamy, 2006; Backhaus, 2007; Ngampramuan, 2016). Therefore, in this research, signs would be also categorized based on the ownership into top-down and bottom-up to see which group contains more English or Chinese signs. The term 'top-down' in this paper, refers to the signs owned by the airport, and 'bottom-up' refers to signs belonging to airlines, commercial shops and private businesses.

In addition, in order to study multilingualism on signs, Buchstaller and Albanides (2019), Ngampramuan (2016) and Rubino (2019) noted that signs can be categorized based on the languages they display into *monolingual signs*, containing only one language; *bilingual signs*, containing two languages; *trilingual signs*, containing three languages, and *multilingual signs* containing more than three languages. To examine the language trend of signs at Suvarnabhumi Airport, the data in this paper would also be categorized into (1) the ownership – top-down and bottom-up – and (2) the languages on signs – monolingual, bilingual, trilingual and multilingual – to see the language trend in each type of ownership.

Results

The results based on the two research objectives can be found in Table 1.

Table 1 Languages on Signs at Suvarnabhumi Airport

	Monolingual				Bilingual			Trilingual			Multilingual		Total
	Thai	English	Chinese	Others	Th+ Eng	Eng+ Ch	Others	Th+Eng+Ch	Th+Eng+Jap	Others		Others	
Top-down	21	90	5	8	208	24	30	55	1	2	6	33	483
Bottom-up	10	136	12	2	118	44	13	52	1	27	9	7	431
Total	31	226	17	10	326	68	43	107	2	29	15	40	914

Th = Thai, Eng = English, Ch = Chinese, Jap = Japanese

According to Table 1, it can be seen that there were 914 signs found at the airport in 2021, which increased 2.3 times in comparison with the data at the same airport in 2009. In 2021, there were relatively fewer more top-down signs (52.8%) than bottom-up signs (47.2%), while there were clearly more bottom-up signs (68.8%) than top-down signs (31.2%) in 2009.

The biggest group of signs was bilingual signs (47.8%), followed by the group of monolingual signs (31.1%) in second place and the group of trilingual signs in last place (15.1%). In comparison with the data in 2009, the number of trilingual signs increased 13.8 times to 138 signs in 2021. Nevertheless, in 2021, there was only a small percentage of multilingual signs (0.5%). There were also 40 signs labelled 'Others' as they did not fall into any of the aforementioned categories because they contained only pictures, maps, numbers, symbols or QR codes.

Based on the group of monolingual signs, for both top-down and bottom-up signs, monolingual English signs were more frequently found than other languages at Suvarnabhumi Airport (see Figure 1). In addition, the languages found on monolingual signs were English (24.7%), Thai (3.4%) and Chinese (1.8%). The other 10 monolingual signs contained Arabic, Japanese, Korean, and Vietnamese.

Figure 1 A monolingual English sign (bottom-up)

Note. From Wipapan Ngampramuan

As for the category of bilingual signs, both top-down and bottom-up signs mainly used Thai and English ($n = 326$ or 35.6%) as the two main languages (see Figure 2), while there were only 68 signs (7.4%) containing English and Chinese (see Figure 3). Finally, the other 43 bilingual signs (4.7%) contained English and Arabic, Japanese, Korean, Russian, or Vietnamese.

Figure 2 A bilingual Thai and English sign (top-down)

Note. From Wipapan Ngampramuan

Figure 3 A bilingual English and Chinese sign (bottom-up)

Note. From Wipapan Ngampramuan

Regarding the group of trilingual signs, there were only three languages commonly found together, namely Thai, English and Chinese (11.7%) (see Figure 3). The proportion of these trilingual signs was quite similar for both top-down ($n = 55$) and bottom-up ($n = 52$). It can be seen that the number of trilingual signs at Suvarnabhumi Airport in 2021 was 13.8 times higher in comparison with the number of signs in 2009.

Apart from English, Thai and Chinese, other foreign languages found on multilingual signs were Russian, Arabic, Japanese and Korean (see Figure 4), but the number of multilingual signs at this airport was rather low ($n = 15$ or 1.6%).

Figure 4 A multilingual English, Chinese, Korean and Russian sign (top-down)

Note. From Wipapan Ngampramuan

Discussion and Conclusion

According to the numerical results in Table 1, it can be summarized that, in 2021, signs at Suvarnabhumi Airport significantly increased 2.3 times from 401 signs in 2009 to 914 signs. In addition, in 2021, the role of Chinese on signs at Suvarnabhumi Airport markedly increased in comparison with its role at the same airport in 2009. Despite the high rise, out of 914 signs, there were 241 signs (26.4%) containing Chinese, while there were 705 signs (77.1%) containing English. This can lead to the conclusion that although the role of Chinese as a foreign language on signs at Suvarnabhumi Airport has definitely increased, it is still not as prevalent as the role of English, which has been used as the main foreign language on signs at Thai airports for a long time.

Regarding the division of signs based on ownership into top-down and bottom-up to see the number of signs in each group, and the language choices in comparison with the previous study in 2009, the current research shows that top-down signs increased 3.8 times from 125 signs to 483 signs in 2021. Interestingly, in 2009, the airport did not have any trilingual sign (0%) but mainly bilingual Thai and English signs; however, in 2021, the airport owned 58 (6.3%) trilingual signs, 55 of which contained Thai, English and Chinese (6.0%). Based on an interview with an airport official who was directly involved with the sign-making process, he revealed that the airport saw the importance of Chinese as the third language on signs as there had been a growing number of Chinese tourists visiting Thailand in recent years. In addition, if possible, the airport planned to replace all bilingual Thai and English signs with trilingual Thai, English and Chinese signs because of the usefulness of the Chinese language, since most of the Chinese visitors could not understand English as easily as Chinese. As long as these visitors needed to follow the airport's strict regulations, signs were considered necessary as a medium for communication between the airport authorities and the Chinese tourists because not many officers at the airport could speak Chinese. Therefore, if the signs contained information in Chinese, Chinese tourists could easily follow the

airport instructions and regulations. Apart from Thai, English, and Chinese, in 2021, other foreign languages found on signs (2.5%) were Russian, Japanese, Arabic, Korean and Vietnamese.

As for the group of bottom-up signs, in 2021, the number of signs increased 1.5 times from 276 signs to 431 signs. In the past, the number of bottom-up signs ($n = 276$) was 2.2 times higher than the top-down signs ($n = 431$), while at present, the number of top-down signs ($n = 483$) was higher than the bottom-up signs ($n = 431$). According to an interview with another airport official, the airport has tried to have more signs in all necessary areas to facilitate movement and instruct not only Chinese but also other international tourists because the officers took the view that signs were permanent, and they could give information to visitors every day and at any time. If signs were useful and clear enough, people did not have to ask for more information from the airport staff. This could help to reduce the staff's work and save time for visitors rather than waiting in line to ask for help.

In 2021, bilingual Thai and English signs were still the biggest category at the airport as they were in 2009. The official who was interviewed admitted that it was easier to add more Thai and English signs because most of the airport officers knew these two languages. However, if it was necessary to make a Chinese sign, they sometimes needed to wait for help from the staff members with a good knowledge of Chinese or ask for help from other government agencies if signs required long Chinese messages. They did not want to use 'Google Translate' or other translation software, as it could incorrectly translate messages, which could lead to problems for passengers and adversely affect the image of the airport and the country. Nevertheless, if the airport could get some help with the Chinese language and an increased budget, the airport would like to change bilingual Thai and English signs into trilingual Thai, English and Chinese signs to make Chinese tourists feel more welcome and enable them to understand the information and regulations at the airport more easily. However, the airport considered having Chinese as an additional language besides English but not replacing English

as English could still reach wider groups of audience and make the airport look international and standard like other international airports in the region and around the world.

In conclusion, in response to the two research objectives, the researcher has discovered that the rise in the number of Chinese tourists positively influenced the presence of more Chinese signs at Suvarnabhumi Airport in 2021, as the number of Chinese signs increased 13.8 times from 10 to 138 signs in 2021. In addition, the airport plans to add more Chinese messages on their new signs to complement English but not to replace English, so English would still keep its position as the main foreign and international language at Suvarnabhumi Airport. In addition, with regard to the language frequency on signs at the airport, it can be summarized that the language that was most frequently found on signs was English, followed by Thai and Chinese, in that order. Despite having other foreign languages – Russian, Japanese, Arabic, Korean and Vietnamese – on signs, these languages played very minor roles at the airport.

Based on the results and discussion, this paper suggests that, if possible, other airports in Thailand should include more Chinese messages on signs, as they could enhance Chinese tourists' understandings about the regulations, procedures and other information at the airports, which could help to lessen the work of airport officials, as well as making Chinese visitors feel more comfortable. At other international airports that are not regularly visited by Chinese tourists, English should still be the most useful international language, as it can reach a greater number of visitors than any other languages and will give the airports an appearance that follows the standards of other international airports around the world.

References

- Backhaus, P. (2007). *Linguistic landscape: A comparative study of urban multilingualism in Tokyo*. Multilingual Matters.
- Buchstaller, I., & Alvanides, S. (2019). Investigating the bilingual landscape of the Marshall Islands. In M. Pütz, & N. Mundt (Eds.), *Expanding the linguistic landscape: Linguistic diversity, multimodality and the use of space as a semiotic resource* (pp.203-228). Multilingual Matters.
- Gorter, D. (2006). Introduction: The study of the linguistic landscape as a new approach to multilingualism. *International Journal of Multilingualism*, 3(1), 1-6.
- Huebner, T. (2006). Bangkok's linguistic landscapes: Environmental print, codemixing and language change. *International Journal of Multilingualism*, 3(1), 31-51.
- Kallen, J. L. (2010). Changing landscapes: Language, space and policy in the Dublin linguistic landscape. In A. Jaworski & C. Thurlow (Eds.), *Semiotic landscapes: Language, image, space* (pp. 41-58). Continuum.
- Landry, R., & Bourhis, R. Y. (1997). Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology*, 16(1), 23-49.
- Lawrence, B. (2012). The Korean English linguistic landscape. *World Englishes*, 31, 70-92.
- Ministry of Tourism and Sports of Thailand. (2022). *Tourism receipts from international tourist arrivals 2009 (Statistics)*. <https://www.mots.go.th/news/category/539>
- Ministry of Tourism and Sports of Thailand. (2022). *International tourist arrivals to Thailand 2020 (Jan-Dec)*. <https://www.mots.go.th/news/category/599>

- Ngampramuan, W. (2009). *Linguistic landscape: A case study of signs in major transport hubs in Thailand* [Unpublished master's thesis]. The Open University.
- Ngampramuan, W. (2016). *English as a lingua franca in Thailand: A case study of English used on signs in tourist domains* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Nottingham.
- Rubino, A. (2019). Multilingualism in the Sydney landscape: The Italian impact. In A. Chick, P. Benson, & R. Moloney (Eds.), *Multilingual Sydney* (pp. 180-192). Routledge.
- Shohamy, E. (2006). *Language policy: Hidden agendas and new approaches*. Routledge.
- Shohamy, E. (2019). Linguistic landscape after a decade: An overview of themes, debates and future directions. In M. Pütz, & N. Mundt (Eds.), *Expanding the linguistic landscape: Linguistic diversity, multimodality and the use of space as a semiotic resource* (pp. 25-37). Multilingual Matters.
- Suaykratok, P. (2018). *Inclusion of the minority language on public signs: Multilingualism in the deep South of Thailand* [Unpublished master's thesis]. National Institute of Development Administration.

Author

Wipapan Ngampramuan (Ph.D.)
Faculty of Liberal Arts, Mahidol University
E-mail: wipapan.nga@mahidol.edu

INFLATION: Challenges and Threats to Economic Growth in ASEAN

Inpong Louangrath
International College, Bangkok University

Received: August 30, 2022

Revised: December 1, 2022

Accepted: December 8, 2022

Abstract

The purpose of this paper is to examine the threats and challenges of inflation faced by the ASEAN economies. The data used in this study included historical data of inflation rates, GDP growth, and exchange rates. The sample size came from 550 weeks of weekly exchange rate. This paper employed autoregressive model to obtain predictive functions of inflation and its effects under ERPT and the Prospect Theory. The average inflation for the group is 6.433 ± 3.98 , as compared to the GDP growth rate of 4.144 ± 1.37 . There is a short fall of 2.289 percent; this is a significant creeping inflation ($p = 0.047$). Among the ASEAN countries, only Philippines showed significant economic growth ($p = 0.043$). Inflation rates for the US and EU area are 8.6 percent and 8.98 percent. These major economies are expected to grow by 2.0 and 2.7 percent respectively. In contrast, the expected economic growth for ASEAN is 5.51 percent and the expected inflation is 10.41 percent. Inflation in the ASEAN exceeds economic growth by 4.10 percent. ASEAN's economic growth is threatened by inflation. Lacking unified policies, ASEAN countries are left to tackle these problems.

Keywords

ASEAN, ERPT, Exchange rate, Growth model, Inflation

เงินเฟ้อ: ความท้าทายและภัยคุกคามต่อการเติบโต ทางเศรษฐกิจในอาเซียน

อินทร์พงษ์ หลวงราช

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบภัยคุกคามและความท้าทายของอัตราเงินเฟ้อที่เศรษฐกิจอาเซียนเผชิญ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้รวมถึงข้อมูลในอดีตของอัตราเงินเฟ้อ การเติบโตของ GDP และอัตราแลกเปลี่ยน ขนาดตัวอย่างมาจาก 550 สัปดาห์ของอัตราแลกเปลี่ยนรายสัปดาห์ บทความนี้ใช้แบบจำลอง autoregressive เพื่อให้ได้ฟังก์ชันการทำนายของอัตราเงินเฟ้อและผลกระทบภายใต้ ERPT และ Prospect Theory อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยของกลุ่มอยู่ที่ 6.433 ± 3.98 เมื่อเทียบกับอัตราเติบโตของ GDP ที่ 4.144 ± 1.37 มีการลดลงเล็กน้อยที่ 2.289 เปอร์เซ็นต์; นี่คือการเงินเฟ้อที่คืบคลานอย่างมีนัยสำคัญ ($p = 0.047$) ในกลุ่มประเทศอาเซียน มีเพียงฟิลิปปินส์เท่านั้นที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ ($p = 0.043$) อัตราเงินเฟ้อสำหรับพื้นที่สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปอยู่ที่ 8.6 เปอร์เซ็นต์และ 8.98 เปอร์เซ็นต์ เศรษฐกิจหลักเหล่านี้คาดว่าจะเติบโตร้อยละ 2.0 และ 2.7 ตามลำดับ การเติบโตทางเศรษฐกิจที่คาดการณ์ไว้สำหรับอาเซียนอยู่ที่ร้อยละ 5.51 และอัตราเงินเฟ้อที่คาดการณ์ไว้ที่ร้อยละ 10.41 อัตราเงินเฟ้อในอาเซียนสูงกว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 4.10 การเติบโตทางเศรษฐกิจของอาเซียนถูกคุกคามจากภาวะเงิน

เพื่อ เพราะขาดนโยบายที่เป็นเอกภาพ ประเทศในอาเซียนจึงถูกทิ้งให้จัดการ
กับปัญหาเหล่านี้

คำสำคัญ

อาเซียน, ERPT, อัตราแลกเปลี่ยน, รูปแบบการเติบโต, อัตราเงินเฟ้อ

1. Introduction

The Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) is a political and economic union of 10-member countries in Southeast Asia. These countries include: Brunei, Cambodia, Indonesia, Laos, Malaysia, Myanmar, the Philippines, Singapore, Thailand and Vietnam. The specific goals of ASEAN are to promote intergovernmental cooperation and to facilitate economic, political, security, military, educational, and socio-cultural integration amongst its members. Other goals are to promote peace and stability based on the rule of law and the principle of the United Nations Charter. The ASEAN way for member countries is compromise, consensus, and consultation in the informal decision-making process (Goh, 2003). Due to diverse political systems among member states, consensus for collective action is not easy (Leviter, 2010). In 2007 at the 13th ASEAN Summit in Singapore, the ASEAN agreed to form an Economic Community (AEC) (ASEAN Economic Community Blueprint, 2008). The goals of the AEC are free movement of skilled labor, goods, services and investment. ASEAN wants to become a one global market with the hope of increasing its competitiveness and opportunities for development (Rising as One, 2013). In 2022, two years after COVID-19 pandemic and facing the current global economic downturn in post-pandemic period, the economic growth in ASEAN is now facing threats from inflation. The expected growth for ASEAN is 5.51 percent and maximum expected inflation is 10.41 percent; there is an inflationary threat of 4.10 percent to detract ASEAN's real economic growth.

The purpose of this paper is to examine the effects and challenges of inflation on ASEAN economies. The ASEAN market has a combined GDP of 3.2 trillion dollars; it is the fifth largest economic group in the world. This paper is a study of ASEAN economies as a group and individual countries. The study will assess how each member country had been affected by inflation. By mid-2022, the global economy is faced with inflation and possible global recession. In June 2022, the World Bank warned of possible global recession by stating that there is "a protracted period of feeble growth and elevated inflation," as it cut global growth forecasts by 1.2 percentage points to 2.9 percent for 2022. It had predicted growth of 4.1 percent in January of 2022. The Bank explains that COVID-19 pandemic and the Russian invasion of Ukraine are main factors for the looming global recession. According to the World Bank stated that: "The war in Ukraine, lockdowns in China, supply-chain disruptions, and the risk of stagflation are hammering growth. For many countries, recession will be hard to avoid." (The World Bank Press Release, 2022). The Bank further estimated that growth in the U.S. would only be 2.5 percent this year, down from 5.7 percent last year. Europe would see the growth of 2.5 percent compared to 5.4 percent last year. China is expected to grow 4.3 percent this year, down from 8.1 percent last year (VOA, 2022).

The COVID-19 pandemic and the war between Ukraine and Russia are significant causes for the rise in price level. Governments' measures against COVID-19, such as social distancing and restriction on travels, has led to the loss in economic activities. More recently in 2022, with the imposition of economic sanctions on Russian after the military conflict in Ukraine, fuel and food prices rose. The world today faces the threat of inflation. The ASEAN is presently dealing with the adverse effects of inflation. This paper examines the effects of inflation on economic growth in the ASEAN countries and explores monetary policy tools for stakeholders in the ASEAN to cope with inflation.

In the second quarter of 2022, the world faced inflation-led recession. The major economies, such as the US, EU area and Japan experienced the adverse effects of inflation. By June 2022, the US reported that it was facing 8.6 percent inflation. In less than 13 months, the fed raised interest rate 7 times. High inflation was also reported in the EU area where inflation is 8.98 percent. A third major economy is Japan. In June 2022, Japan reported its inflation to be at 2.50 percent; although this number is low, it doubles its previous level of 1.20 percent. These major economies are major markets for the ASEAN countries. Another major market for ASEAN countries is China. China's inflation rate is under control at 2.10 percent.

High inflation is often associated with lower growth and financial crises (Mishkin, 2008). Low inflation may be achieved, but this achievement is not permanent (Rogoff, 2003). There is always a need to fight and keep inflation at bay. Public and private debt must be under control. The labor market must produce job opportunities for people. The rise of commodity prices, such as prices food and fuel, may contribute to inflation. With the market integration at regional level and expansive trade ties between major economies and the ASEAN, for instance, inflation became a global phenomenon (Carney, 2015). This paper touches upon the issue of global inflation because the ASEAN's trading partners are major economies: US, EU area and Japan. Global inflation adversely affects economic growth in these major markets and, thus, directly affects economies in the ASEAN region.

Theories on economic growth—Solow (1956), Lucas (1988), Romer (1990), and Aghion and Howitt (1992)—suggest that there is a relationship between economic growth and inflation (Svensson, 2003; De Gregorio, 1993). Kormendi and McGuire (1985) studied a cross-section of 47 countries during the period 1950-1977 and found that there is a significant negative effect of inflation on growth. A study by Khan and Senhadji (2001) found that healthy inflation must be within certain thresholds; for industrialized countries, inflation should be about 1% and for developing economies, inflation should not exceed 11%. For industrialized countries, inflation below 1% would have a positive effect on the

economy. For developing economies, inflation below 11% has a positive effect on the economy. This finding was confirmed by Ghosh and Phillips (1998) who studied IMF member countries and found that inflation may threaten economic growth. High and fast growth may lead to inflation and in order to slow down inflation, interest rate becomes a tool to manipulate consumption and money supply in the economy. For example, the increase in money supply causes inflation and increasing interest rate helps to bring down that inflation. This relationship between inflation and economic growth may be found in the works of Sidrauski (1967), Brock (1974), or Lucas and Stokey (1987).

The research question presented in this paper is whether the ASEAN's economic growth is threatened by inflation. In answering this question, this paper tested the relationship between inflation, interest rate, and economic growth in the ASEAN region. The correlations between ASEAN's economic growth, exchange rates, and inflation rates were used to determine the effect of inflationary threats on ASEAN's economic growth. The exchange rate pass-through (ERPT) effect was also calculated to verify if domestic inflation among the ASEAN countries was caused by exchange rate fluctuation.

The intended contribution of this paper is to help policy makers and stakeholders to see that inflation threatens economic growth in the ASEAN. The relationship between inflation and economic growth could not be generalized for all countries. This paper shows that despite heavy reliance on export by ASEAN countries, exchange rate pass-through (ERPT) inflationary pressure has no significant risk for the group. However, other structural imbalance, such as trade deficits and domestic inflation, may bring more serious threats to economic growth among ASEAN countries.

2. Literature Review

The conceptual framework of this paper rests on the argument that inflation is caused by excessive money supply (Sims, 1980), exchange rate depreciation (Taylor, 2000), and balance of payment crisis. Inflation in the developed economies resulted from the growth of money supply (Sargent & Wallace, 1981). In developing economies, inflation may come from excessive money supply, exchange rate depreciation, and balance of payment crisis (Montiel, 1989). This paper is a study of the threat of inflation on ASEAN's economic growth. ASEAN countries are developing economies. This paper presents the literature review in two subsections. Section 2.1 explored the relationship between inflation and GDP. Nominal and real GDP differ in that real GDP is adjusted for inflation. In general, a nominal GDP growth rate must exceed inflation rate in order to make real gain in economic growth. Section 2.2 puts the ASEAN international trade into perspective through the concept of exchange rate pass-through (ERPT) inflation which exerts influence on the domestic price level, especially among those ASEAN countries with negative balance of trade.

2.1 Inflation and its effect of GDP growth

Inflation is the increase of price and the corresponding reduction of purchasing power (Walgenbach, Dittrich, and Hanson, 1973). It is measured as annual percentage change in price levels (Mankiw, 2002). Inflation may be caused by excessive money supply (Barro and Grilli, 1994). Since inflation has the effect of reducing purchasing power, it is public policy to keep inflation under control. The rate of growth for money supply must be matched by the growth rate of the economy to avoid inflation (Sidrauski, 1961). Economic growth may come from investment in market production, infrastructure, and education can all grow an economy (Henderson, 2003).

Inflation is one of many factors that correlate to economic growth (Barro, 1996). Some studies showed that there is no relationship between inflation and economic growth (Sidrauski, 1967); others showed a negative relationship (Fisher, 1993) or

positive relationship (Mallik and Chowdhury, 2001). It appears that the relationship is inconclusive; however, deeper analysis shows that the relationship depends on the level of inflation. Higher level of inflation may hinder the rate of return on investment Gultekin (1983). Lower rate of inflation may stimulate spending and economic growth. Ghosh and Phillips (1998), for instance, after studying 145 countries concluded that low inflation stimulates economic growth. Whether the relationship between inflation and economic growth is positive or negative depends on the level of inflation. Low inflation is good and high inflation is bad. High inflation reduces capital accumulation and total factor productivity (Cozier and Selody, 1992). Low inflation may stimulate growth (Mallik and Chowdhury, 2001).

The second issue of inflation and economic growth is the length of time that the economy sustained inflation (Umar and Zubariu, 2012) Datta and Mukhopadhyay (2011) showed that there is causality between inflation and economic growth in the short run. In the short run low inflation stimulates economic growth; in the long run, sustained economic growth causes higher level of inflation and higher level of inflation reverses the direction of the causality. Under these facts, one tool to reduce inflation may logically imply reduction of economic growth. For policy makers and stakeholders, controlling inflation means managing economic growth and managing inflation means controlling inflation.

From the above review, it is concluded that in general inflation has negative effects on economic growth (Orphanides and Solow, 1990; De Gregorio, 1993; and Roubini and Sala-i-Martin, 1995). Economic growth is measured by the growth of the GDP. GDP growth comes from the growth of capital investment. Inflation introduces uncertainties into decision on capital investment (Bruno & Easterly, 1998; Pindyck and Solimano, 1993). For example, inflation reduces capital accumulation and factor productivity (Fischer, 1991, 1993). In a study of the OECD countries, it was found that in the short-run inflation affects the level of productivity (Cozier and Selody, 1992). A study involving 120 countries found that higher level of inflation has a long-run negative effect on the economy (Barro, 1996). There is a consensus in the literature that inflation

negatively affects economic growth (De Gregorio, 1992a, 1992b; see also Motley, 1994).

One way to fight inflation is monetary discipline; monetary policy may be used to limit the money supply of an economy (Melitz, 1987; Neyapti and Ozgur, 2007; Dalmazzo, 2014). Policy aiming to fight inflation is to prevent a condition where "too much money chasing too few goods" (Barth and Bennet, 1975). Central banks may constrain money supply and effectively monitor the velocity of money in order to keep inflation under control. Inflation may be internally created within the economy or passing through exchange rate via international trade.

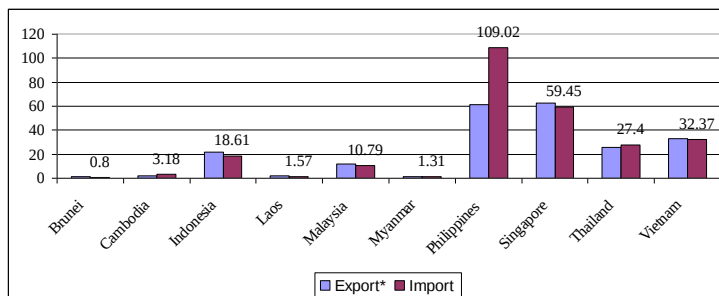
A second source of inflation may come through international trade. One tool to control inflation pass-through exchange rate effect is by pegging the local currency to a foreign currency (Fielding and Bleaney, 2000). Countries with lower inflation will tend to experience lower ERPT (Taylor, 2000). Low inflation expectations produce credible monetary policy, the latter can play a role in shaping the ERPT (Gagnon and Ihrig, 2004; McCarthy, 2007; Ozyurt, 2016). Low ERPT may contribute to effective monetary policy to stabilize inflation and output (Mishkin 2008). Exchange rate pass-through (ERPT) is the degree to which a country's import, producer or consumer prices change in response to a change in its exchange rate.

Changing price level is not possible to control, but at least policy makers can help ease the effect of rising price level. Thus, the best thing to hope for is a low and steady rate of inflation, i.e. a healthy rate of inflation (Hummel, 2007). Some argued that low inflation may lessen the effect of recession (Svenson, 2003); although true, but inflation often goes hand in hand with recession. Low inflation, by default generally promotes continuous economic growth because low inflation stimulates economic growth. However, it is high inflation that is prone to throw the economy into recession. The reason why economists like to see low and steady inflation is because such condition helps the economy to avoid recession.

2.2 Exchange rate pass-through effect inflation

One source of inflation that affects the ASEAN economy is Exchange-rate pass-through (ERPT). Ideally, countries would prefer to have low level of ERPT. Low inflation expectations produce credible monetary policy, the latter can play a role in shaping the ERPT (Gagnon and Ihrig, 2004; McCarthy, 2007; Ozyurt, 2016). Low ERPT may contribute to effective monetary policy to stabilize inflation and output (Mishkin 2008). Thus, monetary policy and ERPT are related to inflation. Some countries in the ASEAN (Cambodia, Laos, and Myanmar) traditionally are dependent on imports and often experienced trade deficits. McCarthy (2000) and Choudhri and Hakura (2006) found that countries with trade deficit generally are exposed to the risk of inflationary from ERPT. Fig. 1 illustrates trade volumes in the ASEAN countries; Philippines is a country with highest level of trade deficit.

Figure 1 Trade balance of ASEAN countries (billion US dollars, 2021).

Note. From IMF Global Economic Outlook, 2022

ERPT is the elasticity of local-currency import prices with respect to the local-currency price of foreign currency. It is often measured as the percentage change, in the local currency, of import prices resulting from a one percent change in the exchange rate between the exporting and importing countries (Goldberg and Knetter, 1997). When exchange-rate pass-through is greater, there is more transmission of inflation amongst countries (Campa and Goldberg, 2005). ERPT may differ from firm to firm in the same

country. Studies of firm-level differences explain why exchange-rate pass-through is not equal to one (Berman, Martin, and Mayer, 2012). Some studies suggest that increase globalization contributed to a decrease in exchange-rate pass-through (Cook, 2014). ERPT deals with imports. There is a connection between imports and domestic inflation. When the country's currency becomes weaker in relations to the currency of a country from which its imports, i.e. US dollar, domestic price level in the importing country will rise even though the price level in the exporting country does not change.

The use of local currency may also help reduce the effect of ERPT (Devereux and Engel, 2001; Bacchetta and Van Wincoop, 2003). However, many ASEAN countries have used US dollar instead of local currency to pay for imports. Among the ASEAN countries, such as Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam allow USD, EUR or RMB in addition to the local currency as a medium of exchange to pay for imports. By so doing, the implementation of monetary policy for purposes of reducing ERPT may be ineffective. Since the ERPT effect is exerted from outside of the country, it must be tackled with monetary policy tools at a macro-level (Gagnon and Ihrig, 2004). The issue of controlling ERPT in the ASEAN is further complicated by the fact that economic development in the ASEAN is unequal. The new members (Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam) are still marked by under-developed markets (Dornbusch & Reynoso, 1989). Under-developed market is characterized by imperfect competition. Imperfect competition may result from the inability of the seller to optimize its position (Besanko, 2012). The use of foreign currencies in the local economy also reflects this market imperfection among the new ASEAN countries.

The ASEAN economy is export driven; as such, the region's exposure to ERPT is unavoidable. As the result, domestic price of goods and services is strongly influence by changes in foreign exchange rate (Taylor, 2000). Thus, a fluctuation in the US dollar, for instance, directly influences the price of imports. For example, the increase of the interest rate by the US Federal Reserve results in stronger US dollar in the international market. Strong US dollar makes imports in the ASEAN more expensive since the local ASEAN

currencies become weaker against the US dollar. This ERPT inflation pressure is difficult to alleviate.

Among the ten ASEAN countries, Philippines has the largest trade deficit. The country runs a trade deficit of 47.73 billion US dollars in 2022. The seriousness of this deficit shows a significance level of $p = 0.0022$. This paper uses this information for estimating ERPT vulnerability by defining ERPT exposure as: $\delta = (1 - F(Z)_{def})ERPT$. The ERPT model is given by:

$$CPI_{adj.} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n CPI(1 - \delta) \quad (1)$$

$F(Z)$ is the cumulative density function (CDF) of a group of observations ($X: x_1, x_2, \dots, x_n$). In this case, the observations are trade balance (export – import) for the ASEAN countries. A standard score (Z) is calculated from this series of observed trade balance: $Z = (x_i - S) / \sqrt{n}$. With known Z , the value of $F(Z)$ or percentage probability of the event or $F(Z)$ is obtained from the Z table. The pValue or the significance level is given by $(1 - F(Z))$. In equation (1) this significance level or pValue is used as an adjustment of the CPI to construct ERPT model. Equation (1) is the inflation caused by exchange rate pass-through (ERPT) effect.

3. Data and methodology

In order to determine ERPT effect, we must know the trade balance status of the country. Table 1 below presents the trade status of ASEAN economies ending the fiscal year 2021. In the ten countries, three countries (Cambodia, Myanmar, and Philippines) experienced trade deficit in 2021. Philippines incurred the most serious trade deficit among the group with significance level of 0.0327. Among the trade surplus countries, no single country had significant trade surplus. Overall ASEAN had the total exports of 1,356,889.4 million dollars and imported 1,234,341.0 million dollars worth of goods. The ASEAN economies experienced a trade deficit of -122,548.4 billion dollars. As a region, ASEAN may be classified as a region with potential ERPT effects due to its overall trade deficit.

Table 1 ASEAN trade balance 2021

ASEAN Countries	Trade (million USD)		Trade Balance (million USD)			Significance Level	
	Export	Import	X_i	$\bar{X}$	$\pm S$	Z	Prob.
Brunei	6,607.7	5,343.2	1,264.5	12,254.8	23,061.4	(0.48)	0.3169
Cambodia	17,412.0	18,968.0	(1,556.0)	12,254.8	23,061.4	(0.60)	0.2747
Indonesia	163,191.8	141,568.8	21,623.0	12,254.8	23,061.4	0.41	0.3424
Laos	5,086.9	5,013.6	73.3	12,254.8	23,061.4	(0.53)	0.2987
Malaysia	233,931.2	189,730.6	44,200.6	12,254.8	23,061.4	1.39	0.0824
Myanmar	16,806.2	17,947.4	(1,141.2)	12,254.8	23,061.4	(0.58)	0.2807
Philippines	65,214.5	95,161.3	(29,946.8)	12,254.8	23,061.4	(1.83)	0.0327
Singapore	374,824.8	329,596.0	45,228.8	12,254.8	23,061.4	1.43	0.0757
Thailand	192,372.8	169,702.6	22,670.2	12,254.8	23,061.4	0.45	0.3258
Vietnam	281,441.5	261,309.5	20,132.0	12,254.8	23,061.4	0.34	0.3664
Total	1,356,889.4	1,234,341.0					
Max	374,824.8	329,596.0					
Min	5,086.9	5,013.6					
Mean	135,688.9	123,434.1					
SD	132,857.0	115,077.8					

Note. From ASEAN Statistical Yearbook 2021, p. 54.

[https://www.aseanstats.org/wp-](https://www.aseanstats.org/wp-content/uploads/2021/12/ASYB_2021_All_Final.pdf)

[content/uploads/2021/12/ASYB_2021_All_Final.pdf](https://www.aseanstats.org/wp-content/uploads/2021/12/ASYB_2021_All_Final.pdf)

3.1 Data on inflation, exchange rate and interest rate

The research question is whether inflation presents a threat to economic growth in the ASEAN. Economic growth is defined by GDP growth. If the GDP growth is smaller than inflation, it means that the economic did not experience real GDP growth or it means that the economy only grows nominally. In order to analyze GDP growth, it is necessary to examine domestic inflation. This paper used three sets of data for this paper. The first set of data consists of exchange rate over a period of 10 years. Weekly spot rate for 550 weeks was used to study the exchange rate pass through (ERPT) effect on domestic inflation and reflect on the type of challenges it presents to the ASEAN economies.

The second set of data consists of current and historical data of inflation rates for the ten countries in ASEAN. This paper examined inflation rates in a span of 30 years to understand the pattern of growth and retraction of the economies and to verify whether there is significant relationship between inflation and economic growth in ASEAN economies. Inflation rate was used because it has an effect on GDP growth. Real GDP growth is the GDP growth adjusted for inflation. If the GDP growth is less than domestic inflation, it means that the country does not experience real growth.

A third set of data consists of GDP growth rate over a period of 30 years for the ASEAN and proxy economies. Major economies included the US, EU area and Japan as a reference group was selected for study. China is also used as a proxy economy to contrast against Western major economies and may be used as a possible market for trade policy re-alignment.

Table 2 presents the inflation, interest, and GDP growth rates of ASEAN economies in a global context. These figures were compared to those of major economies: US, EU area, and Japan. In addition, China was used as a proxy economy for purpose of pointing out that China is a regional economic powerhouse and, as such, by realigning ASEAN's trade direction, the region could reduce its risk exposure so often brought about by western major markets. The experience of the Asian financial crisis of 1997 and series of financial crisis that followed showed that the ASEAN economies are not immune to western economic shock. Despite significant trade and investment activities between China and ASEAN countries, China on had never brought any shocks with negative effects upon the ASEAN. This study looked at the exchange rate movement of RMB overtime to verify the stability of China's currency as it was traded against the US dollar. The stability of China's currency offers a potential buffer to economic shock if ASEAN re-align its trade flows to China and decrease its dependence on western market, such as US and EU area.

Table 2 ASEAN economic growth and inflation

Country & Region	Population (million)	Inflation***		Interest rate (percent)	GDP 2022* (percent)
		2021	2022		
ASEAN:					
Brunei	0.463	2.500	3.20	5.50	3.70
Cambodia	15.993	2.475	7.20	1.02	4.50
Indonesia	274.859	1.551	3.55	3.50	5.01
Laos	7.481	4.900	12.80	3.10	3.80
Malaysia	33.782	2.500	2.80	2.00	5.00
Myanmar	53.886	4.128	13.82	7.00	2.00
Philippines	112.147	4.304	5.40	2.25	6.50
Singapore	5.743	1.560	5.60	0.64	3.70
Thailand	70.078	0.859	7.10	0.50	2.20
Vietnam	99.223	2.034	2.86	4.00	5.03
MAJOR ECONOMIES**					
US	329.500	8.30	8.60	1.75	2.0
Euro area	447,007	8.10	8.98	0.00	2.7
Japan	125.800	1.20	2.50	-0.10	1.70
China	1,402	2.20	2.20	3.45	4.30

*<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2022/April/download-entire-database> (Accessed: June 28, 2022).

**<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/06/07/stagflation-risk-rises-amid-sharp-slowdown-in-growth-energy-markets> (Accessed: June 28, 2022).

***Inflation figures are for 2021 and Q1/2022.

<https://tradingeconomics.com/japan/inflation-cpi> (Accessed: June 28, 2022).

In June 2022, the inflation rate in the ASEAN countries ranges from the low of 2.80 percent (Malaysia) to the high of 13.80 percent (Myanmar). The average in the group is 6.433 ± 3.98 . Meanwhile the percentage growth of the GDP forecasted for 2022 ranges from 2.00 percent (Myanmar) to the high of 6.50 percent (Philippines). The overall economic prospect for the ASEAN does not look promising. The average inflation for the group is 6.433 ± 3.98 compared to the GDP growth rate of 4.144 ± 1.37 . There is a short fall of 2.289 percent. When the economic growth rate cannot keep up with inflation rate, the economy does not have real growth.

ASEAN is faced with the challenge of how to sustain economic growth at a rate higher than inflation. GDP is stated at current or nominal prices. GDP from two periods cannot be compared without adjustments for inflation. Inflation adjusted GDP is called real GDP. Therefore, GDP growth is looked at it in real term by adjusting the growth rate by inflation. GDP growth that is less than inflation rate tells us that there is no real growth. By taking inflation into account, the GDP growth in ASEAN is -2.289 percent because inflation is higher than GDP growth for the group by 2.289 points.

3.2 Methodology and hypothesis testing

Three types of testing were used. Firstly, the level of threats posed by inflation to economic growth in the ASEAN at country and regional levels was tested. Secondly, the impact of ERPT to the ASEAN economies was assessed. As a region depending on export and western market for growth, inflation pressure from weak exchange rate seems to be a potential cause for ERPT. Lastly, it is assumed that the ASEAN countries are exchange economies.

Granger-causality test was used to verify causal relationship between GDP, exchange rate, and inflation. Assume that there are three time series data: X (inflation), Y (GDP growth), and Z (exchange rate). Variable X is Granger-caused Y if it helps forecasting Y. Variable X is not granger-caused Y if it fails to help forecasting Y. In this study, exchange rate and inflation are used to predict the GDP.

A variable fails to Granger-cause another variable if its lags are not statistically significant in the equation for another variable, and past values are not significant in predicting the future values of another. The null hypothesis is $b_1 = b_2 = 0$; there is no Granger-cause between X and Y. The alternative hypothesis is $b_1 \neq b_2 \neq 0$. Using VAR (2), the general structure of the modeling is written as:

$$x_t = c_1 + \sum_{i=1}^2 a_{1i} y_{t-i} + \sum_{i=1}^2 \beta_{1i} y_{t-i} + \sum_{i=1}^2 \gamma_{1i} y_{t-i} + \varepsilon_{x,t} \quad (2)$$

$$y_t = c_2 + \sum_{i=1}^2 a_2 y_{t-1} + \sum_{i=1}^2 \beta_2 y_{t-1} + \sum_{i=1}^2 \gamma_2 y_{t-1} + \varepsilon_{x,t} \quad (3)$$

$$z_t = c_3 + \sum_{i=1}^2 a_3 y_{t-1} + \sum_{i=1}^2 \beta_3 y_{t-1} + \sum_{i=1}^2 \gamma_2 y_{t-1} + \varepsilon_{x,t} \quad (4)$$

This paper tested the effect of inflation on economic growth by looking at the loss of purchasing power due to inflation. At any given economic growth level, in order to be meaningful that growth must exceed inflation. In ASEAN, the regional expected growth rate is 4.14 percent $\pm$ 1.37 and the inflation rate is 6.43 $\pm$ 3.98. There is a shortfall of 2.98 percent. With a Z score of 1.67, the significance is $p = 0.047$. Inflation may be a significant threat to economic growth in the ASEAN. At this point, it is necessary to redefine the "significance" level for purposes of inflationary threat to economic growth.

In conventional significance test in social science, 95 percent confidence interval is used; however, in economic policy studies, this might not be the case. For instance, in exchange rate management, the band that monetary policy officials follow in the ASEAN is a 10 percent band under managed float exchange rate regime. This allowance of ten percent fluctuation of exchange rate implies that monetary authorities in ASEAN countries are using 90 percent confidence interval. For this reason, a test for significance in exchange rate may adjust the confidence interval to 90 percent in order to be consistent with the managed float band of 10 percent exchange rate fluctuation.

This paper proposed to follow the 10 percent band used in exchange rate management. We proposed the following steps: (i) find the difference (d) between growth rate and inflation for the ASEAN countries, (ii) use these differences as d_i to calculate the percentage probability of short falls, and (iii) find the joint probability for the GDP growth and the difference between GDP growth and inflation (short fall) by using joint probability calculation: $P(A|B) = P(A) + P(B) - P(A)*P(B)$. Under this structure, threats from inflation can be defined as $(1 - P(A|B))$ for the individual ASEAN country. The result

of $P(A|B)$ is used to calculate inflationary threats to economic growth to individual country and the ASEAN region.

The effect of ERPT on GDP growth was tested. Conventionally, ERPT is treated as a component of domestic inflation rate by using aggregate price indices (Goldberg and Kettner, 1997). However, this paper proposes to look at exchange rate pass through as an external even that comes through the domestic market through import. The cause for the price rise is not domestically created but resulted from the devaluation of the local currency or appreciation of the US dollar. For instance, in the intra-trade among ASEAN countries, while the price level inside Thailand for certain goods exported to Laos remains unchanged; however, the price of that same item increases from t_i to t_{i+1} due to the depreciation of the Lao currency (LAK). The consumer price index, in this case, may be misleading because the rise in price level is transferred from exchange rate devaluation. One effect of exchange rate is the reduction of the purchasing power of the agent in the economy. Although the subject of this paper is to see how inflation affects GDP growth, inflationary pressure from ERPT at microeconomic level could be looked at by using the per capita GDP. The reduction of the purchasing power as the result of inflation is actually the decrease of individual consumer's purchasing power in the economy.

In Table 3, three sets of inflation rates were studied to find the coefficient of determination between ASEAN exchange rates and the corresponding US and global inflation rates. Each country in the ASEAN is designated as the output inflation (Y), the US and world inflation rates are designated as explanatory factors (X_1 and X_2). The percentage probability for each variable is used as a coefficient to obtain the adjusted value. The final value is defined as ERPT. Table 4 used the coefficient of determination (R^2) as an indicator of the level of correlation between ASEAN and the US and world inflation rates. The adjusted R-squares were highest among Brunei (0.6285) and Malaysia (0.5182) while the figures for Indonesia and Laos were less than 0.01.

Table 3 ERPT indication for ASEAN

ASEAN countries	Intercept		US Inflation (X1)		World Inflation (X2)		Adj. R ²
	Value	Prob.	Value	Prob.	Value	Prob.	
Brunei	1.8036	0.0001	0.3976	0.0015	0.3808	0.0007	0.6285
Cambodia	-1.6842	0.2312	0.2774	0.3873	1.4190	0.3873	0.2523
Indonesia	5.6649	0.0244	-0.4147	0.3243	0.8420	0.1168	0.0007
Laos	7.9878	0.2487	2.2463	0.3243	0.6466	0.3949	0.0000
Malaysia	0.3302	0.2250	0.2324	0.0528	0.3124	0.0031	0.5182
Myanmar	14.7708	0.0011	-3.1855	0.0175	2.0430	0.0399	0.0670
Philippines	0.2878	0.4517	0.0971	0.4511	1.4312	0.0117	0.2636
Singapore	-0.7568	0.0488	0.5069	0.0006	0.1908	0.0475	0.5903
Thailand	-1.5536	0.0058	0.8904	0.0000	0.4038	0.0044	0.7476
Vietnam	-1.1358	0.2984	-0.7806	0.2006	2.4110	0.0002	0.4117

The argument based on results in Table 4 is that if there is no statistical significance or lack of coefficient of determination between domestic inflation and US and world inflations, ERPT effect is does not exists for ASEAN countries. The rationale for this argument is that domestic inflation consists of two components: internal and external price levels increase. If there is no significant correlation between domestic and international inflation rates, then domestic inflation is a result from economic or monetary policies within the country.

The general ERPT literature used the following as factors affecting ERPT: (i) log of import price index; (ii) log of consumer price index (excluding food and energy); (iii) log of commodity price index; (iv) log of domestic weighted average selling exchange rate against the US dollar; (vi) log of foreign prices; and (vii) output gap calculated by a filter on real GDP. Under this complex structure of multi-factors modeling, ERPT model may be represented as:

$$\Delta p_t^m = a_{0t} \Delta_{p_{t-1}}^m + a_{1t}(L) \Delta e_t + a_{2t}(L) \Delta p_t^* + a_{3t}(L) \Delta p_t^{com} + a_{4t}(L) \bar{y}_t + a_{5t} + \varepsilon_t \quad (5)$$

According to equation (5) import price index, commodity price index, and foreign prices constitute external prices; they are indexed in the inflation rate: US and world inflation rates. The model above would have been used if these two external inflation rates have not been available.

Instead of using the above ERPT algorithm in equation (5), this paper proposed to use domestic inflation against US and world inflation rates and use the coefficient of determination (R^2) as the adjusting factor. For example, if R^2 between domestic and external inflation is 0.75, the result of the equation $Y = a + b_1x_1 + b_2x_2$ is multiplied by 0.75 to obtain the expected ERPT effect. This $ERPT_y$ may be an external factor that caused domestic inflation. Under this proposed simplified ERPT calculation, the significance level may be tested by the following string of arguments; it is noted that R square in multiple regressions model is given by:

$$R^2 = \frac{\sum(\hat{y}_t - \bar{Y})^2 / T - 1}{\sum(y_t - \bar{Y})^2 / T - 1} \quad (6)$$

The significance test is verified by the F test given by:

$$F = \frac{R^2}{1 - R^2} \times \frac{df_2}{df_1} \quad (7)$$

From these simplified steps, it can be verified which country in the ASEAN group has significant ERPT in its inflation and which economy has inflation rate that was solely resulted from domestic economic policy.

4. Findings and Discussion

The findings are presented in two parts. Section 4.1 presented preliminary testing of relationships between GDP growth, inflation and interest rate. Section 4.2 presented the result of ERPT analysis under the modified version of regression domestic inflation against the US and world inflation rates. Since ASEAN's economic growth is heavily influenced by export-oriented policy, inflation rate relates more with exchange rate pass-through (ERPT) effect than by direct connection to the GDP growth.

4.1 Granger-Causality test for GDP, inflation, and interest rate

The null hypothesis of Granger test states that $b_1 = b_2 = 0$: there is no causality. Table 4 below lists the coefficient b_1 and b_2 for US and global inflation as potential negative effect GDP growth in ASEAN. This causality will show as $b_i \neq 0$.

Table 4 Granger causality test

ASEAN countries	b_1 Domestic interest rate	b_2 Global inflation	b_3 Exchange rate	Null hypothesis $b_1 = b_2 = b_3 = 0$
Brunei	5.50	0.38	0.02	Reject null
Cambodia	1.02	1.42	0.02	Reject null
Indonesia	3.50	0.84	0.11	Reject null
Laos	3.10	0.65	0.11	Reject null
Malaysia	2.00	0.31	0.08	Reject null
Myanmar	7.00	2.04	0.08	Reject null
Philippines	2.25	1.43	0.06	Reject null
Singapore	0.64	0.19	0.02	Reject null
Thailand	0.50	0.40	0.01	Reject null
Vietnam	4.00	2.41	0.05	Reject null

*Granger-caused

By using the data from ten ASEAN countries, the relationship between GDP growth and inflation was tested. By running simple regression between GDP growth rate (X) and inflation (Y), it was found that there is a negative relationship between GDP growth and inflation: $Y(\text{inflation}) = 13.44 - 1.69X(\text{GDP})$ with the significance level of $p = 0.0392$. Although this relationship is significant, the corresponding R square is 0.3372. This means that the growth in GDP contributed to the rise in inflation in the ASEAN by 33.72 percent and the remaining 66.28 is explained by other factors, i.e., investment, accumulation of capital, savings, etc. The result of this testing for the ASEAN countries is consistent with the literature that economic growth may contribute to the rise in inflation (McCallum, 1987). In this testing of ASEAN economies, the average

GDP growth was 4.144 percent and average inflation was 6.433 percent. The intercept of the regression in this case tells a story worthy of noting. Where $a = 13.44$ with a statistical significance level of $p = 0.0031$, it means that absent GDP growth the expected inflation in the ASEAN economies is 13.44 percent. ASEAN has a total population of about 673.655 million people who consume goods and services in 10 economies. If inflation is defined as price increase with corresponding willingness of buyers to buy, it is no surprising that a regional market of 673.655 million people has an expected inflation rate of 13.44 percent which is balanced by a negative effect from GDP growth by a factor of -1.69 points for every point gain in GDP growth. The adverse relationship between economic growth and inflation with a negative sign by a factor of -1.69 for the slope of the regression tell us that for every one percent change in GDP there is a reduction in the inflation by a factor of -1.69 points. This finding is consistent with the literature attesting a negative relationship between economic growth and inflation (Stockman, 1981; Kormendi and McGuire, 1985; Fischer, 1993).

A relationship between inflation and interest rate in ASEAN economies was examined. The purpose of this test is to see if we can infer by proxy that interest rate is used as a monetary policy tool in the ASEAN to control inflation. By regressing interest rate (X) against inflation (Y), it was found that the $Y(\text{inflation}) = 4.9661 + 0.4971X(\text{interest})$. There is a positive relationship between in interest rate and inflation. The general assertions that high interest rate causes contradictory money supply and reduced inflation seem not to be true in ASEAN. From our findings, the positive relationship between interest rate and inflation means that high inflation actually contributes to high inflation. With the intercept of 4.9661, it means that without interest rate as an explanatory factor, ASEAN economies have a base level of 4.9661 percent for inflation. With an increase one percent in interest, there is a corresponding factor of 0.49661 times plus 4.9661 in inflation. This finding contradicts the literature and intuition about the relationship between interest rate and inflation. Interest rate is a policy tool for controlling inflation (Berument et al., 1999). According to our finding, with the reading of R square of

0.0707 or 7.07 percent, ASEAN policy makers may not depend on interest rate as a tool for controlling inflation.

There is a long line of literature on the relationship between inflation and interest rate. Darby (1975), Feldstein (1976), Mundel (1963), Tobin (1965), and Nelson & Schwert (1977) have verified positive relationship between inflation rate and interest rate. However, some researchers found that this relationship is not strong (Barsky (1987), Huizinga & Mishkin (1984), Mishkin (1992) and Ghazali, 2003). Our finding confirms the former assertion of the existence of the relationship and the latter's finding of weak relationship (significance level of the slope is 0.2289). Lardic and Mignon (2003) found that the relationship is long-run; our testing involves a point-wise testing of 10 economies in the ASEAN. This point-wise approach to the testing may explain our result. Most studies of the relationship between interest rate and inflation were long-run analysis (Brazozozza and Brzezina, 2001; and Fave and Auray, 2002).

Egilsson (2020) summarized the assumption of contemporary economic theory by stating that the increase in saving reduces the supply of money in circulation, curbs inflation, and increases the value of the currency. This explanation is known as the demand-pull effect. However, there are also publications which contend that the opposite may happen. An increase in interest rate may contribute to the rise in inflation; this is known as the cost-push effect (Shiller and Siegel, 1977; Friedman and Schwartz, 1982).

Tillmann (2009a, 2009b) explained that the cost-push effect occurs when firms' working capital relied on borrowing. As demand for working capital rises, so does interest. This rise in the cost of capital is passed on to the market with a corresponding rise in price level. Another study explained that the cost-push effect is caused by monetary policy (Barth and Ramey, 2001). This monetary policy argument was confirmed by Ravenna and Walsh (2006) who showed that a cost-push effect may be generated endogenously when a cost-push channel for monetary policy is introduced into the new Keynesian model. New Keynesia economics argues that price and wages do not adjust instantaneously to changes in economic

conditions. This may help explain the positive relationship between inflation and interest rates in the ASEAN countries. Among the ten countries in ASEAN, economic development differs from country-to-country. Singapore, for instance is highly developed compared to the new members, such as Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam. Market imperfection may still exist in these less developed economies. Hence, the cost-push effect may explain the finding of positive relationship between interest rate and inflation in this study. This finding is not surprising. Prior studies by Chowdhury, Hoffmann, and Schabert (2006) also found cost-push effect in some G7 countries. In fact, cost-push phenomenon is common in the eurozone (Adolfson, Laséen, Lindé, and Villani, 2005). Dedola and Lippi (2005) explained that cost-push effect may come from monetary policy of the state.

The collinearity between inflation and interest rate was tested using detection-tolerance and variance inflation factor (VIF). A tolerance of less than 0.20 or 0.10 or a VIF of 5 or 10 and above indicates a multicollinearity problem. The value for R square among the supposed relationship between inflation and interest rate is 0.07. The result of the detection-tolerance test shows 0.93. In a second test for collinearity, the result shows VIF is 1.07 compared to the standard of $VIF > 5$ for collinearity problem (O'Brien, 2007). Under both detection tolerance and VIF, there is no problem with collinearity between inflation and interest rate in the ASEAN.

A third test verified the relationship between GDP growth (Y), inflation (X_1) and interest rate (X_2). The results show that $Y = 5.227 - 0.1928X_1 - 0.0469X_2$. With these two independent variables, the expected GDP growth in the ASEAN is 5.277 with the significance level of $p = 0.0002$. It was found that both inflation (X_1) and interest rate (X_2) have negative effect on GDP growth. Assume that inflation rate is allowed to approach zero, the effect of inflation on GDP growth is nil; however, if the inflation is raised, the higher the inflation rate the result shows that the GDP growth rate will be lowered. This effect is consistent with the argument that inflation has negative relationship with economic growth. For the second factor analysis, it was found that there is also negative effect of interest rate

on the GDP growth. Assume again that if interest rate is allowed to approach zero, the effect of interest rate on GDP growth will disappear. This is the case of Singapore; the only country in ASEAN maintaining zero near zero interest rate. In the obverse, if interest rate is slowed to increase, the result will be a reduction of the GDP by a factor of -0.0469. This is a small effect from interest rate; the significance level of interest rate effect on GDP growth in ASEAN is $p = 0.4125$. This means that the effect could account for only 0.5875 or 58.75 percent of the time. The overall adjusted R square reading for this model is 0.1541 or 15.41 percent. This low reading of the coefficient of determination (R square) means that interest rate is relevant to economic growth in the ASEAN economies only 15.41 percent.

4.2 Inflationary pressure under exchange rate pass-through (ERPT) effect

As a regional market, ASEAN's imports constitute 47 percent of total trade (export + import). The probability for trade deficit for the group is 0.33 with significance level of 0.5987 under the Laplace-DeMoivre Theorem. The probability that ASEAN economies will run trade deficit is 59.87 percent. Assume that export is a function of import in a case where imports are used as inputs to produce exports, this relationship is $Y(ex) = 5.2862 + 0.639X(im)$ with R square of 0.8571; this relationship is significant at $p = 0.0001$. Under the Prospect Theory (Kahneman and Tversky, 1979; Tversky and Kahneman, 1986), ASEAN will most likely run trade deficit. Individual countries that has slim prospect for positive trade balance are Cambodia ($v = -0.14$), Philippines ($v = -50.28$) and Thailand ($v = -0.61$). These two pieces of information were used to assess ERPT for the ASEAN region.

The relationship between inflation and balance of trade are studied. The regression equation shows that $Y(inf) = 7.32 - 1.06X(bal)$ with significance level of $p = 0.1749$ and coefficient of determination (R square) of 0.1097 or trade balance explains 10.97 percent of inflation in ASEAN economy. It is noted that an expected inflation in the ASEAN is 7.32; with one unit of trade deficit, there is a contribution to increase inflation by a factor of -1.06 times. For

example, with -1 point of trade deficit will result in 8.38 points in inflation and vice versa if there is a +1 point in trade surplus, the expected inflation is 6.32. It is found that ERPT partially contributed to inflation in the ASEAN. ERPT may capture up to 10.79 percent of inflation rate.

Table 5 provides the overall ERPT reading for the ASEAN countries. Only one country shows statistical significance for ERPT effect: Thailand ($p = 0.0140$). The new ASEAN members (Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam) showed the low significance level of ERPT effect. Laos' low ERPT effect may be due to its insular economy. The insignificant ERPT effect in Cambodia, Myanmar and Vietnam may be due to their better trade terms at balance or near balance. The RPT effect for the ASEAN as a group is about 0.71 ($p = 0.54$) which means that ERPT effect on domestic inflation in the ASEAN economies is not significant.

Table 5 Significance level of ERPT

Country	ERPT(obs) (1)	R ² (obs) (2)	ERPT(adj) (1x2)	Significance	
				F	Prob.
Brunei	1.8633	0.6285	1.17	1.69	0.1920
Cambodia	(1.5653)	0.2523	(0.39)	0.34	0.7422
Indonesia	5.6856	0.0007	0.00	0.00	0.8289
Laos	8.2243	-	-	-	0.8289
Malaysia	0.3711	0.5182	0.19	1.08	0.4130
Myanmar	14.6337	0.0670	0.98	0.07	0.8023
Philippines	(0.1836)	0.2636	(0.05)	0.36	0.7088
Singapore	(0.7004)	0.5903	(0.41)	1.44	0.2710
Thailand	(1.4500)	0.7476	(1.08)	2.96	0.0140
Vietnam	(1.0414)	0.4117	(0.43)	0.70	0.5987
ASEAN Mean	2.58	0.39	(0.00)	0.96	0.54
±SD	± 5.35	± 0.26	± 0.71	± 0.96	± 0.30

Table 6, summarizes inflationary threat for each country in the ASEAN. The results for some countries are worth noting. Myanmar faces 93 percent threat ($p = 0.0230$). This level of threat is the highest in the group. Where the group average threat level is 0.33 ± 0.30 with mean probability $p = 0.54 \pm 0.31$ which is not statistically significant. The moderate level of threat is between significance level

of 0.10 and 0.20; two countries fall within this range: Laos ($p = 0.189$) and Thailand ($p = 0.136$). Three countries stood out as inflation resistant economies; these countries were Indonesia, Malaysia, and Vietnam where the significance level was 0.8289 for all three countries.

Table 6 Determination of inflationary threats to economic growth

Country	P(A)*	P(B)**	P(A) + P(B)	P (A*B)	P(AB)	Threats	
						Level	Prob.
Brunei	0.3632	0.7160	1.08	0.26	0.82	0.18	0.7088
Cambodia	0.6030	0.4404	1.04	0.27	0.78	0.22	0.6736
Indonesia	0.7360	0.7760	1.51	0.57	0.94	0.06	0.8289
Laos	0.3632	0.0735	0.44	0.03	0.41	0.59	0.1890
Malaysia	0.7360	0.8210	1.56	0.60	0.95	0.05	0.8289
Myanmar	0.0495	0.0256	0.08	0.00	0.07	0.93	0.0230
Philippines	0.0430	0.7550	0.80	0.03	0.77	0.23	0.6368
Singapore	0.3632	0.5320	0.90	0.19	0.70	0.30	0.5596
Thailand	0.0735	0.2912	0.36	0.02	0.34	0.66	0.1360
Vietnam	0.7420	0.8190	1.56	0.61	0.95	0.05	0.8289

*P(A) = probability of growth; P(B) = probability of the difference between expected growth and inflation.

4.3 Limitation of the study

There are two limitations in this study. Firstly, this paper presents a case study of ASEAN countries on the relationship between inflation and economic growth with the argument that inflation threatens economic growth. Secondly, the data used in this study came from several sources. The GDP growth came from annual reports of the IMF. Other data, such as exchange rates and inflation came from other secondary sources.

Macroeconomic data may not be available at the same time. For example, GDP data is made available on annual basis and is made available in the following year. Inflation and interest rate may be available on a monthly or quarterly basis. The timing of the release of these economic data presents challenges and limitations for making the study reflective of the current situation in the economy. Nevertheless, this study made effective use of the available data to test whether inflation poses any threats to economic growth in the

ASEAN countries. During the study period, global inflation, effects of COVID-19 pandemic and the war in Ukraine, are still on-going; therefore, it is not possible to see a complete picture of how these events affect economic growth in the ASEAN countries. Despite these limitations, this paper charts a course for further research on how inflation effects economic growth among ASEAN countries.

5. Conclusion

This paper examined inflation and its potential threats and challenges on the ASEAN economy. As the region gains momentum after the COVID-19 pandemic, two new shocks were touching the region: global inflation and military conflict in Europe. The ASEAN economy still depends on trading with major economies: US, EU area and Japan; more recently, China also plays a significant role in regional trade with the ASEAN countries. The ASEAN economy, with ten currencies, may be exposed to ERPT inflationary effect as international trade is denominated in US dollar. Inflation in the global market may pass through the local economies; this ERPT is difficult for ASEAN to address since each country has its own currency and exchange rate. The lack of unified monetary policy in the ASEAN makes inflation risk exposure difficult to manage. The different effect of EPRT has policy implication for the ASEAN; lacking unified monetary policy, member countries are exposed to exchange rate pass-through inflationary effect as the result of local currencies become weaker against the US dollar. As long as the ASEAN countries still lack uniform monetary policies, each member state should be equipped with effective monetary policy and adequate reserves into order to carry out contractionary monetary policies in order to control inflation. This paper pointed out that inflation presents a real threat. GDP growth will be subtracted by inflation rate; inflation reduces real GDP growth rate. In order to see real growth, each country in the ASEAN must push itself to produce GDP growth rate higher than inflation.

References

- Adolfson, M., Laséen, S., Lindé, J., & Villani, M. (2005). The role of sticky prices in an open economy DSGE model: A Bayesian investigation. *Journal of the European Economic Association*, 3(2–3), 444–457.
- Aghion, P., & Howitt, P. (1992). A model of growth through creative destruction. *Econometrica*, 60(2), 323–351.
- ASEAN Economic Community Blueprint. Jakarta: Association of Southeast Asian Nations. January 2008. p. 56. Archived from the original (PDF) on 5 February 2015. <http://www.asean.org/archive/5187-10.pdf> Accessed: June 28, 2022.
- Bacchetta, P., & Van Wincoop, E. (2003). Why do Consumer Prices React Less than Import Prices to Exchange Rates?. *Journal of European Economic Association*, 1, 662–670.
- Barro, R. J. (1996). Inflation and growth. *Federal Reserve Bank of St. Louis*, 78, 153–169.
- Barro, R. J., & Grilli, V. (1994). *European Macroeconomics*, Ch. 8, p. 139, Fig. 8.1. Macmillan.
- Barsky, R. B. (1987). The fisher hypothesis and the forecast ability and persistence of inflation. *Journal of Monetary Economics*, (19), 3–24
- Barth, M. J., & Ramey, V. A. (2001). The cost channel of monetary transmission. *NBER Macroeconomics Annual* 2001, 16, 199–240.
- Barth, J. R., & Bennett, J. T. (1975). Cost-push versus Demand-pull Inflation: Some Empirical Evidence. *Journal of money, credit & banking* (Ohio State University Press), 7(3), 391.
- Barsky, R. B. (1987). The fisher hypothesis and the forecast ability and persistence of inflation. *Journal of Monetary Economics*, 19, 3–24.

- Berman, N., Martin, P., & Mayer, T. (2012). "How do Different Exporters React to Exchange Rate Changes?". *Quarterly Journal of Economics*, 127(1), 437-492.
- Berument, H. (1999). The impact of inflation uncertainty on interest rates in the UK. *Scottish Journal of Political Economy*, 4(2), 207-218.
- Besanko, D. (2012). *Economics of Strategy* (6th Ed.). the United States of America: Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. pp. 171-172.
- Brazozzo, H., & Brzezina, M. (2001). The relationship between real rate interest rate and inflation. *Research department, National Bank of Poland and Chair of Monetary Policy*, 1-26.
- Brock, W. A. (1974). Money and Growth: The Case of Long-Run Perfect Foresight. *International Economic Review*, 15, 750-777.
- Bruno, M., & Easterly, W. (1998). Inflation crises and long-run growth. *Journal of Monetary Economics*, 41, 3-26.
- Campa, J. M., & Goldberg, L. S. (2005). Exchange Rate Pass-Through into Import Prices. *Review of Economics and Statistics*, 87(4), 679-690.
- Carney, M. (2015). *Inflation in a Globalised World*. Remarks at the Economic Policy Symposium, Federal Reserve Bank of Kansas City, Jackson Hole, WY, August 29.
- Chowdhury, I., Hoffmann, M., & Schabert, A. (2006). Inflation dynamics and the cost channel of monetary transmission. *European Economic Review*, 50(4), 995-1016.
- Choudhri, E., & Hakura, D. (2006). Exchange Rate Pass-Through to Domestic Prices: Does the Inflationary Environment Matter?. *Journal of International Money and Finance*, 25, 614-639.
- Cook, J. A. (2014). The Effect of Firm-Level Productivity on Exchange Rate Pass-Through. *Economics Letters*, 122(1), 27-30.

- Cozier, B., & Selody, J. (1992). *Inflation and Macroeconomic Performance: Some Cross-Country Evidence*. Department of Monetary and Financial Analysis: Bank of Canada.
- Dalmazzo, A. (2014). Monetary Discipline as a Substitute for Fiscal Reforms and Market Liberalisations. *Economic Notes*, 43(3), 193-210.
- Darby, M. R. (1975). The financial and tax Effect of Monetary Policy on interest rates. *Economic Enquiry*, (13), 266-76.
- Datta, K., & Mukhopadhyay, C. K. (2011). Relationship between Inflation and Economic Growth in Malaysia. *International Proceedings of Economics Development and Research*, 4, 415-419. <http://www.ipedr.com/vol4/82-F10100.pdf>
- De Gregorio, J. (1992a). Economic Growth in Latin America. *Journal of Development Economics*, 39, 59-84.
- De Gregorio, J. (1992b). The effects of inflation on economic growth: Lessons from Latin America. *European Economic Review*, 36, 417-425.
- De Gregorio, J. (1993). Inflation, Taxation, and Long-run Growth. *Journal of Monetary Economics*, 31, 271-298.
- Dedola, L., & Lippi, F. (2005). The monetary transmission mechanism: Evidence from the industries of five OECD countries. *European Economic Review*, 49(6), 1543-1569.
- Devereux, M., & Engel, C. (2001). *Endogenous Currency of Price Setting in a Dynamic Open Economy Model*, (NBER Working Paper No. 8559).
- Dornbusch, R., & Reynoso, A. (1989). Financial factors in economic development. *American Economic Review*, 79, 204-209.
- Egilsson, J. H. (2020). How raising interest rates can cause inflation and currency depreciation. *Journal of Applied Economics*, 23(1), 450-468.

- Fave, P., & Auray, S. (2002). Interest rate and inflation in Monetary models with ingenious money growth rate. *Economic Bulletin*, 5(1), 1-10.
- Feldstein, M. (1976). Inflation, taxes and the rate of interest: A theoretical analysis. *American Economic Review*, 66(1976), 809-820.
- Fielding, D., & Bleaney, M. (2000). Monetary Discipline and Inflation in Developing Countries: The Role of the Exchange Rate Regime. *Oxford Economic Papers*, 52(3), 521-538.
- Fischer, S. (1991). *Growth, Macroeconomics, and Development*. (NBER Working Paper, No. 3702).
- Fischer, S. (1993). The Role of Macroeconomic Factors in Growth. *Journal of Monetary Economics*, 32, 485-512.
- Fischer, S. (1993). The Role of Macroeconomic Factors in Growth. *J. Monet. Econ*, 32, 485-512.
- Friedman, M., & Schwartz, A. J. (1982). *Monetary trends in the United States and the United Kingdom: Their relation to income, prices, and interest rates, 1867–1975*. National Bureau of Economic Research, Inc.
- Gagnon, J., & Ihrig, J. (2004). Monetary Policy and Exchange Rate Pass-Through. *Int. J. Finance Econ*, 9(4), 315-338.
- Ghazali, N. (2003). A long money test of the long-run fisher effect in the G7 Countries. *Appl. Financial Econ*, (13), 763-769.
- Ghosh, A., & Phillips, S. (1998). Warning: Inflation may be harmful to your Growth. *IMF working Papers*, 45(4), 674-710.
- Ghosh, A., & Steven P. (1998). Inflation, Disinflation, and Growth, (IMF Working Paper, May, No. Wp/98/68).
- Goh, G. (2003). The 'ASEAN Way'; Non-Intervention and ASEAN's Role in Conflict Management. *Stanford Journal of East Asian Affairs*, 3(1), 113–18.

- Goldberg, P. K., & Knetter, M. M. (1997). Goods prices and exchange rates: What have we learned?. *Journal of Economic Literature*, 35(3), 1243-1272.
- Gultekin, N. B. (1983). Stock Market Returns and Inflation: Evidence from Other Countries. *The Journal of Finance*, 38(1), 49-65.
- Henderson, V. (2003). The Urbanization Process and Economic Growth: The So-What Question. *Journal of Economic Growth*, 8(1), 47-71.
- Huizinga J., & Mishkin F. S. (1984). Inflation and real interest rates on assets with different risk characteristics. *Journal of Finance*, (43), 699-714.
- Hummel, J. R. (2007). Death and Taxes, Including Inflation: the Public versus Economists. *Econ Journal Watch*, 4(1), 46-59.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica*, 47(2), 263-291.
- Khan, M. S., & Senhadji, A. S. (2001). Threshold Effects in the Relationship Between Inflation and Growth. *IMF Staff Papers*, 48(1), 1.
- Kormendi, R., & McGuire, P. (1985). Macroeconomic Determinants of Growth: Cross-Country Evidence. *Journal of Monetary Economics*, 16(2), 141-63.
- Leviter, L. (2010). The ASEAN Charter: ASEAN Failure or Member Failure?. *New York University Journal of International Law and Politics*, 43, 159-210.
- Lucas, R. E. (1988). On the mechanics of economic development. *J. Monet Econ*, 22(1), 3-42.
- Lucas, R. E., & Stokey, N. L. (1987). Money and Interest in a Cash-in-Advance Economy. *Econometrica*, 55, 491-513.
- Mallik, G., & Chowdhury, A. (2001). Inflation and economic growth: evidence from four South Asian countries. *Asia-Pacific Development Journal*, 8(1), 123-135.

- Mankiw, N. G. (2002). *Macroeconomics* (5th Ed.). Worth. Measurement of inflation is discussed in Ch. 2, pp. 22–32; Money growth & Inflation in Ch. 4,
- Melitz, J. (1987-02-17). Monetary Discipline, Germany, and the European Monetary System. Rochester, NY. SSRN 884539.
- McCallum, T. (1987). Inflation: Theory and Evidence, New York, *The American National Bureau of Economic Research*, (Working Paper No. 2312).
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=227272
- McCarthy, J. (2000). Pass-Through of Exchange Rates and Import Prices to Domestic Inflation in Some Industrialised Economies, Federal Reserve Bank of New York Staff Report No. 111.
- McCarthy, J. (2007). Pass-through of Exchange Rates and Import Prices to Domestic Inflation in Some Industrialized Economies. *Eastern Economic Journal*, 33(4), 511-537.
- Mishkin, F. (2008). *Does Stabilizing Inflation Contribute to Stabilizing Economic Activity?* (NBER Working Paper No. 13970), National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA.
- Mishkin, F. (2008). *Exchange Rate Pass-Through and Monetary Policy*. NBER Working Paper 13889.
- Mishkin, F. S. (1992). Anatomy of a financial crisis. *J. Evol. Econ*, 2, 115–130.
- Montiel, P. (1989). Empirical Analysis of High-Inflation Episodes in Argentina and Brazil, Washington. D. C, International Monetary Fund. *IMF Staff Papers*, 36(3), 527–549.
- Motley, B. (1994). *Growth and Inflation: A Cross-Country Study*. Federal Reserve Bank of San Francisco, (Working Paper, No. 94-108).
- Mundell, R. (1963). Inflation and Real Interest. *The Journal of Political Economy*, 71(3), 280-283.

- Nelson, C., & Schwert, G. (1977). Short-Term Interest Rates as Predictors of Inflation: On Testing the Hypothesis That the Real Rate of Interest is Constant. *American Economic Review*, 67(3), 478-86.
- Neyapti, B., & Ozgur, S. (2007). The Effects of Fiscal and Monetary Discipline on Budgetary Outcomes. *Contemporary Economic Policy*, 25(2), 146-155.
- O'Brien, R. M. (2007). A Caution Regarding Rules of Thumb for Variance Inflation Factors. *Quality & Quantity*, 41(5), 673-690.
- Orphanides, A., & Solow, R. (1990). Money, inflation and growth, in B. M. Friedman and F. H. Hahn (eds.). *Handbook of Monetary*, 1, 223-261.
- Ozyurt, S. (2016). *Has the exchange rate pass through recently declined in the euro area?* (ECB Working Paper No. 1955).
- Pindyck, R., & Solimano, A. (1993). Economic instability and aggregate investment. *NBER Working Paper*, (4380), 1-55.
- Ravenna, F., & Walsh, C. E. (2006). Optimal monetary policy with the cost channel. *Journal of Monetary Economics*, 53(2), 199-216.
- Rising as One: The Filipino Nation Towards the ASEAN Economic Integration. (2013). Local Government Academy of the Philippines. p. 23.
- Rogoff, K. (2003). Globalization and Global Disinflation. *Federal Reserve Bank of Kansas City Economic Review*, 88(4), 45-78.
- Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. *J. Polit. Econ*, 98(5), S71-S102.
- Roubini, N., & Sala-i-Martin, X. (1995). A growth model of inflation, tax evasion and financial repression. *J. Monet. Econ*, 35, 275-301.

- Sargent, T., & Wallace, N. (1981). Some Unpleasant Monetarist Arithmetic, Minneapolis, Federal Reserve Bank of Minneapolis. *Journal of Quarterly Review*, 5, 1-17.
- Shiller, R. J., & Siegel, J. J. (1977). The Gibson Paradox and historical movements in real interest rates. *Journal of Political Economy*, 85(5), 891–908.
- Sidrauski, M. (1967). Rational Choice and Patterns of Growth in a Monetary Economy. *American Economic Review*, 57(2), 534-544.
- Sidrauski, M. (1961). Inflation and Economic Growth. *The Journal of Political Economy*, 75(6), 796–810.
- Sims, C. (1980). A Comparison of Interwar and Postwar Business Cycles: Monetarism Reconsidered, Amsterdam. *Elsevier Science and Journal of Economic Review, Annual Papers and Proceedings*, 70, 250-257.
- Solow, R. M. (1956). A contribution to the theory of economic growth. *Q. J. Econ*, 70(1), 65–94.
- Stockman, A. C. (1981). Anticipated Inflation and the Capital Stock in a Cash-in-Advance Economy. *Journal of Monetary Economics*, 8(3), 387-393.
- Svensson, L. (2003). Escaping from a Liquidity Trap and Deflation: The Foolproof Way and Others. *Journal of Economic Perspectives*, 17(4), 145–166.
- Taylor, J. (2000). Low Inflation, Pass-Through and the Pricing Power of Firms. *European Economic Review*, 44, 1389-1408.
- Tillmann, P. (2009a). Optimal Monetary Policy with an Uncertain Cost Channel. *Journal of Money Credit and Banking*, 41(5), 885–906.
- Tillmann, P. (2009b). The time-varying cost channel of monetary transmission. *Journal of International Money and Finance*, 28(6), 941–953.

- Tobin, J. (1965). Money and Economic Growth. *Econometrics*, (33), 671-684.
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1986). Rational Choice and the Framing of Decisions. *The Journal of Business*, 59(4), 251–278.
- Umar A., & Zubairu A. A., (2012). Effect of inflation on the growth and development of the Nigerian economy (An empirical analysis). *International Journal of Business and Social Science*, 3(10), 183-190.
- VOA. (2022). *World Bank Warns of Global Economic Slowdown, More Inflation*. Retrieved June 28, 2022. From <https://www.voanews.com/>
- Walgenbach, P. H., Dittrich, N. E., & Hanson, E. I. (1973). *Financial Accounting*. New York: Harcourt Brace Javonovich, Inc.
- World Bank Press Release. (2022). Stagflation Risk Rises Amid Sharp Slowdown in Growth. Retrieved June 28, 2022. From <https://www.worldbank.org/en/news>

Author

Inpong Louangrath
International College, Bangkok University
E-mail: Inpong.L@bu.ac.th

สงครามเพลอปปอนเนซุสกับการเกลี้ยอำนาจ ของสปาร์ตาในกรีก

อิตติพงศ์ มีทอง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Received: April 14, 2022

Revised: November 30, 2022

Accepted: December 2, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเหตุการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นของสงครามเพลอปปอนเนซุสและสันนิบาตเพลอปปอนเนซุสที่มีสปาร์ตาเป็นผู้นำหลังสงครามยุติติง ผลของการศึกษาพบว่าสงครามเพลอปปอนเนซุสเป็นสงครามการสู้รบครั้งยิ่งใหญ่ของชาวกรีกระหว่างกรีกเผ่าดอเรียนที่มีสปาร์ตาเป็นผู้นำและกรีกเผ่าไอโอเนียน ซึ่งมีเอเธนส์เป็นผู้นำ ทั้งนี้ ตลอดเวลาเกือบสามทศวรรษสงครามเพลอปปอนเนซุสเกิดขึ้นทั้งสิ้นหลายครั้งทั้งในกรีกแผ่นดินใหญ่ และกรีกโพ้นทะเล สงครามครั้งนี้ยังนำพาพันธมิตรนครรัฐกรีกเข้าสู่สมรภูมิสงครามอีกเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันสงครามเพลอปปอนเนซุสยังเป็นการแย่งชิงความเป็นผู้นำของโลกกรีกระหว่างสปาร์ตาและเอเธนส์ด้วย ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามลงนครรัฐสปาร์ตาได้นำพาสันนิบาตเพลอปปอนเนซุสรองความยิ่งใหญ่แทนสันนิบาตดีเลียนของเอเธนส์ที่ล่มสลายลงจวบจนกระทั่งต่อมาสันนิบาตเพลอปปอนเนซุสก็ถูกกรีกมาซิโดเนียยุบลงในเวลาต่อมาเช่นกัน

คำสำคัญ

สงครามเพลอปปอนเนซุส, สันนิบาตเพลอปปอนเนซุส, จิซึลี, ฐุซิดิดีส, สปาร์ตา, ไลแซนเดอร์

The Peloponnesian Wars and Rising of Sparta in Greece

Dhitiphong Meethong
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Pathom Rajabhat University

Abstract

This article aims to study the events and effects of the Peloponnesian Wars and the Peloponnesian League by Sparta after the wars ended. The results of the study showed that the Peloponnesian Wars were Greek wars between the Spartan-led Dorian Greeks and the Athenian-led Ionian Greeks. Over the course of nearly three decades, several Peloponnesian Wars took place both mainland Greece and beyond Aegean Sea. These wars also brought many Greek city-state allies to the battlefield. At the same time, the Peloponnesian Wars were also a struggle between Sparta and Athens for leadership. After the end of the wars, the city-state of Sparta led the Peloponnesian League to victory while the Delian League of Athens collapsed, although later the Peloponnesian League was also subsequently dissolved by Macedonian Greek.

Keywords

Peloponnesian wars, Peloponnesian league, Sicily, Thucydides, Sparta, Lysander

บทนำ

สงครามเพออปอนเนซุสเกิดขึ้นในปี 431-404 ปีก่อนคริสต์ศักราช เป็นสงครามการสู้รบระหว่างสันนิบาตดีเลียนซึ่งมีเอเธนส์เป็นแกนนำและสันนิบาตเพออปอนเนซุสซึ่งมีสปาร์ตาเป็นแกนนำ นักประวัติศาสตร์ได้แบ่งช่วงเวลาของการทำสงครามออกเป็นสามช่วงเวลาด้วยกัน ครั้งแรกคือสงครามอาร์คิเดเมียเกิดขึ้นเมื่อนครรัฐสปาร์ตานำกองทัพเข้าบุกแคว้นอติคาของเอเธนส์ ในขณะที่นครรัฐเอเธนส์ซึ่งเป็นมหาอำนาจทางทะเลนำกองกำลังเข้ายึดครองน่านน้ำชายฝั่งคาบสมุทรเพออปอนเนซุส สงครามสิ้นสุดลงโดยการทำสนธิสัญญาสงบศึกกนิเซียส (Steven, 1998, p. 74) ต่อมาในปี 415 ก่อนคริสต์ศักราช นครรัฐเอเธนส์ได้ส่งกองกำลังทหารไปจู่โจมตียังนครรัฐซีราคิวส์ที่อยู่เกาะซิซิลี แต่ก็ประสบความพ่ายแพ้อย่างย่อยยับ ในปี 413 ปีก่อนคริสต์ศักราช อันนำไปสู่ยุคของสุดท้ายของการทำสงครามคือการทำสงครามดีซิเลียน สงครามครั้งนี้สปาร์ตาได้รับความช่วยเหลือจากเปอร์เซียและการก่อกบฏของนครรัฐเอเธนส์ในทะเลอีเจียนและไอโอเนียน สปาร์ตาได้ทำลายความยิ่งใหญ่ทางทะเลของเอเธนส์ลง การทำลายเรือรบของเอเธนส์ที่ยุทธการเอกอสโฟทามีจึงถือเป็นจุดสิ้นสุดของสงครามเพออปอนเนซุสครั้งนี้ลง

สงครามเพออปอนเนซุสกับการแย่งชิงความเป็นมหาอำนาจในโลกกรีก

บันทึกเรื่องราวของสงครามเพออปอนเนซุสมาจากหลักฐานที่ธูซิดีดีส (Thucydides 460–395 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ได้เขียนเรื่องประวัติศาสตร์สงครามเพออปอนเนซุส (History of the Peloponnesian Wars) ขึ้น (Martin, 2013, p. 186) โดยกล่าวว่าการเติบโตของมหาอำนาจเอเธนส์หลังสงครามเปอร์เซียสิ้นสุดลงทำให้นครรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทร

เพโลปอนเนซุส¹ โดยเฉพาะสปาร์ตาที่ตั้งอยู่ในแคว้นลาซิแดโมนี (Lacedaemonia) หรือลาโคเนีย (Laconia) ซึ่งอยู่ทางด้านทิศใต้ของ คาบสมุทรหาวดกลัวเอเนสเป็นอย่างมาก ดังนั้น สงครามระหว่างทั้งสองรัฐ จึงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้หลังสงครามกรีก-เปอร์เซียสิ้นสุดลง จักรวรรดิเอเธนส์ได้รวบรวมสมาชิกที่เคยทำการสู้รบกับเปอร์เซียเข้าเป็นกลุ่ม นครรัฐที่เรียกว่าสันนิบาตดีเลียน (Delian league) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวกรีก เชื้อสายไอโอเนียเข้าด้วยกัน โดยใช้เกาะเดลอสเป็นศูนย์กลางสำคัญของ จักรวรรดิเอเธนส์ (Steven, 1998, p. 218) นอกจากนี้เกาะเดลอสยังเป็นที่ เก็บทรัพย์สินบรรณาการของพันธมิตร ภายหลังจากที่สงครามกรีก-เปอร์เซีย สิ้นสุดลง ทั้งนี้หลังจากเปอร์เซียพ่ายแพ้ก็อีกครั้งที่สองในปี 480 ก่อน คริสต์ศักราช ทำให้เอเธนส์นำบรรดาพันธมิตรในนครรัฐกรีกเข้าโจมตีดินแดน ประเทศราชของเปอร์เซียในแถบทะเลอีเจียนและไอโอเนียนทั้งหมด สงครามในครั้งนี้ทำให้เอเธนส์กลายเป็นมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่และเป็นที่ ยอมรับของบรรดาชนเผ่าต่าง ๆ ของกรีกในที่สุด

¹ คาบสมุทรเพโลปอนเนซุสแบ่งออกเป็น 7 แคว้น คือ แคว้นอาร์คาเดีย (Arcadia) ทางภาคกลาง แคว้นอาเคีย (Achaia) ทางภาคเหนือ แคว้นเอลิส (Elis) ทาง ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ แคว้นเมสสิเนีย (Messinia) ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ แคว้น ลาโคเนีย (Laconia) ทางภาคใต้ แคว้นอาร์โกลิส (Argolis) ทางภาคตะวันออก และแคว้น โครินเธีย (Corinthia) ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

ภาพที่ 1 พื้นที่ภูมิศาสตร์บนคาบสมุทรเพโลพอนเนซุสในกรีซ

หมายเหตุ. จาก <https://hmong.in.th/wiki/Peisistratid>

ภาพที่ 2 แคว้นต่าง ๆ ที่ตั้งในคาบสมุทรเพโลพอนเนซุส

หมายเหตุ. จาก <https://www.pinterest.com>

เมื่ออาณาจักรเปอร์เซียได้ถูกขับไล่ออกจากบริเวณทะเลเออีเจียนและจำต้องยอมยกดินแดนที่เคยยึดครองก่อนหน้านี้ให้แก่เอเธนส์แล้ว นครรัฐเอเธนส์จึงครองความยิ่งใหญ่ในกรีกแผ่นดินใหญ่สืบต่อมา อย่างไรก็ตาม เมื่อสงครามกรีก-เปอร์เซียสิ้นสุดลงอย่างเป็นทางการ นครรัฐต่าง ๆ เองต้องการแยกตัวเป็นอิสระ และปฏิเสธที่จะจ่ายบรรณาการให้กับนครรัฐเอเธนส์ ทั้งนี้เงินส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้สร้างกองทัพและสร้างงานสาธารณะเพื่อผลประโยชน์แก่เอเธนส์ เงินจำนวนมากเหล่านี้ทำให้นครรัฐเอเธนส์งดงามและยิ่งใหญ่ สิ่งเหล่านี้ได้สร้างความไม่พอใจแก่บรรดานครรัฐในสันนิบาต

เปลี่ยนแปลงอย่างมาก ความขัดแย้งระหว่างสันนิบาตดีเลียนซึ่งมีเอเธนส์เป็นแกนนำ และนครรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรรวมถึงสปาร์ตาซึ่งเข้าเป็นสมาชิกในช่วงเกิดสงครามเปอร์เซียเริ่มปะทุมากขึ้น รอยร้าวความขัดแย้งเริ่มต้นขึ้นเมื่อสปาร์ตาส่งทูตไปโน้มน้าวเอเธนส์ไม่ให้ทำการสร้างกำแพงขยายเพิ่มเติมออก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงงบประมาณโดยใช้เหตุ แต่เอเธนส์ก็เพิกเฉยและยังคงดำเนินการก่อสร้างต่อไปโดยไม่ฟังเสียงทัดทาน อาจกล่าวได้ว่าการลุกแก่อำนาจเผด็จการของสปาร์ตานั้นมีส่วนสำคัญในการสร้างความขัดแย้งกับนครรัฐกรีกในเวลาต่อมา และนำไปสู่การล่มสลายของแกนนำนครรัฐกรีกหลายแห่งด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ รูซิดิตส์ยังบันทึกไว้โดยกล่าวว่าความขัดแย้งระลอกที่สองเกิดขึ้นอีกครั้ง เมื่อสปาร์ตารู้สึกไม่พอใจเอเธนส์เป็นอย่างมาก โดยความขัดแย้งปะทุขึ้นเมื่อพวกเฮลิอท (Helot) ได้ก่อกบฏขึ้นในนครรัฐสปาร์ตาทำให้สปาร์ตาจำต้องเรียกกองกำลังจากพันธมิตรในสันนิบาตดีเลียนรวมถึงเอเธนส์ช่วยปราบกบฏในครั้งนี้ ด้วยเหตุนี้เอเธนส์จึงส่งกองกำลังทหารมาทว่าเมื่อมาถึงสปาร์ตาแล้วกองกำลังเอเธนส์กลับถูกปลดประจำการกองทหารลง คงเหลือแต่บรรดาทหารจากพันธมิตรเท่านั้น ทั้งนี้ สปาร์ตาเกรงว่าเอเธนส์อาจยกทัพเข้าช่วยเหลือฝ่ายกบฏ ท้ายที่สุดพวกกบฏเฮลิอทก็ถูกปราบปรามลงได้ ทำให้เอเธนส์ออกตัวในการช่วยเหลือรับกลุ่มพวกเฮลิอทเหล่านี้ไว้ที่เมืองเนาปาคทอส (Naupaktos) ที่บริเวณอ่าวคอร์ินธ์ (Steven, 1998, p. 136-137) ครั้นต่อมาใน 459 ปีก่อนคริสต์ศักราช เอเธนส์ก็ได้เข้าทำสงครามกับนครรัฐเมการ่า (Megara) และคอร์ินธ์ (Corinth) ซึ่งทั้งสองนครรัฐล้วนเป็นพันธมิตรของสปาร์ตา สงครามครั้งนี้ต่อสู้กันเป็นเวลายาวนานถึง 15 ปี โดยสงครามครั้งนี้ทำให้เอเธนส์ยังต้องทำสงครามสู้รบกับสปาร์ตา นครรัฐบัวเทียและนครรัฐเอจิน่า (Aegina) ด้วยเช่นเดียวกัน ท้ายที่สุดเอเธนส์สามารถยึดครอง

นครรัฐเมการ่าและบัวเทียไว้ได้และทำให้เกิดการเผชิญหน้ากับสปาร์ตาด้วยเหตุนี้ทั้งเอเธนส์ซึ่งเป็นผู้นำของสันนิบาตดีเลียนและสปาร์ตาต่างสร้างเขตอิทธิพลระหว่างกันและยอมรับความยิ่งใหญ่ของทั้งสองฝ่ายเหนือดินแดนที่ตนเองปกครอง สงครามครั้งนี้สิ้นสุดลงโดยการทำสนธิสัญญาสงบศึกที่ค้ำประกันความสงบเป็นเวลา 30 ปีในฤดูหนาวปี 446 ก่อนคริสต์ศักราช (Martin, 2013, pp. 195-196)

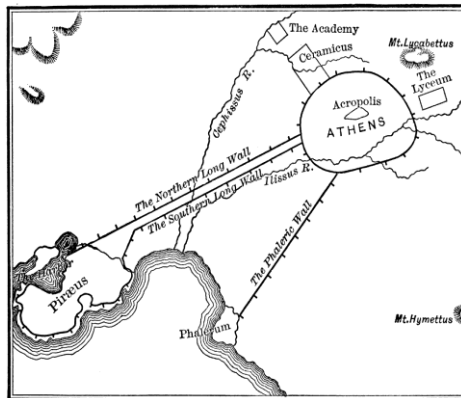
เฮโรโดทัสยังบันทึกไว้ว่าสนธิสัญญาสันติภาพ 30 ปีได้ถูกทำลายขึ้นอีกครั้งใน 440 ปีก่อนคริสต์ศักราช เมื่อบรรดาพันธมิตรของสันนิบาตดีเลียนคือนครรัฐซามอส (Samos) ได้ก่อการจลาจลกับเอเธนส์ขึ้น อย่างไรก็ตามการแยกตัวของซามอสได้รับการช่วยเหลือจากกองทัพของเปอร์เซีย ซึ่งเปอร์เซียเองก็ต้องการที่จะครอบครองดินแดนในเอเชียไมเนอร์และทะเลอีเจียนไว้เป็นประเทศราชอีกครั้ง (Marincola, 2003, p. 98) ท้ายที่สุดเอเธนส์ก็สามารถปราบกบฏลงได้สำเร็จทำให้สปาร์ตาดัดสินใจเข้าแทรกแซงโดยมีการเรียกประชุมบรรดาพันธมิตรของสันนิบาตเพื่อหาทิศทางทางพฤกษเจรจากับอนาคตของจักรวรรดิเอเธนส์ ด้วยเหตุนี้ บรรดาพันธมิตรของสปาร์ตาโดยเฉพาะนครรัฐคอรีนธ์ประสงค์ที่จะทำสงครามเพื่อปลดแอกจากการปกครองของเอเธนส์ เหตุการณ์นี้จึงนำไปสู่สงครามซึ่งเกี่ยวข้องกับระหว่างเอเธนส์กับนครรัฐคอรีนธ์ โดยเหตุการณ์เริ่มต้นขึ้นเมื่อนครรัฐคอรีไซร่า (Corcyra) ต้องการสร้างกองทัพเรือเพื่อเป็นมหาอำนาจทางทะเล ทั้งนี้ นครรัฐคอรีไซร่าไม่ได้เป็นพันธมิตรกับสปาร์ตาและเอเธนส์ ขณะเดียวกัน นครรัฐคอรีนธ์ก็ต้องการสร้างกองทัพเรือขึ้นเพื่อเป็นมหาอำนาจด้วยเช่นกันด้วยความหวาดเกรงการขยายอำนาจของคอรีนธ์ทำให้นครรัฐคอรีไซร่าตัดสินใจเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับเอเธนส์จนนำไปสู่การทำสงครามในท้ายที่สุด

สมรภูมิตะเลที่สำคัญเกิดขึ้นที่ยุทธการไซโบตา (Battle of Sybota) โดยกองทัพเรือของเอเธนส์มีบทบาทสำคัญมากที่ขับไล่กองเรือของนครรัฐคอรีนธ์ไม่ให้เข้ายึดครองนครรัฐคอไซร่า (Jeremy, 2013, p. 29) ต่อมานครรัฐเอเธนส์ยังบีบบังคับให้นครรัฐโพทิดี (Potidaea) ซึ่งเป็นอาณานิคมของนครรัฐคอรีนธ์ทำลายกำแพงลง จากนั้นเอเธนส์จึงแทรกแซงประชากรของนครรัฐโพทิดีมายังเอเธนส์ พร้อมทั้งยังขับไล่ทูตของนครรัฐคอรีนธ์ด้วย นครรัฐคอรีนธ์ไม่พอใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก และยังยุยงให้นครรัฐโพทิดีทำการต่อสู้ และรับประกันว่าพวกตนจะส่งทหารเข้าไปช่วยหากนครรัฐโพทิดีต้องทำสงครามกับเอเธนส์ ต่อมาเมื่อเกิดสงครามโพทิดีขึ้นนครรัฐคอรีนธ์ก็ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ การที่นครรัฐคอรีนธ์คอยให้ความช่วยเหลือแก่นครรัฐโพทิดีจึงถือเป็นการละเมิดสัญญาสันติภาพ 30 ปี และเป็นการเร่งสงครามในคาบสมุทรเพโลพอนเนซมากขึ้น

สงครามอาร์คิดาเมีย: ปฐมบทแห่งสงครามเพโลพอนเนซ

นครรัฐสปาร์ตาและบรรดาพันธมิตรรวมถึงคอรีนธ์ที่เป็นสมาชิกในสันนิบาตเพโลพอนเนซเป็นนครรัฐที่มีอำนาจทางการเมืองในการสู้รบทางบกเป็นอย่างมาก และยังสามารถเรียกระดมกองทหารในสันนิบาตได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย ขณะที่เอเธนส์ซึ่งมีฐานอำนาจในแคว้นอัทติกาก็พยายามที่จะขยายอำนาจไปยังทะเลเอเจียน โดยใช้ความมั่งคั่งจากบรรณาการของบรรดานครรัฐในสันนิบาตดีเลียน ทำให้ท้ายที่สุดเอเธนส์สามารถสร้างกองทัพเรือจนกลายเป็นมหาอำนาจทางทะเลได้ ด้วยเหตุนี้ทั้งสปาร์ตาและเอเธนส์จึงเผชิญหน้าท่ามกลางความขัดแย้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การสู้รบของสงครามเพโลพอนเนซครั้งแรกคือสงครามอาร์คิดาเมีย

(Archidamian wars 431-421 ปีก่อนคริสต์ศักราช) เกิดขึ้นหลังจากที่พระเจ้าอาร์คิดามุสที่ 2 (Archidamus) แห่งนครรัฐสปาร์ตาทรงนำกองทัพของสันนิบาตเพโลปอนเนซุสเข้าบุกเอเธนส์ ในช่วงระหว่างการนำทัพเข้าสู่รบกับเอเธนส์นั้นสปาร์ตาก็สามารถยึดเสบียงไร่นาไว้ได้ แต่ว่าเอเธนส์ก็ยังคงใช้เส้นทางทะเลในการขนส่งสินค้า ทำให้ชาวเอเธนส์ไม่อดอยากจากการปิดล้อมเมือง เอเธนส์ได้กวาดต้อนผู้คนและเสบียงเข้ามายังกำแพงยาวซึ่งเชื่อมระหว่างเอเธนส์กับท่าเรือไพเรียส (Piraeus) ต่อมาสปาร์ตาก็สามารถยึดดินแดนออดิคาไว้ได้ในเวลา 3 สัปดาห์ (Jeremy, 2013, pp. 63)

ภาพที่ 3 นครรัฐเอเธนส์ได้สร้างกำแพงเชื่อมต่อจากอโครโปลิสไปยังท่าเรือไพเรียสเพื่อใช้ในการลำเลียงขนส่งสินค้าจากต่างแดนเพื่อหล่อเลี้ยงประชากร
หมายเหตุ. จาก <https://etc.usf.edu/maps>

อย่างไรก็ตาม ตามธรรมเนียมของทหารฮอพลีทสปาร์ตาจะต้องกลับไปทำไร่นาเพื่อเลี้ยงชีพในครอบครัว นอกจากนี้ สปาร์ตายังต้องตั้งกองกำลังทหารส่วนหนึ่งในรัฐเพื่อควบคุมบรรดาพวกทาสเฮลิอทธเอาไว้ไม่ให้ก่อการกบฏ การบุกรุกของสปาร์ตาในในเอเธนส์เมื่อปี 430 ก่อนคริสต์ศักราชดำเนินไปเป็นเวลา 40 วัน อย่างไรก็ดี แม้จะถูกสปาร์ตาโอบล้อมเอาไว้ แต่นครรัฐเอเธนส์ก็ยังคงไม่ยอมแพ้ เอเธนส์ได้เปลี่ยนยุทธศาสตร์การสู้รบใหม่โดยมีนายพลเพริคลีส (Pericles) เป็นผู้นำซึ่งเขาแนะนำให้เอเธนส์หลีกเลี่ยงการสู้รบกลางแจ้งกับกองกำลังทหารฮอพลีทสปาร์ตาซึ่งมีจำนวนมากและกำลังอีกเต็มในชัยชนะ เขาแนะนำให้ใช้กองทัพเรือในการเข้าสู้รบแทน กองทัพเรือเอเธนส์ได้รับชัยชนะอย่างงดงามที่ยุทธนาวีนาฟคตุส (battle of Naupactus) ในปี 430 ก่อนคริสต์ศักราช (Rhodes, 2009, p. 413) ทว่าไม่นานเอเธนส์ก็เผชิญเคราะห์กรรมอย่างหนักเมื่อเกิดโรคระบาดใหญ่ในเอเธนส์ขึ้น โรคระบาดครั้งนี้ได้คร่าชีวิตผู้คนไปเป็นจำนวนมากและทำให้ท้ายที่สุดเอเธนส์ต้องพ่ายแพ้ลง แม้กระทั่งเพริคลีสและบรรดาลูก ๆ ก็เสียชีวิตจากโรคระบาดในครั้งนี้เช่นกัน กล่าวกันว่าโรคระบาดในครั้งนั้นทำให้ชาวเอเธนส์ต้องสูญเสียประชากรราวหนึ่งในสามของทั้งหมดในนครรัฐ อาจกล่าวได้ว่าผลของการเกิดโรคระบาดใหญ่ในครั้งนี้มีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้เอเธนส์เพลี่ยงพล้ำในสมรภูมิรบสงครามเป็นอย่างมากเนื่องจากโรคระบาดได้สร้างผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งในเรื่องเศรษฐกิจและระบบการทหารของเอเธนส์

แม้ว่าต่อมาเอเธนส์จะจ้างทหารรับจ้างมาทำสงคราม แต่ทหารรับจ้างเหล่านั้นก็ไม่ได้กอบกู้สถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ ความหวาดกลัวที่มีต่อโรคระบาดทำให้แม้กระทั่งสปาร์ตาและทัพสันนิบาตเพโลปอนเนซุสเองก็ไม่กล้าที่จะนำทัพบุกเข้ามายังแคว้นออตติกา หลังจากที่เพริคลีสถึงแก่อสัญกรรม

ลงทำให้เอเธนส์ต้องใช้วิธีแบบโบราณในการตั้งรับข้าศึกที่บุกเข้ามา ในเวลานี้ คลีออนได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้นำใหม่ของเอเธนส์ เขาได้นำกองทัพเข้าต่อสู้อีกครั้งซึ่งมีนายพลดีโมสธีเนส (Demosthenes) เป็นผู้นำทัพด้วยเช่นกัน กองทัพเอเธนส์ประสบความสำเร็จในการทำสงครามทางทะเลในการยึดบริเวณคาบสมุทรเพโลปอนเนซุส เอเธนส์ยังสามารถยึดแคว้นบัวเทียเอโอเทีย และสามารถปราบกบฏไมทีเลเนียนลงได้ รวมทั้งสร้างป้อมปราการฐานที่มั่นในคาบสมุทรเพโลปอนเนซุสเอาไว้ได้อีกด้วย ป้อมปราการที่สำคัญที่เอเธนส์สร้างขึ้นนั้นตั้งอยู่ใกล้กับนครรัฐไพลอสโดยตั้งขึ้นที่เกาะสปักทีเรีย (Sphacteria) (Steven, 1998, p. 232) ทว่าในเวลาต่อมา นครรัฐไพลอสซึ่งเวลานี้เป็นอาณานิคมเอเธนส์นั้นก็ถูกสปาร์ต่านำกองกำลังทหารเข้ายึดครองไว้ได้ แต่ต่อมา นายพลดีโมสธีเนสก็สามารถเอาชนะกองทัพสปาร์ตาได้ที่ยุทธการแห่งไพลอสใน 420 ก่อนคริสต์ศักราช ขณะที่คลีออนเองก็ได้รับชัยชนะที่ยุทธการแห่งสปักทีเรียด้วยเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ บรรดาทหารฮอปไลท์ของพวกสปาร์ตาจึงถูกเอเธนส์ประหารชีวิตเกือบหมดภายหลังสมรภูมิตัดทอนทั้งสองแห่ง อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมา นายพลบราซิดาส (Brasidas) ซึ่งเป็นผู้นำของสปาร์ตาคคนใหม่ได้ระดมกองกำลังทหารสปาร์ตาและพันธมิตรของสันนิบาตเพโลปอนเนซุสรวมถึงทาสเฮลิอทยาตราทัพไปยังอาณานิคมแอมฟีโพลิส (Amphipolis) ของเอเธนส์ในแคว้นเทรซซึ่งเป็นพื้นที่การทำเหมืองแร่เงิน (Jeremy, 2013, p. 324) ซึ่งรัฐดีดิสเองก็ถูกส่งตัวไปเป็นกองกำลังทหารที่นั่นเพื่อสู้รบกับกองทหารของสปาร์ตาเพื่อยึดครองเอานครรัฐแอมฟีโพลิสกลับคืน การสู้รบกันอย่างดุเดือดในครั้งนี้ทำให้นายพลบราซิดาสและนายพลคลีออนถึงแก่กรรมในสมรภูมิตัดทอนรอบ ภายหลังจากที่นายพลสองท่านถึงแก่กรรมลงทำให้ในเวลาต่อมาทั้งสปาร์ตาและ

เอเธนส์ตกลงที่จะแลกตัวประกันที่เหลือและมีการลงนามในสนธิสัญญาสงบศึกชั่วคราว

หลังจากที่คลีออนแห่งเอเธนส์และบราซิดัสแห่งสปาร์ตาเสียชีวิตลงในการทำสงครามไม่นาน ทั้งเอเธนส์และสปาร์ตาจึงได้มีการลงนามในสนธิสัญญาเนียส (Treaty of Nicias) ขึ้นใน 421 ปีก่อนคริสต์ศักราช ซึ่งมีผลบังคับใช้เป็นเวลา 6 ปี (Rhodes, 2009, p. 421) ทว่าก็มีการปะทะสู้รบกันอย่างประปรายในคาบสมุทรเพโลพอนเนซอยู่บางครั้ง อย่างไรก็ตาม สปาร์ตาและบรรดาพันธมิตรในสันนิบาตเพโลพอนเนซได้มีการระดมกองทัพขึ้นอีกครั้ง เว้นแต่เพียงนครรัฐอาร์กอส (Argos) ซึ่งเป็นคู่แข่งที่มีอิทธิพลกับสปาร์ตาอย่างมากในคาบสมุทรเพโลพอนเนซ ด้วยการสนับสนุนจากนครรัฐเอเธนส์ทำให้นครรัฐอาร์กอสประสบความสำเร็จในการรวมตัวกับบรรดานครรัฐต่าง ๆ ที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในคาบสมุทรเพโลพอนเนซ ซึ่งรวมถึงนครรัฐแมนทีเนีย (Mantineia) และนครรัฐเอลิส (Elis) โดยเอเธนส์หวังให้นครรัฐเหล่านี้คานอำนาจกับสันนิบาตเพโลพอนเนซ (Jeremy, 2013, pp. 366-367) ซึ่งเป็นสปาร์ตาเป็นผู้นำเอาไว้

นอกจากนี้ เฮโรโดตัสยังกล่าวว่าในช่วงแรกนครรัฐสปาร์ตาพยายามขยายอำนาจอีกครั้ง โดยเข้ายึดนครรัฐทีเกียซึ่งอยู่ติดกับนครรัฐสปาร์ตาไว้ได้ ต่อมาสปาร์ต่ายังพยายามขยายอำนาจไปยังนครรัฐแมนทีเนียซึ่งเป็นพันธมิตรกับเอเธนส์ด้วยเช่นกัน โดยที่นครรัฐแมนทีเนียเป็นรัฐที่อยู่ในวงไพลุส การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยและได้รับการสนับสนุนจากเอเธนส์ (Marincola, 2003, p. 121) สมรภูมิการสู้รบแห่งแมนทีเนียจึงเป็นยุทธการการสู้รบที่ใหญ่ที่สุดของชาวกรีกด้วยกันในสมัยสงครามเพโลพอนเนซ โดยเฉพาะชาวกรีกในแคว้นลาโคเนีย สงครามครั้งนี้จึงยังเป็นการเผชิญหน้า

เข้าต่อสู้กันของนครรัฐอากอส เอเธนส์ แมนทีเนียและอาร์คาเดียซึ่งเป็นดินแดนที่ปกครองด้วยประชาธิปไตยกับสมาชิกในสันนิบาตเฟลอปปอนเนซุสโดยตรง ท้ายที่สุดสปาร์ตาเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะ ขณะที่บรรดาพันธมิตรนครรัฐประชาธิปไตยมีการแตกสามัคคีกันเอง สมาชิกจำนวนมากจึงได้หันมาเข้าร่วมกับสันนิบาตเฟลอปปอนเนซุส ชัยชนะที่ยุทธการแห่งแมนทีเนียสามารถทำให้สปาร์ตาสถาปนาความยิ่งใหญ่ในคาบสมุทรเฟลอปปอนเนซุสและยังทำให้สันนิบาตเข้มแข็งขึ้นเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันสมรภูมिरบในสงครามครั้งนี้ก็ได้ทำลายความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยว่าไม่สามารถนำพานครรัฐไปสู่ความรอดพ้นจากสงครามได้ เนื่องจากนครรัฐสปาร์ตาและบรรดาสมาชิกที่ปกครองด้วยระบบเผด็จการทหารสามารถนำพานครรัฐได้ชัยชนะอย่างรวดเร็ว

ยุทธศาสตร์การสู้รบโพ้นทะเลที่เกาะซิซิลี

ในช่วงยุคมืดกรีก (1200-800 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ประชากรกรีกได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นมากบนกรีกแผ่นดินใหญ่ ทำให้มีชาวกรีกกลุ่มหนึ่งอพยพไปตั้งถิ่นฐานทางตอนใต้ของคาบสมุทรอิตาลีโดยเฉพาะที่เกาะซิซิลีและได้ตั้งเมืองใหญ่แห่งหนึ่งขึ้นที่ซิราคิวส์ ประชากรกรีกที่อาศัยอยู่ในนครรัฐซิราคิวส์เป็นพวกกรีกดอเรียนซึ่งเป็นเผ่าเดียวกับพวกสปาร์ตาในกรีกแผ่นดินใหญ่ ในขณะที่ประชากรเอเธนส์ที่อยู่เกาะซิซิลีล้วนเป็นพวกกรีกไอโอเนียมีถิ่นอาศัยอยู่ที่นครรัฐเซเกสต้า (Segesta) (Hall, 2013, p. 44) หลังสงครามเฟลอปปอนเนซุสครั้งแรกสิ้นสุดลงได้ไม่นาน ในเวลาต่อมาเอเธนส์มีคำสั่งให้นายพลอัลซิเบียเดส (Alcibiades) เป็นผู้นำทัพในการสู้รบกับสปาร์ตาในต่างแดนครั้งนี้ โดยเอเธนส์มองว่าจะต้องพิชิตเกาะซิซิลีให้ได้ ทั้งนี้นครรัฐซิราคิวส์ถือได้ว่าเป็นนครรัฐกรีกที่ใหญ่สุดบนเกาะซิซิลี ซึ่งเอเธนส์มองว่านครรัฐ

ดังกล่าวมีทรัพยากรจำนวนมากที่สามารถหล่อเลี้ยงพลเมืองของเอเธนส์เอาไว้ได้ อีกทั้งชัยชนะตอนครรัฐชิราคิวส์ยังเป็นการกอบกู้เกียรติภูมิของเอเธนส์ให้กลับมายิ่งใหญ่อีกครั้งในกรีกแผ่นดินใหญ่ ทำให้สงครามแห่งซิซิลีอุบัติขึ้นอีกครั้งใน 415-413 ปีก่อนคริสต์ศักราชในช่วงเวลาต่อมา ขณะเดียวกันสงครามในครั้งนี้ยังถือเป็นการขยายตัวของเขตพื้นที่สงครามที่เกิดขึ้นนอกแผ่นดินกรีกครั้งแรกในโลกเฮลเลนิกด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 4 แผนที่แสดงโลกของชาวกรีกในเวลานั้น
อันประกอบไปด้วยกรีกแผ่นดินใหญ่ กรีกในเอเชียไมเนอร์
และกรีกทางตอนใต้ของคาบสมุทรอิตาลี
หมายเหตุ. จาก <https://www.pinterest.com>

อย่างไรก็ดี ในช่วงก่อนการไปทำสงครามที่เกาะซิซิลีไม่นาน ปรากฏว่ามีศัตรูทางการเมืองผู้หนึ่งทำลายเทวรูปเทพเฮมัส ส่งผลให้นายพลอัลซิเบียดสถูกกล่าวหาในข้อหาที่เป็นอาชญากรทางศาสนาด้วย และเขาต้องถูกนำตัวขึ้นศาลเอเธนส์ ทั้งนี้ เขาเองต้องการที่จะขึ้นศาลเพื่อแก้ข้อกล่าวหาก่อนที่จะเดินทางไปทำศึกในครั้งนี้ (Steven, 1998, pp. 429-430) อย่างไรก็ตาม ชาวเอเธนส์ต้องการให้เขาเดินทางไปทำศึกในครั้งนี้โดยที่ไม่ต้องขึ้นศาลพิจารณาคดีแต่อย่างใด ในที่สุดศาลเอเธนส์จึงยอมปล่อยตัวเขาชั่วคราวเพื่อให้เขาทำภารกิจเพื่อมาตุภูมิในครั้งนี้ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อเขาเดินทางมายังเกาะซิซิลีไม่นาน ปรากฏว่านายพลอัลซิเบียดสกลับถูกศาลเอเธนส์เรียกตัวให้กลับมารับโทษที่เกิดขึ้น ในท้ายที่สุดเขาเองถูกตัดสินมีความผิดโดยความไม่เป็นธรรมทำให้เขาตัดสินใจหนีออกจากกองทัพและหลบหนีไปยังสปาร์ตาแทน ทำให้เอเธนส์จำต้องแต่งตั้งนายพลนิเซียส (Nicias) เข้าดำรงตำแหน่งแม่ทัพแทน (Bagnell, 2006, p. 202) ด้วยเหตุนี้ นายพลอัลซิเบียดสจึงบอกแผนการลับแก่สปาร์ตาว่าเอเธนส์ต้องการใช้เกาะซิซิลีเป็นเมืองในการพิชิตนครรัฐกรีกในคาบสมุทรอิตาลีและคาร์เธจทั้งหมด ทั้งยังจะกวาดเชลยและทรัพยากรกลับไปยังแคว้นอดีติกา

กองกำลังของเอเธนส์ซึ่งมีนายพลนิเซียสเป็นผู้คุมทัพคนใหม่มีกองเรือรบราว 100 ลำและทหารราบอีกราว 5,000 นายพร้อมกองทัพอาวุธเบา ขณะที่ทหารม้าถูกจำกัดได้เพียง 30 คนเท่านั้น ในท้ายที่สุดเอเธนส์ก็ไม่อาจต่อสู้กับกองกำลังทหารม้าของชีราคิวส์ที่คุ้นชินกับสภาพภูมิศาสตร์ได้ กองทัพเอเธนส์รวมตัวเข้ากับพันธมิตรกรีกไอโอเนียบนเกาะแห่งนี้โดยใช้อูรานที่มั่นที่นครรัฐเฮกเสตา นายพลนิเซียสได้เสนอแผนการบุกโจมตีชีราคิวส์ทันที ใน 415 ปีก่อนคริสต์ศักราช การสู้รบดำเนินไปอย่างยาวนานจบลงเมื่อฤดูหนาวย่างกรายมาถึง ชาวเอเธนส์จำต้องถอนกำลังทหาร อย่างไรก็ดี เอเธนส์

ใช้เวลานี้ในการรวบรวมบรรดาพันธมิตรที่เหลือนบนเกาะและเตรียมทำศึกกับนครรัฐซีราคิวส์อย่างเด็ดขาดอีกครั้ง ระหว่างที่เอเธนส์กำลังระดมกองทหารทำให้ซีราคิวส์ขอความช่วยเหลือจากสปาร์ตา ด้วยเหตุนี้ สปาร์ตาจึงได้ส่งนายพลไกลิปปัส (Gylippus) ไปยังเกาะซิซิลีพร้อมกับกองทัพพันธมิตรของสันนิบาตเฟลอปปอนเนซุส (Bagnell, 2006, p. 224) เมื่อมาถึงเขาได้รวบรวมกองกำลังทัพจากพันธมิตรกรีกต่อเรียนและใช้ซีราคิวส์เป็นฐานบัญชาการในการสู้รบ นายพลไกลิปปัสเป็นผู้บังคับบัญชาการสูงสุดของกองกำลังสันนิบาตเฟลอปปอนเนซุส และในที่สุดเขาสามารถเอาชนะกองกำลังเอเธนส์และพันธมิตรได้ในการสู้รบในสมรภูมिरบหลายแห่ง

ตามบันทึกของพลูทาร์คกล่าวว่าหลังจากพ่ายแพ้อย่างต่อเนื่องหลายครั้งทำให้นายพลนิเซียสต้องร้องขอความช่วยเหลือจากเอเธนส์เมืองแม่ (Scott-Kilvert, 1960, p. 78) รัฐบาลจึงส่งนายพลติมอสธีเนสนำกองทัพเรือเสริมมายังเกาะซิซิลีเพื่อเตรียมเข้าร่วมสนธิสัญญากับกองเรือของนายพลนิเซียส สงครามจึงได้เกิดขึ้นอีกครั้ง ในที่สุดนครรัฐซีราคิวส์และบรรดาพันธมิตรในสันนิบาตเฟลอปปอนเนซุสของสปาร์ตาสามารถเอาชนะกองทัพของเอเธนส์ได้ ทำให้นายพลติมอสธีเนสจึงขอให้เอเธนส์ถอนกำลังกลับทั้งหมดเพื่อฟื้นฟูกองทัพเรือขึ้นใหม่อีกครั้ง แต่ทว่านายพลนิเซียสกลับปฏิเสธและยังยืนยันกรานที่จะสู้จนกว่าได้รับชัยชนะ สถานการณ์วิกฤตหนักมากยิ่งขึ้นเมื่อเอเธนส์ต้องพ่ายแพ้ย่อยยับอย่างต่อเนื่องในสมรภูมिरบหลายแห่ง นายพลนิเซียสและนายพลติมอสธีเนสจึงต้องนำกองกำลังที่เหลือแสวงหาพันธมิตรใหม่ในซิซิลี ขณะที่ซีราคิวส์ซึ่งมีกองกำลังทหารมากกว่าก็สามารถสังหารทหารเอเธนส์ล้มตายเป็นจำนวนมาก

ภายหลังจากเอเธนส์ต้องพ่ายแพ้ที่ซิชิลีแล้ว เอเธนส์ยังต้องสูญเสียทั้งทรัพย์สิน เรือรบและทหารไปเป็นจำนวนมาก เอเธนส์ในเวลานี้ไม่มีแม่ทัพที่มีความสามารถในการสู้รบ ขณะเดียวกันนายพลอัลซิเบียเดสซึ่งครั้งหนึ่งเป็นผู้บัญชาการกองทัพเรือเอเธนส์ก็ได้หลบหนีไปอยู่ที่สปาร์ตาและได้ฝึกฝนกองกำลังทหารเรือรบให้กับที่นั่น สถานการณ์เลวร้ายมากยิ่งขึ้นเมื่อพระเจ้าเอจิสที่ 2 แห่งสปาร์ตาสามารถยึดหมู่บ้านดีซีเลีย (Decelea) ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้าทางตอนเหนือที่สำคัญของเอเธนส์ การยึดหมู่บ้านดีซีเลียทางภาคเหนือจึงถือเป็นการเปิดฉากสงครามดีซีเลีย (Decelean wars 412-404 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ขึ้นและเป็นสงครามเพลออปอนเนซุสในครั้งสุดท้าย (Steven, 1998, p. 543) ขณะที่กองกำลังของสันนิบาตเพลออปอนเนซุสยังคงส่งกองทัพเรือไปยังทะเลอีเจียน เพื่อควบคุมน่านน้ำไว้ นอกจากนี้ ยังมีกองทัพเรือของนครรัฐซีราคิวส์ซึ่ง นำโดยนายพลเฮโมคราเทสและกองทัพเรือของคอรีนธ์เข้าร่วมในสงครามด้วยเช่นกัน ต่อมาเมื่อนครรัฐคิโอสซึ่งเป็นสมาชิกสันนิบาตดีเลียน ก่อการจลาจลเพื่อแยกตัวออกจากสันนิบาตดีเลียน ทำให้นครรัฐสปาร์ตา จึงส่งกองทัพเรือภายใต้การนำของนายพลอัลซิเบียเดสเข้าช่วยเหลือ ท้ายที่สุดกองทัพเรือสปาร์ตาสามารถปลดปล่อยนครรัฐคิโอสได้ รวมทั้งยังปลดปล่อยนครรัฐไมเลทัสจากสันนิบาตดีเลียนได้ด้วยเช่นกัน

สงครามที่ยืดเยื้อยาวนานทำให้ชาวกรีกในสันนิบาตดีเลียนไม่เต็มใจที่จะส่งกองกำลังทหารไปยังสันนิบาตดีเลียนอีกต่อไปและต้องการที่จะถอนกองกำลังทหารออกจากสันนิบาตด้วย ในเวลาต่อมาสปาร์ตาก็ได้สร้างป้อมดีซีเลียขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้ชาวเอเธนส์ใช้พื้นที่โดยรอบในการตั้งกองทัพ (Steven, 1998, pp. 555-556) ด้วยเหตุนี้ ป้อมดีซีเลียจึงนับเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในการป้องกันกองทัพเรือที่ขนส่งเสบียงมาหล่อเลี้ยงยัง

เอเธนส์ สถานการณ์เลวร้ายยิ่งขึ้นเมื่อเหมืองสินแร่เงินลอเรียน (Laureion) ได้ถูกสปาร์ตายึดครองไว้ ขณะเดียวกันทาสเอเธนส์กว่าสองหมื่นคนต่างได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระโดยทหารสปาร์ตาที่เมืองดีซีเลียแห่งนี้ด้วย ในช่วงเวลานี้ท้องพระคลังและเงินสำรองของเอเธนส์ค่อย ๆ ร่อยหรอ ชาวเอเธนส์จึงจำเป็นต้องเรียกเก็บเงินบรรณาการจากรัฐในสมาชิกสันนิบาต ดีเลียนจึงทำให้เกิดความขัดแย้งและเกิดกบฏขึ้นภายในสันนิบาตหลายครั้ง สปาร์ตาจึงฉวยโอกาสนี้ส่งกองกำลังทหารเสริมไปยังชิราคิส์อีกครั้ง โดยหวังที่จะขับไล่กองกำลังทหารเอเธนส์ที่เหลือให้ออกไปจากเกาะ สปาร์ตาได้ส่งกองเรือรบและทหารราบอีก 5,000 นาย ไปยังที่ชิราคิส์อีกครั้ง ภายใต้การนำของนายพลโกลิปุส นายพลโกลิปุสและพันธมิตรสันนิบาต สามารถเอาชนะเอเธนส์ได้ในสมรภูมิริบทางบก และต่อมาเขาได้โน้มน้าวให้ ชิราคิส์สร้างกองทัพเรือขึ้นจนท้ายที่สุดก็สามารถเอาชนะกองเรือเอเธนส์ได้เช่นกัน ภายหลังจากที่เอเธนส์พ่ายแพ้ที่ชิซึลีแล้ว จักรวรรดิในสันนิบาต ดีเลียนจึงเริ่มเสื่อมอำนาจลง พระคลังสมบัติร่อยหรอลงอย่างเรื่อย ๆ จักรวรรดิเอเธนส์ต้องพบกับความหายนะในเวลาต่อมา ในขณะที่สันนิบาต เพลอปปอนเนซุสเข้มแข็งและกลายเป็นมหาอำนาจใหม่แทนเอเธนส์ใน ท้ายที่สุด กล่าวได้ว่าการพ่ายแพ้ของเอเธนส์ในกรีกแผ่นดินใหญ่และสมรภูมิรบสงครามที่เกาะชิซึลีนั่น ส่งผลให้สันนิบาตดีเลียนของเอเธนส์อ่อนแอลง อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันนครรัฐต่าง ๆ ที่เป็นวงไพลุยร่วมกับเอเธนส์นั้น ก็ค่อย ๆ ถอนตัวของการเป็นสมาชิกและเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ สันนิบาตเพลอปปอนเนซุสที่มีสปาร์ตาเป็นแกนนำในเวลาต่อมา

สันนิบาตเฟลอปอนเนซุสกับบทบาทของสปาร์ตาในฐานะผู้นำโลกกรีก

ก่อนหน้าที่จะสงครามเฟลอปอนเนซุสเกิดขึ้นไม่นาน สันนิบาตเฟลอปอนเนซุสก็ได้เริ่มก่อตัวขึ้นก่อนหน้าในศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสต์ศักราชมาแล้ว ทั้งนี้รัฐต่าง ๆ ของกรีกในคาบสมุทรได้รวมตัวกันเข้าเป็นสมาชิกสันนิบาตขึ้นอย่างหลวม ๆ ตามธรรมเนียมเผ่าพันธุ์กรีกในเวลานั้น อย่างไรก็ตาม ไม่มีหลักฐานเป็นที่แน่ชัดว่าสันนิบาตดังกล่าวเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยเมื่อนครรัฐสปาร์ตาได้พิชิตนครรัฐเมสสิเนีย และได้ลดสถานะภาพของชาวเมืองลงเป็นทาสหรือพวกเฮลอต (Helot) ทำให้สปาร์ตาจำต้องสร้างระบบการเมืองขึ้นใหม่เพื่อควบคุมทาสเมสสิเนียเอาไว้ (Kagan, 1991, p. 64) ด้วยเหตุนี้ การรวมตัวเป็นสันนิบาตจึงทำให้สปาร์ตาเกิดความมั่นคงขึ้น หากทาสเหล่านี้ก่อการกบฏขึ้น การเติบโตของการรวมกลุ่มกันเป็นพันธมิตรสันนิบาตเฟลอปอนเนซุสของสปาร์ต่ายังมาจากผลประโยชน์แฝงของสปาร์ตาด้วย โดยสปาร์ตาต้องการที่จะขับไล่ทหารของแต่ละนครรัฐในคาบสมุทรเฟลอปอนเนซุส รวมถึงต้องการสถาปนาความยิ่งใหญ่ในการสร้างกองทัพเรือเพื่อแข่งอำนาจกับเอเธนส์ด้วยเช่นกัน ขณะเดียวกัน นครรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรเฟลอปอนเนซุสในเวลานั้นต่างหวาดเกรงนครรัฐอากอสที่กำลังคุกคามนครรัฐต่าง ๆ ทำให้บรรดานครรัฐในคาบสมุทรเฟลอปอนเนซุสเหล่านี้ได้ร้องขอให้สปาร์ตาให้ความคุ้มครองแก่นครรัฐตัวเอง

ด้วยเหตุนี้ นครรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรเฟลอปอนเนซุสจึงต้องตัดสินใจเลือกที่จะอยู่ใต้การคุ้มครองระหว่างนครรัฐสปาร์ตาหรือนครรัฐอากอสซึ่งเป็นมหาอำนาจที่สำคัญในคาบสมุทรเฟลอปอนเนซุสในขณะนั้น ทั้งนี้ เฮโรโดตัสยังกล่าวไว้ในเอกสารด้วยว่านครรัฐทีเกีย (Tegea) เป็นนครรัฐ

แรกที่ถูกบีบบังคับให้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรสันนิบาตกับนครรัฐสปาร์ตาด้วย ทำให้นครรัฐที่เกี่ยวข้องต้องสูญเสียเอกราชนโยบายการต่างประเทศให้กับ สปาร์ตาเป็นผู้ดูแลด้วย สปาร์ตาจึงกลายเป็นนครรัฐที่ใหญ่ที่สุดในคาบสมุทรดังกล่าว ในเวลาต่อมาการแข่งขันอำนาจระหว่างนครรัฐอากอสและสปาร์ตาทวีความรุนแรงมากขึ้น และนำไปสู่การทำสงครามจนในท้ายที่สุดสปาร์ตาได้รับชัยชนะ และทำให้สปาร์ตาทกลายเป็นมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในคาบสมุทรเพลอปอนเนซุส

หลังจากพิชิตนครรัฐอากอสสำเร็จ สปาร์ตาจึงมีดำริจัดตั้งสันนิบาตเพลอปอนเนซุสขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมใน 550 ปีก่อนคริสต์ศักราช ซึ่งนามของสันนิบาตดังกล่าวมาจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของบรรดาสมาชิกนครรัฐในคาบสมุทรเพลอปอนเนซุส ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของกรีกแผ่นดินใหญ่หรือคาบสมุทรบอลข่านในปัจจุบัน สันนิบาตไม่มีข้อตกลงหรือข้อผูกมัดหากแต่เป็นการรวมตัวกันตามหลักแนวคิดชาติพันธุ์ต่อเรียน ซึ่งแต่ละนครรัฐจะมีข้อตกลงและการเจรจาระหว่างกันโดยตรง สันนิบาตจึงไม่ได้เป็นองค์กรผูกมัดเหมือนกับสันนิบาตอื่น ๆ ของชาวกรีก หากแต่เป็นการรวมกลุ่มโดยมีวัตถุประสงค์ของการทำสงครามเป็นหลัก แม้ว่าสันนิบาตจะรวมกัน แต่ก็มีการให้สมาชิกกล่าวคำปฏิญาณว่าจะต้องมีศัตรูร่วมกัน และให้การช่วยเหลือโดยมีสปาร์ตาเป็นผู้นำหลัก โดยที่นครรัฐเหล่านั้นไม่ต้องเข้าร่วมในทางเศรษฐกิจและกิจกรรมทางศาสนาเหมือนกับสันนิบาตอื่น ๆ มีเพียงลัทธิการบูชาเทพเฮอร์มีส (Hermes) เท่านั้น ซึ่งเป็นความเชื่อที่รวมผู้คนชาวกรีกเผ่าต่อเรียนในคาบสมุทรเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้ชาวกรีกในสันนิบาตต่างมีสายใยในการบูชาเทพดังกล่าวร่วมกัน

ภาพที่ 5 แผนที่แสดงอาณาเขตสันนิบาต: สีส้มแสดงอาณาเขตของ
สันนิบาตดีเลียนที่มีเอเธนส์เป็นแกนนำ สีม่วงแสดงอาณาเขตของ
สันนิบาตเพลอปอนเนซุสที่มีสปาร์ตาเป็นแกนนำ
หมายเหตุ. จาก <https://board.postjung.com>

ใน 510 ปีก่อนคริสต์ศักราช เอโรโตตัสบันทึกว่าสันนิบาตได้ตั้ง
บรรดาสมาชิกทั้งหมดในคาบสมุทรเพลอปอนเนซุสเข้าร่วมกับทางสันนิบาต
อีกห้าสิบปีต่อมาสันนิบาตก็สามารถขยายอำนาจไปยังแคว้นโฟซิส (Phocis)
และบัวเทีย (Boeotia) ได้ตามลำดับ ฐูซิดิดีสได้เขียนไว้ในหนังสือ
ประวัติศาสตร์ของสงครามเพลอปอนเนซุสโดยอธิบายกลไก ตลอดจน
โครงสร้างการทำงานของสันนิบาต โดยกล่าวว่าสมาชิกทุกคนของรัฐต้องส่ง
ตัวแทนไปประชุมตามที่มีวาระการประชุม ที่ประชุมสันนิบาตเพลอปอนเนซุส
จะมีอีฟอ (Ephor) เป็นประธานสภา และหารือพูดคุยเกี่ยวกับการต่อสู้ทาง
การทหารรวมถึงการรับสมาชิกใหม่เข้ายังสันนิบาต (Marincola, 2003,
p. 187) ในขณะเดียวกันยังมีเงื่อนไขว่าสปาร์ตาจะต้องไม่ทำอะไรที่เป็น
ผลประโยชน์ของตัวเองเท่านั้น สิ่งเหล่านี้จึงต่างจากเงื่อนไขของสันนิบาต
ดีเลียนที่มีเอเธนส์เป็นผู้ควบคุมบรรดาสมาชิก โดยมีการบังคับให้เหล่าสมาชิก

ในสันนิบาตที่เปลี่ยนจ่ายเบี้ยบรรณาการภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด (Steven, 1998, p. 330) สมาชิกของสันนิบาตเฟลอปปอนเนซุสต้องสำรองกองกำลังทหารของสันนิบาตเอาไว้ จำนวนสัดส่วนของกองทัพแต่ละนครรัฐมาจากการที่สปาร์ตาเรียกเข้าประจำการเป็นสำคัญ ในช่วงสมัยสงครามเฟลอปปอนเนซุสราว 431-404 ก่อนคริสต์ศักราช นครรัฐสปาร์ตาได้ตั้งตำแหน่งฮาร์มอสต์ (Harmost) ขึ้นเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดในสันนิบาต

สันนิบาตเฟลอปปอนเนซุสมีนครรัฐสปาร์ตาเป็นแกนนำที่สำคัญ สันนิบาตดำเนินการโดยรัฐสภาแห่งพันธมิตร (council of allies) ซึ่งประกอบไปด้วย 2 สภาหลักที่สำคัญคือ สภาสปาร์ตา (assembly of Spartiates) และสภาพันธมิตร (congress of allies) สมาชิกที่สำคัญของสันนิบาตประกอบไปด้วยนครรัฐสปาร์ตา คอริินธ์ (Corinth) คิธิรา (Kythira) เมลอส (Melos) ไพลอส (Pylos) ออร์เน (Orneae) ฟลิอุส (Phlius) แมนทีเนีย (Mantineia) เอลิส (Elis) เอพิเดาลุส (Epidaurus) บัวเทีย (Boeotia) เลฟคาดี (Lefkada) และแอมบราเซีย (Ambracia) ตามลำดับ ทั้งนี้ แต่ละนครรัฐจะมีหนึ่งเสียงในที่สภาประชุมเท่าเทียมกันทั้งหมด โดยที่ไม่คำนึงถึงขนาดภูมิศาสตร์นครรัฐแต่อย่างใด ในช่วงระยะแรกนั้นสันนิบาตไม่มีการเรียกเก็บเงินบรรณาการ เพียงแต่ในช่วงของการทำสงครามโดยเฉพาะระหว่างการทำสงครามกับสันนิบาตที่เปลี่ยนนั้น สันนิบาตเฟลอปปอนเนซุสจะมีการเรียกเก็บเงินบรรณาการจากบรรดาสมาชิก นอกจากนี้ นครรัฐต่าง ๆ ยังจะต้องส่งกองทัพหนึ่งในสามของตัวเองเข้าประจำการในสันนิบาตเอาไว้ด้วย นครรัฐสปาร์ตาสามารถเรียกประชุมสภาพันธมิตรได้ตลอดเวลา และพันธมิตรทุกนครรัฐจะต้องยินยอมตามคำที่สปาร์ตาร้องขอหากเกิดวิกฤตการณ์ที่สำคัญขึ้น (Steven, 1998, p. 325) อย่างไรก็ตาม ในบางครั้ง สมาชิกของสันนิบาตอาจเกิดสงครามความขัดแย้งระหว่างกันขึ้นได้เช่นกัน

เช่น ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างนครรัฐแมนทิเนียกับนครรัฐทีเกีย เป็นต้น แม้ว่าในการประชุมสภาพัฒนธรรมนั้นแต่ละนครรัฐจะมีหนึ่งเสียงเท่ากัน ทว่าสปาร์ตาก็อาจเข้าแทรกแซงในนโยบายการต่างประเทศที่สำคัญด้วยได้

นครรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรเพโลปอนเนซุสที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสปาร์ตานั้นจะต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับนครรัฐทีเกียคือต้องยอมเสียอำนาจอธิปไตยทางการเมืองต่างประเทศเพื่อแลกกับการเข้าเป็นสมาชิกในสันนิบาตเพโลปอนเนซุสและจะได้รับการคุ้มครองด้านการทหารเป็นการตอบแทน นอกจากนี้ สปาร์ตาก็จะเรียกเกณฑ์ทหารที่เป็นสมาชิกเพื่อประจำการยังสันนิบาตหากเกิดการสู้รบขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม นครรัฐที่มีขนาดใหญ่ เช่น นครรัฐคอรีนธ์นั้นสปาร์ตาเองก็จะไม่ก้าวล่วงอำนาจทางอธิปไตยแต่อย่างใด กรณีที่สำคัญเช่นในปลาย 430 ปีก่อนคริสต์ศักราช นครรัฐคอรีนธ์ได้ทำสงครามกับนครรัฐคอร์ไซรา (Corcyra) โดยที่ไม่สนใจการห้ามปรามจากสปาร์ตาแต่อย่างใด สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสปาร์ตาเองก็มีความเกรงใจนครรัฐที่มีขนาดใหญ่เช่นกัน แต่อย่างไรก็ดี นครรัฐที่มีขนาดเล็กในสันนิบาตอาจถูกแทรกแซงกิจการภายในของการกำหนดทิศทางการเมืองจากสปาร์ตา เช่น นครรัฐออร์เนีย (Omeae) หรือนครรัฐฟลิอุส (Phlius) เป็นต้น ในช่วงหลังสมัยสงครามเปอร์เซียสันนิบาตเพโลปอนเนซุสมีการประชุมใหญ่ที่นครรัฐคอรีนธ์เป็นสำคัญ

ไลแซนเดอร์กับการพิชิตสันนิบาตดีเลียน

ภายหลังจากเอเธนส์พ่ายแพ้ในการทำศึกที่เกาะซิซิลีแล้ว นครรัฐสปาร์ตาก็โน้มน้ำหนักให้นครรัฐต่าง ๆ ที่เป็นพันธมิตรกับเอเธนส์ทำการก่อกบฏขึ้น ด้วยเหตุนี้ นครรัฐพันธมิตรในแคว้นโอไอเนียจึงทำการก่อกบฏกับเอเธนส์ ต่อมาชาวกรีกที่นครรัฐชิราคิวส์ได้ส่งกองเรือไปยัง

คาบสมุทรเพโลพอนเนซุสเพื่อเข้าช่วยเหลือกบฏ เช่นเดียวกับอาณาจักรเปอร์เซียที่ได้ตัดสินใจเข้าช่วยเหลือนครรัฐสปาร์ตาทั้งในด้านการเงินและเรือรบ (Kagan, 1991 pp. 5-6) เช่นกัน มหาสงครามที่กำลังจะอุบัติขึ้นจึงเป็นภัยคุกคามเอเธนส์เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม เอเธนส์พยายามรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ นครรัฐคอรีนธ์และนครรัฐธีราคิส์ต่างพยายามที่จะนำทัพเรือเข้าควบคุม่านน้ำทะเลอีเจียน แต่ก็เป็นไปได้ยากลำบากมากเนื่องจากไม่คุ้นเคยกับสภาพภูมิศาสตร์ กองกำลังพันธมิตรของสปาร์ตายังต้องพบกับอุปสรรคในการลำเลียงเสบียง กองกำลังทหารและกองทัพเรือด้วย ขณะเดียวกันนครรัฐต่าง ๆ ในไอโอเนียที่ก่อการกบฏกับเอเธนส์ก็ล้วนถูกจักรวรรดิเอเธนส์ปราบลงได้ ขณะที่เปอร์เซียซึ่งได้สัญญาว่าจะส่งทรัพย์สินและกองทัพเข้าช่วยสปาร์ตาก็ไม่ได้ทำตามสัญญา

ภาพที่ 6 นายพลไลแซนเดอร์ผู้พิชิตกองทัพเรือเอเธนส์

หมายเหตุ. จาก <https://spectre.phnmn.fr>

ในช่วงที่สงครามบังเกิดขึ้นนั้นชาวเอเธนส์ต่างพร้อมใจกันสละทรัพย์สินจนสามารถสร้างเรือรบได้เพิ่มอีก 100 ลำ เรือรบดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ในการทำศึกสงครามครั้งนี้ สถานการณ์เริ่มเปลี่ยนไปเมื่อเกิดการปฏิวัติของกลุ่มคนอาธิปไตยในเอเธนส์ทำให้ชนชั้นสูงกว่า 400 คนเข้าทำการยึดอำนาจในสภาและเกิดการจลาจลขึ้น (Kagan, 1991, p. 160) รัฐบาลปฏิวัติใหม่ในเอเธนส์ได้มีการเจรจาสงบศึกกับสปาร์ตาขึ้น แต่ทว่ากองทัพเรือซึ่งยังภักดีต่อรัฐบาลประชาธิปไตยซึ่งใช้ฐานที่มั่นที่เกาะซามอสต่างปฏิเสธที่จะยอมจำนน กองเรือรบจึงแต่งตั้งให้นายพลธราซิบูลุส (Thrasylbulus) เป็นผู้ดำเนินการทำสงครามในนามของเอเธนส์ ขณะเดียวกันนายพลธราซิบูลุสได้ป้องกันเรือรบของเอเธนส์จากการโจมตีของกองเรือเอเธนส์ซึ่งมาจากคณะปฏิวัติ เขาได้เรียกร้องให้เอเธนส์มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยโดยใช้มวลชนเป็นแรงกดดันสำคัญ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจึงนำไปสู่สงครามกลางเมืองในเอเธนส์และทำให้เอเธนส์สามารถสถาปนาระบอบประชาธิปไตยในเอเธนส์ได้ในอีก 2 ปีต่อมา นายพลธราซิบูลุสได้โน้มน้าวให้กองทัพเรือเอเธนส์เข้าโจมตีสปาร์ตาที่ยุทธการไซซิคุส (battle of Cyzicus) ใน 410 ปีก่อนคริสต์ศักราช ในการสู้รบนี้เอเธนส์สามารถทำลายกองทัพเรือสปาร์ตาและพันธมิตรได้ และสถาปนาความยิ่งใหญ่ทางกองทัพเรือที่ควบคุม่านน้ำในทะเลเอเจียนขึ้นได้อีกครั้งนับตั้งแต่ 410-406 ปี คริสต์ศักราช นครรัฐเอเธนส์ได้รับชัยชนะอย่างต่อเนื่อง และยังฟื้นฟูจักรวรรดิเอเธนส์ได้ซึ่งนายพลธราซิบูลุสมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

หลังจากที่นายพลอัลซิเบียเดสซึ่งได้หลบหนีทัพจากเอเธนส์เมื่อครั้งสมัยทำศึกที่เกาะซิคิลี ต่อมาเขาได้ฝึกฝนทหารเรือจนสร้างความยิ่งใหญ่ทางกองทัพเรือให้กับนครรัฐสปาร์ตา ทำให้กองทัพเรือสปาร์ตามีความเข้มแข็งอย่างมาก ในช่วงเวลาเดียวกันนายพลโลแซนเดอร์ก็เริ่มมีบทบาทสำคัญมาก

ขึ้นในสปาร์ตาเช่นกัน เขากลายเป็นคนสำคัญของกองทัพเรือสปาร์ตาเป็นอย่างมากหลังจากยุคของอัลซิเบียเดสที่วางรากฐานการสร้างกองทัพเรืออย่างไรก็ดี เอเธนส์เองยังคงได้รับชัยชนะบ้างที่ยุทธนาวีอาร์กิโนแซ (battle of Arginusae) ทำให้กองทัพเรือสปาร์ตาภายใต้การนำของนายพลคัลลิคราติเดส (Callicratidas) ในขณะนั้นต้องสูญเสียเรือรบกว่า 70 ลำ ในขณะที่เอเธนส์สูญเสียเรือรบเพียง 25 ลำเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายทำให้เอเธนส์ไม่อาจสามารถเอาชนะทัพเรือสปาร์ตาได้เบ็ดเสร็จ และทำให้สปาร์ตาทกลับไปตั้งทัพสู้รบใหม่ได้อีกครั้ง (Kagan, 1991, pp. 325-326)

ในบันทึกของพลูทาร์คยังกล่าวว่าหลังจากสปาร์ตาพ่ายแพ้ที่ยุทธนาวีอาร์กิโนแซ สปาร์ตาจึงตัดสินใจตั้งนายพลไลแซนเดอร์เป็นผู้นำทัพคนใหม่แห่งสปาร์ตา แม้ว่าเขาจะไม่ได้เป็นชนชั้นสูงของสปาร์ตาแต่เขาก็ได้รับการยอมรับจากหมู่ชนชั้นสูงของสปาร์ตาเป็นอย่างมาก เนื่องจากเขามีความสามารถในการเคยมุมกองทัพเรือสู้กับเอเธนส์มาก่อน (Scott-Kilvert, 1960, p. 144) ขณะเดียวกันเขายังมีความสามารถเป็นนักการทูตในการสร้างสัมพันธ์กับพระเจ้าไซรัสซึ่งเป็นพระโอรสของพระเจ้าดาร์อุสที่ 2 แห่งเปอร์เซียด้วยเช่นกัน ไลแซนเดอร์วางยุทธวิธีการสู้รบกับทัพเรือเอเธนส์ใหม่โดยนำกองทัพเรือสปาร์ตาแล่นเรือไปคุมบริเวณช่องแคบดาร์ดานेलส์ซึ่งเป็นพื้นที่การเพาะปลูกสำคัญของเอเธนส์ การคุมพื้นที่ดังกล่าวทำให้ชาวเอเธนส์อดอยากเป็นอย่างมาก ในช่วงเวลานี้เอเธนส์ไม่มีแม่ทัพที่มีความสามารถในการบัญชาการกองเรือ ทำให้ในท้ายที่สุดนายพลไลแซนเดอร์แห่งสปาร์ตาสามารถเอาชนะกองทัพเรือของเอเธนส์ได้ใน 405 ปีก่อนคริสต์ศักราชที่ยุทธนาวีเอโกสปอทาไม (Aegospotami) (Martin, 2013, p. 198) นครรัฐสปาร์ตาสามารถทำลายกองทัพเรือเอเธนส์จำนวน 168 ลำ และจับกุม

เซเลบบริตี้เรือของเอเธนส์กว่า 4,000 นายไว้ได้ อาจกล่าวได้ว่าไลแซนเดอร์กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสถาปนาสันนิบาตเฟลอปปอนเนซุสเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันไลแซนเดอร์ยังสามารถล้างภาพความทรงจำของนครรัฐกรีกที่มีต่อเอเธนส์ว่าเป็นนครรัฐที่มีความยิ่งใหญ่ทางกองทัพเรือมายาวนานนับตั้งแต่สมัยสงครามเปอร์เซีย ทั้งนี้นครรัฐกรีกในโลกโบราณต่างมีภาพลักษณ์และมุมมองว่าเอเธนส์เป็นนครรัฐที่ยิ่งใหญ่ทางกองทัพเรือ ขณะที่สปาร์ตาคเป็นนครรัฐที่มีความยิ่งใหญ่ทางกองทัพบก

นอกจากนี้ สปาร์ต่ายังควบคุมนายพลโคนอน (Conon) ซึ่งเป็นผู้ควบคุมทัพเรือในครั้งนี้โดยเขายินยอมให้จับกุมตัว เนื่องจากเขาไม่ต้องการไปขึ้นศาลตามธรรมเนียมของเอเธนส์ที่นายพลเมื่อทำสงครามพ่ายแพ้จะต้องขึ้นศาลเพื่อรับความผิดโทษด้วย นครรัฐเอเธนส์ยังต้องเผชิญกับโรคระบาดที่ปะทุขึ้นอีกรอบ ทำให้ในที่สุดเอเธนส์ได้ยอมแพ้โดยคฤษฎีในปี 404 ก่อนคริสต์ศักราช ขณะเดียวกันบรรดาพันธมิตรในสันนิบาตดีเลียนก็ได้ยอมแพ้เช่นกัน ในเวลาต่อมาสปาร์ตาได้ทำลายกำแพงเมืองของเอเธนส์ลง (Rhodes, 2009, p. 413) สปาร์ต่ายังทำการปลดปล่อยอาณานิคมโพ้นทะเลของเอเธนส์ทั้งหมด อย่างไรก็ดี นครรัฐคอร์ินธ์และธีเบสต้องการให้พลเมืองทุกคนของเอเธนส์ถูกลดสถานะลงเป็นทาสด้วย แต่ทว่าสปาร์ตาก็ปฏิเสธเพียงแต่ยึดครองเอเธนส์ไว้เป็นเมืองขึ้นของตนเองเท่านั้น

อวสานการล่มสลายของสันนิบาตเฟลอปปอนเนซุส

ผลของการสิ้นสุดสงครามเฟลอปปอนเนซุสในครั้งนี้ทำให้สปาร์ตาก้าวขึ้นมามีความยิ่งใหญ่แทนเอเธนส์หลังจากยุทธการเอโกสโปทามีสสิ้นสุดลง สปาร์ตาสามารถยึดครองดินแดนเอเธนส์ไว้ทั้งหมด รวมถึงถือครองบรรณาการทรัพย์สินเอเธนส์เอาไว้แต่เพียงผู้เดียว ต่อมารูปแบบการปกครอง

ของเอเธนส์ได้ถูกแทนที่โดยเหล่าทรราชทั้ง 30 คน และระบบประชาธิปไตยในเอเธนส์ได้ถูกยกเลิกชั่วคราว สปาร์ตาได้ตั้งระบบใหม่ขึ้นในปี 403 ก่อนคริสต์ศักราช แต่ต่อมาระบบคอมมิวนิสต์ที่สปาร์ตาได้ตั้งขึ้นก็ถูกโค่นล้มลง และระบบประชาธิปไตยได้ถูกรื้อฟื้นอีกครั้ง แม้อำนาจของเอเธนส์จะสิ้นสุดลงไปแล้วก็ตาม แต่เอเธนส์ก็สามารถฟื้นตัวได้ในเวลาหนึ่งภายหลังจากสงครามคอรีนธ์และยังคงมีบทบาทสำคัญทางการเมืองในโลกของกรีกมาได้ระยะหนึ่ง (Kagan, 1991, p. 411)

ภายหลังจากสงครามเพออปอนเนซุสสิ้นสุดลง สันนิบาตเพออปอนเนซุสภายใต้การนำของสปาร์ตายังคงสืบทอดอำนาจต่อมา ครั้นพระเจ้าอาร์ทาเซอร์เซส (Artaxerxes 2) แห่งเปอร์เซียได้ทรงลงนามสันติภาพกับสปาร์ตา ซึ่งทุกนครรัฐจะได้รับการคุ้มครองด้วยเช่นกัน สมาชิกสันนิบาตเพออปอนเนซุสจึงต้องเดินตามนโยบายของสปาร์ตาเป็นสำคัญ ในช่วงเวลานี้สันนิบาตเพออปอนเนซุสมีอำนาจกองทัพเป็นที่ครันคร้ามอย่างมาก กองทัพทั้งหมดของสันนิบาตยังอยู่ภายใต้การชี้นำของสปาร์ตาเป็นสำคัญ โดยมีกษัตริย์สปาร์ตาทั้งสองพระองค์เป็นผู้นำทางทหารสูงสุดของสันนิบาต สปาร์ต่ายังเข้าแทรกแซงกิจการภายในของสมาชิกนครรัฐที่มีขนาดเล็ก และยังสนับสนุนการปกครองแบบระบอบคอมมิวนิสต์ (Oligarchy) หลังจากที่สันนิบาตมีชัยชนะต่อเอเธนส์ อาจกล่าวได้ว่าสปาร์ตานั้นใช้วิธีการเข้าแทรกแซงกิจการภายในและดูแลอำนาจในการบริหารกิจการในสันนิบาตเพออปอนเนซุส การกระทำของสปาร์ตานี้ไม่ต่างจากสมัยที่เอเธนส์เป็นผู้นำของสันนิบาตดีเลียนที่เข้าแทรกแซงกิจการภายในด้วยการสร้างระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในนครรัฐที่เป็นสมาชิกด้วยเช่นเดียวกัน

นับตั้งแต่ปี 404 ก่อนคริสต์ศักราช สปาร์ต่ายังขยายอิทธิพลครอบคลุมสมาชิกในแถบทะเลเอเจียนหลังจากที่เอเธนส์เสื่อมอำนาจลง เมื่อสปาร์ตามีอำนาจเพิ่มพูนมากขึ้น สปาร์ตาเริ่มลุแก่อำนาจมากขึ้น และได้จับตามองความเคลื่อนไหวของบรรดาสมาชิกอย่างใกล้ชิด แม้กระทั่งตำแหน่งฮาร์มอสต์ในสมัยหลังก็เป็นตำแหน่งที่ผูกขาดโดยชนชั้นสูงของสปาร์ตาไปโดยปริยายเช่นกัน ในปีเดียวกันนั้นนครรัฐเอลิสเริ่มมีอำนาจเพิ่มมากขึ้น ทำให้สปาร์ตาดัดสันใจทำสงครามกับเอลิสและได้รับชัยชนะในปี 400 ก่อนคริสต์ศักราช สปาร์ต่ายังพยายามที่จะควบคุมอำนาจในแถบตอนกลางและตอนเหนือของกรีกเอเชียไมเนอร์ เกาะซิซิลี จนทำให้สันนิบาตเข้าไปสู่วังวนความขัดแย้งกับนครรัฐคอร์ินธ์ในที่สุด สันนิบาตเฟลอปอนเนซุสต้องทำสงครามกับกับนครรัฐคอร์ินธ์ นครรัฐธีเบสและเอเธนส์ที่ต้องการฟื้นฟูอำนาจกลับมาอีกครั้งด้วยเช่นกัน สงครามสิ้นสุดลงโดยการลงนามสัญญาสงบศึกชั่วคราว

นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 380 ปีก่อนคริสต์ศักราชเป็นต้นมา สันนิบาตเฟลอปอนเนซุสต้องใช้เงินจำนวนมหาศาลในเรื่องของอาวุธและการทหารที่ประจำการยังสันนิบาตซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของสปาร์ตา เป็นหลัก ต่อมาเมื่อนครรัฐธีเบสเริ่มมีอำนาจมากขึ้น ทำให้สปาร์ตาต้องการที่จะกำราบนครรัฐธีเบสไว้ในอำนาจ จนนำไปสู่การทำสงครามที่ยืดเยื้อยาวนานมาก ในช่วงเวลานี้ธีเบสเองก็ได้ฟื้นฟูสันนิบาตบัวเทีย (Boeotian League) ขึ้น ซึ่งเป็นการรวมตัวของกรีกชนเผ่าบัวเทียโดยมีนครรัฐธีเบสเป็นแกนนำ สปาร์ตาซึ่งเป็นผู้นำสันนิบาตเฟลอปอนเนซุสและธีเบสซึ่งเป็นผู้นำสันนิบาตบัวเทียจึงต้องทำสงครามกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สาเหตุของสงครามเกิดขึ้นเมื่อสปาร์ตาต้องการให้ธีเบสและพันธมิตรในสันนิบาตบัวเทียกล่าวคำปฏิญาณเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับสันนิบาตเฟลอปอนเนซุส แต่ก็ได้รับการปฏิเสธจากพวกกรีกบัวเทีย เฮโรโดทัสกล่าว

ว่าเมื่อสงครามเกิดขึ้น สมาชิกสันนิบาตบัวเทียได้ช่วยเข้าร่วมรบอย่างเต็มที่ ทำให้สปาร์ตาพ่ายแพ้อย่างย่อยยับในปี 376 ปีก่อนคริสต์ศักราช การพ่ายแพ้ของสปาร์ตา ครั้งนี้ส่งผลให้นครรัฐเอลิส และบรรดานครรัฐต่าง ๆ ในสันนิบาต เพลอปอนเนซุสได้ประกาศอิสรภาพปลดแอกอำนาจออกจากสปาร์ตา (Marincola, 2003, p. 206) นครรัฐต่าง ๆ ในแต่ละแคว้นได้รวมตัวเข้าเป็นสันนิบาตของตนขึ้นเพื่อรักษาอิสรภาพและรักษาความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของตัวเองเอาไว้ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือทางการทหารหากเกิดสงครามขึ้น ทำให้ ณ เวลานั้นสันนิบาตเพลอปอนเนซุสมีขนาดพื้นที่ลดลงหลังจาก การที่สปาร์ตาพ่ายแพ้ต่อนครรัฐอีเบส นครรัฐอื่น ๆ ที่เหลือในคาบสมุทร เพลอปอนเนซุสต่างเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับสันนิบาตบัวเทียของนครรัฐอีเบสคงเหลือเพียงนครรัฐต่าง ๆ ในทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของคาบสมุทรหรือแคว้นโครินเธียนับตั้งแต่ต้นนครรัฐคอร์ินธ์ ไซซิออน และเอพิเดารุสเท่านั้นที่ยังคงเป็นพันธมิตรกับสปาร์ตาอยู่

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีบางนครรัฐก็วางตัวเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่เกี่ยวข้องกับสันนิบาตทั้งสองแห่งแต่อย่างใด ทว่าในเวลาต่อมาสปาร์ตาก็ต้องพ่ายแพ้ต่อนครรัฐอีเบสอีกครั้งที่สองที่ยุทธการเทกิรา (Battle of Tegyra) ใน 375 ก่อนคริสต์ศักราช และในครั้งสุดท้ายสงครามระหว่างสปาร์ตาและอีเบสก็ได้อุบัติขึ้นอีกรอบเมื่อนายพลเอปามินอนดาส (Epaminondas) ซึ่งเป็นนายพลคนสำคัญของนครรัฐอีเบสสามารถเอาชนะสปาร์ตาได้อย่างเด็ดขาดที่ยุทธการแห่งลิกทรา (Battle of Leuctra) ซึ่งเป็นทุ่งราบที่อยู่บริเวณขานเมืองนครรัฐอีเบสใน 371 ก่อนคริสต์ศักราช ความพ่ายแพ้ของสปาร์ตาในสมรภูมิต่างกล่าวส่งผลให้สันนิบาตเพลอปอนเนซุสค่อย ๆ เสื่อมอำนาจลง (Rhodes, 2009, p. 504) และสันนิบาตต้องยุบตัวลงในราว 338 ปีก่อนคริสต์ศักราช เมื่อพระเจ้าฟิลิป

ที่ 2 แห่งมาซิโดเนียซึ่งเป็นพระบิดาของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ได้จัดตั้งสันนิบาตคอรินธ์ (league of Corinth) ขึ้น หลังจากที่พระองค์ทรงเอาชนะนครรัฐใหญ่กรีกทั้งสิ้นแห่งไว้ได้นับตั้งแต่ธีเบส คอรินธ์ สปาร์ตาและเอเธนส์ได้โดยรวมทุกนครรัฐดังกล่าวไว้ในอาณัติทั้งหมด (Martin, 2013, p. 220) และนับเป็นการอวสานสิ้นสุดของสันนิบาตเฟลอปอนเนซุสที่ดำรงยาวนานในโลกของกรีกถึง 212 ปี

สรุป

สันนิบาตเฟลอปอนเนซุสเกิดขึ้นในช่วงก่อนหน้าสงครามเฟลอปอนเนซุสซึ่งเป็นสงครามการสู้รบระหว่างชาวกรีกต่างพันธุ์ผ่านคาบสมุทรกรีกแผ่นดินใหญ่โดยมีเอเธนส์และสปาร์ตาเป็นแกนนำของโลกกรีกในเวลานั้น ผลของสงครามในครั้งนี้ทำให้สันนิบาตติเลียนของเอเธนส์ต้องล่มสลายลง ขณะที่สันนิบาตเฟลอปอนเนซุสซึ่งมีสปาร์ตาเป็นผู้นำนั้นสามารถครอบครองความยิ่งใหญ่ในโลกของชาวกรีกสืบต่อมาแทนอย่างไรก็ตาม ผลของการสู้รบที่ยาวนานเกือบสี่สิบปีนั้นก็ทำให้มหาอำนาจทั้งเอเธนส์ และสปาร์ตาต่างบอบช้ำเป็นอย่างมาก สันนิบาตเฟลอปอนเนซุสได้ถึงกาลพิณาศเมื่อสปาร์ตาเริ่มลุแก่อำนาจมากเหมือนเมื่อครั้งที่เอเธนส์ก่อตั้งสันนิบาตติเลียน สปาร์ตาต้องทำสงครามกับสันนิบาตบัวเทียซึ่งมีนครรัฐธีเบสเป็นแกนนำ จวบจนกระทั่งในที่สุดสปาร์ตาได้พ่ายแพ้ลงอย่างสิ้นเชิงและทำให้สันนิบาตเฟลอปอนเนซุสได้เสื่อมอำนาจลงในกรีกแผ่นดินใหญ่ สันนิบาตเฟลอปอนเนซุสถึงแก่กาลสิ้นสุดลงเมื่อกรีกมาซิโดเนียสามารถเข้ามายึดครองนครรัฐใหญ่ต่าง ๆ ไว้ได้รวมถึงสปาร์ตาและได้รวบรวมจัดตั้งนครรัฐกรีกทั้งหมดไว้ในอำนาจตนเองทั้งหมดแทน จึงนับเป็นการเปลี่ยนโฉมหน้าทางประวัติศาสตร์กรีกครั้งใหม่อีกครั้ง

References

- Bagnall, N. (2006). *The Peloponnesian War: Athens, Sparta, and the Struggle for Greece*. New York: Thomas Dunne Books.
- Hall, J. (2013). *A History of the Archaic Greek World, ca. 1200-479 BCE*. New Jersey: Wiley-Blackwell.
- Jeremy, M. (2013). *Thucydides: The War of the Peloponnesians and the Athenians*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kagan, D. (1991). *The Fall of the Athenian Empire*. New York: Cornell University Press.
- Marincola, M. (2003). *The Histories*. London: Penguin Classics Press.
- Martin, T. (2013). *Ancient Greece: From Prehistoric to Hellenistic Times*. New York: Yale University Press.
- Rhodes, P. J. (2009). *The Peloponnesian War (Oxford World's Classics)*. Oxford: Oxford University Press.
- Scott-Kilvert, Ian. (1960). *The Rise and Fall of Athens: Nine Greek Lives*. London: Penguin Classics Press.
- Steven, L. (1998). *The Peloponnesian War*. Indianapolis: Hackett Publishing Company, Inc.

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิพงค์ มีทอง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

E-mail: pices01aphrodite@gmail.com